

BEGROTING 2023

DOELSTELLINGEN & MAATREGELEN

Inhoud

Inleiding	5
Bestuur en ondersteuning - Hoofdtakveld 0	9
0.1. Bestuur	9
0.2 Burgerzaken (Dienstverlening)	10
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	11
0.4 Overhead (Ondersteuning organisatie)	11
0.5 Treasury	14
0.61 OZB woningen	14
0.62 OZB niet-woningen	14
0.63 Parkeerbelasting	15
0.64 Belasting en overig	15
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	15
0.8 Overige baten en lasten	15
0.9 Vennootschapsbelasting	15
0.10 Mutatie reserves	15
0.11 Resultaat van de rekening van de baten en lasten	16
Wat gaat het kosten?	17
Indicatoren en streefwaarden	17
Veiligheid - Hoofdtakveld 1	18
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	18
1.2 Openbare orde en veiligheid	18
Wat gaat het kosten?	21
Verkeer, vervoer en waterstaat – Hoofdtakveld 2	22
2.1 Verkeer en vervoer	22
2.2 Parkeren	23
2.3 Recreatieve havens	23
2.4 Economische havens en waterwegen	23
2.5 Openbaar vervoer	24
Wat gaat het kosten?	24
Economie - Hoofdtakveld 3	25
3.1 Economische ontwikkeling	25
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	26
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	26
3.4 Economische promotie	26

Wat gaat het kosten?	27
Onderwijs - Hoofdtakveld 4.....	28
4.1 Openbaar basisonderwijs.....	28
4.2 Onderwijshuisvesting	28
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	28
Wat gaat het kosten?	30
Sport, cultuur en recreatie - Hoofdtakveld 5	31
5.1 Sportbeleid en activering	31
5.2 Sportaccommodaties.....	31
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	32
5.4 Musea	33
5.5 Cultureel erfgoed.....	33
5.6 Media.....	33
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	34
Wat gaat het kosten?	35
Sociaal Domein - Hoofdtakveld 6	36
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	36
6.2 Wijkteams.....	38
6.3 Inkomensregelingen	38
6.4 Begeleide participatie.....	39
6.5 Arbeidsparticipatie	39
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	40
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	40
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	40
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	41
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	41
Wat gaat het kosten?	42
Volksgezondheid en milieu - Hoofdtakveld 7.....	44
7.1 Volksgezondheid	44
7.2 Riolering.....	44
7.3 Afval.....	45
7.4 Milieubeheer	46
7.5 Begraafplaatsen/crematoria	47
Wat gaat het kosten?	47
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing - Hoofdtakveld 8	48

8.1	Ruimtelijke ordening	48
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	49
8.3	Wonen en bouwen	49
	Wat gaat het kosten?	52
PARAGRAFEN.....		53
1.	Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	55
2.	Onderhoud kapitaalgoederen	60
3.	Financiering	79
4.	Lokale heffingen	84
5.	Grondbeleid.....	92
6.	Verbonden partijen	95
7.	Bedrijfsvoering	112
FINANCIËLE BEGROTING 2023		117
	Inleiding op de financiële begroting.....	119
	Belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de lopende begroting	120
	Meerjarig overzicht van baten en lasten per programma en mutaties van reserves.....	124
	Specificatie Overhead.....	127
	Opgenomen stelposten.....	127
	Stand en verloop van de reserves	130
	Financiële positie.....	131
	Incidentele baten en lasten.....	131
	Structurele toevoegingen en onttrekkingen uit reserves	134
	Structureel begrotingsresultaat	134
	Stand en verloop van de voorzieningen.....	135
	Leningenportefeuille	135
	Investeringsprogramma 2023-2027	136
	Geprognosticeerde balans	138
	EMU-saldo	139
	Meerjarig overzicht baten en lasten per taakveld	140

Inleiding

De voorliggende begroting 2023 is een uitwerking van de perspectiefnota die vooral gericht is op bestaand beleid en wettelijke ontwikkelingen. Wij hebben goed geluisterd naar de suggesties, ideeën en handreikingen die tijdens de algemene beschouwingen zijn besproken. Heel veel daarvan vindt u terug in de beleidsteksten bij de taakvelden. Van belang voor de uitwerking van de inhoudelijke thema's is de in het bestuursakkoord uitgesproken ambitie hoe we om willen gaan met onze inwoners. We gaan meer naast de inwoners staan en zorgen voor meer openheid in het samenspel tussen samenleving, raad, college en ambtelijke organisatie. We gaan daartoe ook meer de wijken in om te luisteren en te informeren. Onze directe dienstverlening is bereikbaar en laagdrempelig. We zien kansen – ook voor inwoners – in de wereld van de digitalisering en ict. In het begrotingsjaar 2023 maken we een verdere doorstart met deze ambitie om open en transparant met onze inwoners om te gaan. Bij het gesprek met de inwoners is de inhoud vaak leidend. De inhoudelijke ambities voor 2023 zijn fors, maar reiken uiteraard verder dan dit begrotingsjaar. Voor het neerleggen van die verdergaande ambities voor de jaren na 2023 nemen wij iets meer tijd, mede gezien de complicerende maatschappelijke context van dit moment. Ten aanzien van een aantal heel belangrijke thema's consulteren wij de raad en de samenleving om samen de inhoud krachtiger te maken en bij te dragen aan een Papendrechtse samenleving waarin het fijn wonen, werken en recreëren is.

Al deze elementen uit het bestuursakkoord 2022-2026 worden nu inhoudelijk en financieel uitgewerkt in een collegeprogramma. In het eerste kwartaal 2023 zal de inhoudelijke uitwerking en een eerste daarop gebaseerde begrotingswijziging aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Dat zal dus een extra beslag op het budget leggen. Er zijn op dit moment voldoende middelen om dat te doen. Tegelijk moeten we ons realiseren dat het financiële plafond niet oneindig hoog is. We sparen immers ook voor toekomstige investeringen. Het meerjarenbeeld biedt daartoe voldoende perspectief. Een gezonde financiële situatie, ook op de lange termijn, is het uitgangspunt. Ten aanzien van de lokale lasten OZB is het uitgangspunt om meerjarig om en nabij het gemiddelde van Nederland uit te komen. We doen – binnen redelijke grenzen – het maximaal mogelijke.

Allerlei maatschappelijke ontwikkelingen zijn direct van invloed op de gemeentefinanciën. Denk aan de algemene krapte op de arbeidsmarkt en ook onze daadwerkelijke zorgen om voor bepaalde functies medewerkers te vinden, de problemen op de woningmarkt en de koopkracht die onder druk staat. Vooruitkijken wordt niet alleen bemoeilijkt door de oorlog in Oekraïne, maar ook door grote vraagstukken rondom energie, stikstof en vluchtelingenopvang. Bij de overdracht van rijkstaken naar de gemeente moet ook een adequaat budget meekomen. Taakoverdracht zonder de bijbehorende financiën leidt tot uitholling van de gemeente.

Toenemende armoede is een groot probleem. Het is de vraag of en in hoeverre gemeentelijke maatregelen de financieel ingewikkelde situatie voor gezinnen en individuele personen kunnen verzachten. We laten de directe inkomenspolitiek en koopkracht reparatie aan de rijksoverheid en nemen aanvullende maatregelen op de korte en lange termijn om de effecten van armoede tegen te gaan. Juist omdat armoede doorwerkt op allerlei andere terreinen van het leven: sociale zekerheid, welzijn, sport en gezondheid.

Economische ontwikkeling en de gevolgen daarvan

Niets is moeilijker dan vooruitkijken. Het financieel perspectief is op dit moment heel anders dan een jaar geleden. Een aantal complicerende externe factoren (energiecrisis, oorlog in de Oekraïne, stikstofcrisis, wooncrisis, armoede etc.) maakt ook het vooruitkijken naar 2023 onzeker. In 2023 wordt desondanks een groei van het BBP voorzien van 1,5% (cijfers Macro-Economische Verkenning 2023, september 2022). Ook de cijfers ten aanzien van de verwachte werkloosheid in 2022 (3,4%) en in 2023 (3,9%) laten een positief beeld zien. De kanttekening daarbij is wel dat de krapte op de arbeidsmarkt blijft bestaan. Het is lastig om voor bepaalde functies de juiste personen te krijgen. Er zijn breed gevoelde personeelstekorten, waardoor een stevig beroep op creatieve werving wordt gedaan. Een ander vraagpunt is de ontwikkeling van de gemiddelde koopkracht. De koopkracht herstelt zich in 2023, maar dat is niet genoeg om het verlies in 2022 te compenseren. De inflatie zal in 2023 (2,6%) naar verwachting veel minder hoog zijn dan in 2022 (rond de 10%).

De regering heeft een pakket maatregelen aangekondigd voor het jaar 2023 dat het koopkrachtverlies gedeeltelijk compenseert. Het gaat dan onder andere om maatregelen ten aanzien van de belastingen, compensatie in de energiekosten en de toeslagen.

Het volgende overzicht geeft de belangrijkste kerncijfers weer:

Kerngegevens tabel augustus 2022	2020	2021	2022	2023
Bruto binnenlands product (bbp, economische groei, %)	-3,9	4,9	4,6	1,5
Consumptie huishoudens (%)	-6,4	3,6	5,7	1,8
Consumptie overheid (%)	1,6	5,2	1,7	3,2
Inflatie, geharmoniseerde consumentenprijsindex (hicp. %)	1,1	2,7	9,9	2,6
Koopkracht, statisch, mediaan alle huishoudens (%)	2,5	0,3	-6,8	3,9
Werkloze beroepsbevolking (niveau in % beroepsbevolking)	4,9	4,2	3,4	3,9

Bron: Macro-Economische Verkenning 2023 september 2022

Financiële (on)zekerheid gemeente

We zijn sterk hersteld van de coronacrisis, alhoewel niemand weet of en wanneer corona weer een rol gaat spelen in onze samenleving. Op dit moment is de zeer hoge inflatie in feite de basis voor een nieuwe crisis. De crisis als gevolg van de oorlog in Oekraïne heeft met de energieproblemen als gevolg extra voeding gegeven aan de hoge inflatie. De overheidsuitgaven zijn in 2023 stevig, waardoor de economische groei er naar verwachting nog steeds is.

De hiervoor geschetste situatie leidt feitelijk tot twee hoofdeffecten. Het is onduidelijk hoe de gemeentelijke financiën zich in een dergelijk instabiele economische situatie gaan ontwikkelen. Daarnaast is het de vraag of en in hoeverre gemeentelijke maatregelen de financieel ingewikkelde situatie voor gezinnen en individuele personen kunnen verzachten. De vraag is daarbij wat we kunnen doen en of het betaalbaar is. Maatregelen in de zin van incidentele hulp op diverse terreinen behoort tot de mogelijkheden (waarbij we alles wel integraal bekijken).

We zien ook op allerlei terreinen door schaarste aan producten en diensten de prijzen stijgen. Dat betekent dat onze uitgaven onvermijdelijk hoger zullen zijn dan in de afgelopen tijd. Ook zullen we te maken krijgen met onverkrijgbare producten als gevolg van uitval van fabricage (door de hoge energieprijzen zijn sommige productieprocessen niet meer rendabel).

Indicatoren en streefwaarden

Naast de verplichte indicatoren geven we naast algemene tabellen gebaseerd op de gegevens in 'waar staat je gemeente' op onderdelen in de begroting 2023 streefwaarden. Wij hebben nu indicatoren opgenomen waarbij we zoveel mogelijk de gewenste ontwikkelrichting hebben aangegeven. Het verkrijgen van recente cijfers is een aandachtspunt. Aan de vernieuwing van de P&C cyclus wordt gewerkt, waar ook de toepassing van indicatoren en streefwaarden toe behoort. Het is de bedoeling dat de begroting 2023 in de eerste helft van 2023 wordt omgebouwd op basis van deze nieuwe ideeën. Hierbij wordt (een deel van) de raad betrokken.

In de eerste helft van 2023 leidt dit naar verwachting tot keuzes die in de versie 'begroting 2023 vernieuwde aanpak' zijn verwerkt.

De Sustainable Development Goals (duurzaamheidsdoelstellingen)

De doelstellingen waren altijd al belangrijk. Door de meest recente ontwikkelingen in de wereld hebben veel van de doelstellingen nog aan kracht en importantie gewonnen. De korte uitleg van de afzonderlijke doelstellingen geeft inzicht in de betekenis van de symbolen. Bij alle onderdelen in de begroting worden de doelstellingen genoemd die op dat begrotingsonderdeel van toepassing zijn.

SDG 1: Geen armoede

Beëindig armoede overal en in al haar vormen

SDG 2: Geen honger

Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw

SDG 3: Goede gezondheid en welzijn

Verzeker een goede gezondheid en promoot welvaart voor alle leeftijden

SDG 4: Kwaliteitsonderwijs

Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen

SDG 5: Gendergelijkheid

Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes

SDG 6: Schoon water en sanitair

Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitaire voorzieningen voor iedereen

SDG 7: Betaalbare en duurzame energie

Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen

SDG 8: Eerlijk werk en economische groei

Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen

SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur

Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie

SDG 10: Ongelijkheid verminderen

Dring ongelijkheid in en tussen landen terug

SDG 11: Duurzame steden en gemeenschappen

Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam

SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie

Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen

SDG 13: Klimaatactie

Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden

SDG 14: Leven in het water

Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en maritieme hulpbronnen

SDG 15: Leven op het land

Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen duurzaam, bestrijd woestijnvorming en landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe

SDG 16: Vrede, justitie en sterke publieke diensten

Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen

SDG 17: Partnerschap om doelstellingen te bereiken

Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling

Bestuur en ondersteuning - Hoofdtakveld 0

0.1. Bestuur

Participatie

Beleid en plannen worden beter als de gemeente het samen oppakt met inwoners en (maatschappelijke) organisaties. Daarom wil Papendrecht de samenleving meer betrekken bij het besturen. We kunnen complexe vraagstukken van deze tijd niet meer alleen oplossen en daarnaast willen inwoners vaker meepraten en meebeslissen over wat er in hun leefomgeving gebeurt.

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Samenleving meer betrekken bij het besturen

Maatregelen

- 1a. Verder oppakken van het traject dat in 2022 is gestart om te komen tot een handboek participatie. Hiermee beogen we een beleidskader te maken waarin samenhang is gebracht in de verschillende onderdelen en mogelijkheden van participatie.
- 1b. De online participatie bevorderen door het inzetten op de 'participatiemodule' van PuurPapendrecht. Via de module kunnen inwoners gemakkelijk over allerlei thema's meedenken. Naar verwachting zal de module worden ingezet voor het mobiliteitsplan en de Omgevingswet.
- 1c. Opstellen van een participatiekalender en twee keer per jaar uitgeven van een participatiekrant.
- 1d. Inzetten van de in het Bestuursakkoord genoemde consultatie op thema's van raad en samenleving.
- 1e. Participatie is een integraal onderdeel bij beleidsopgaven en grote projecten. Hier zijn we actief mee bezig door bijvoorbeeld het geven van trainingen aan collega's.

Regionale samenwerking

We werken graag samen met buurgemeenten. Gedeeltelijk om we niet alles alleen kunnen en samen sterker staan, maar ook omdat bepaalde vraagstukken regionaal spelen en daarmee gemeentegrens overschrijdend zijn. We beperken ons bij samenwerking niet alleen tot (Smart Delta) Drechtsteden, maar overleggen ook met Molenlanden, of breder de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Door de centrale ligging van Papendrecht kunnen wij een verbindende rol in de regio invullen. Voor ons blijft voorop staan dat we een zelfstandige gemeente blijven. Zelfstandig en samenwerkingsbereid vanuit een win-win gedachte.

Doelstelling

2. Versterken (regionale) samenwerking

Maatregelen

- 2a. Versterken sturing en opdrachtgeverschap samenwerkingsvormen binnen de Drechtsteden (GR Sociaal en Servicegemeente).
- 2b. Samenwerken met de regio op basis van de inhoudelijke thema's. Het accent ligt op bereikbaarheid en openbaar vervoer, onderwijs en arbeidsmarkt, sociaal domein, ketenvorming en innovatie in de economische speerpuntsectoren en energietransitie. We sluiten daarbij aan bij de Groeiagenda/Smart Delta Drechtsteden.
- 2c. Bespreken van de (regionale) speerpunten binnen de eigen gemeente en van daaruit (slim) samenwerken in de regio en daarbuiten.
- 2d. Invullen en versterken van het lokale accounthouderschap met betrekking op de sturing op de (regionale) verbonden partijen.
- 2e. In het licht van de voorgaande maatregelen opstellen van een samenwerkingsagenda

0.2 Burgerzaken (Dienstverlening)

Net zoals voor de rijksoverheid is voor ons de kwaliteit van de dienstverlening essentieel. Dat geldt overigens ook voor de stabiliteit met betrekking tot gekwalificeerde bezetting van functies. Deze beide aspecten zorgen voor een kwalitatief goede dienstverlening die bestaat uit een aantal onderdelen.

Om goed aan de balie te kunnen helpen moeten medewerkers gemotiveerd en goed-opgeleid zijn. De registraties van gegevens moet hoogstaand zijn, voldoen aan informatieveiligheid en de privacy beschermen. De procedures die we gebruiken moeten slim en snel zijn, maar ook zaken voor de klant combineren. Waar nodig worden vraagstukken integraal aangepakt. We zetten waar mogelijk digitale middelen in. De verdergaande digitalisering is een doorlopend proces. Maar we zorgen ook voor de klanten die digitaal niet zo goed onderlegd zijn. We gebruiken traditionele en de nieuwe dienstverleningskanalen om bereikbaar te zijn en te blijven voor onze inwoners, bedrijven en instellingen.

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Inzetten op digitalisering en maatwerk om de kwaliteit, snelheid en betrouwbaarheid van de dienstverlening te borgen

Maatregelen

- 1a. Doorlopend blijven digitaliseren van de aanvraag (en waar mogelijk afhandelen) van producten en diensten (ook met e-diensten).
- 1b. Scherp zijn op het uitbreiden van de dienstverlening voor kwetsbare groepen, als onderdeel van een inclusieve gemeente. Daarnaast vergroten we door het opdoen van kennis en ervaring bij ketenpartners, zoals Sterk Papendrecht, de kans op herkenning van kwetsbare personen aan de balie. We zijn continu scherp op het zoeken naar verbinding met die ketenpartners.
- 1c. Doorlopend blijven uitbreiden van de eerstelijns vragen in FAQ's ter afhandeling bij de telefooncentrale. Het streven is > minimaal 80% van de vragen eerstelijns af te handelen. Investeren in bereikbaarheid van medewerkers is essentieel, evenals het openstellen van agenda's.

Doelstelling

2. Duurzaam maken van de structurele inzet van dienstverlening op alle dienstverleningskanalen

Maatregelen

- 2a. Sturen op tijdige en duidelijke afhandeling van mails, brieven, telefoontjes en social mediaberichten conform het kwaliteitshandvest. We onderzoeken regionaal de mogelijkheden voor het kunnen genereren van managementinformatie of stuurinformatie.

Doelstelling

3. Verbeteren en voortzetten van de informatievoorziening (waaronder met betrekking tot laaggeletterdheid)

Maatregelen

- 3a. Ervoor zorgen dat de informatievoorziening voor iedereen (met aandacht voor laaggeletterdheid) toegankelijk is en blijft. We schrijven leesbaar en beelden tekst uit met behulp van tekeningen. Bij inhuizing van de bibliotheek gaan we nauw samenwerken om kwetsbare groepen beter te informeren en te helpen.

Doelstelling

4. Voortzetten van de wettelijke verplichting ten aanzien van de kwaliteit van de Basisregistratie Personen

Maatregelen

- 4a. Deelnemen aan de Landelijke Aanpak Adresfraude en Identiteitsfraude van het ministerie (BZK) alsmede in projecten ter voorkoming van ondermijning.
- 4b. Continue inzet op behoud van de kwaliteit van de BRP door zelfstandige controles, dan wel in samenwerking met ketenpartners. Het betreft hier wekelijkse controles op kwaliteit. De totaalverantwoording voor de kwaliteit vindt plaats via ENSIA.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Gemeentelijk vastgoed en gronden portefeuille die aansluit bij de maatschappelijke en actuele strategische doelstellingen

Maatregelen

- 1a. Het afstoten van zoveel mogelijk niet-strategisch vastgoed.
- 1b. Het maken van een efficiëntieslag in het beheer en eigendom van gemeentelijke grondposities.

Doelstelling

2. Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Maatregelen

- 2a. Het opleveren van een verduurzamingsplan voor het gemeentelijk vastgoed, afgestemd op het toekomstperspectief van de panden.
- 2b. Verduurzaming meenemen als één van de uitgangspunten in het nieuw op te leveren Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) 2023-2032.
- 2c. Het maken van een start met de uitvoering van verduurzamingsmaatregelen die onderdeel zijn van het verduurzamingsplan (zie 2a).
- 2d. Het (planmatig) onderhoud uitvoeren op een zo duurzaam mogelijke wijze.

0.4 Overhead (Ondersteuning organisatie)

Personeel en Organisatie

Doelstelling (vanuit organisatieperspectief)

1. Ontwikkelen van een divers en evenwichtig samengestelde organisatie, die eigentijds en integraal verbinding maakt met de samenleving

Maatregelen

- 1a. Continueren van het programma Lerende organisatie onder andere door het benadrukken van de rol van medewerkers gericht op interne samenwerking en de samenwerking met 'buiten' via specifieke opleidingen en leertrajecten.
- 1b. Voorrang geven aan het werven, behouden en benutten van (jong) talent onder andere door continuering traineeprogramma.
- 1c. Vernieuwen van het (regionale) werving- en selectiebeleid door een nieuwe aanpak en de inzet van vernieuwde communicatiemiddelen binnen de arbeidsmarktcommunicatie (gedreven door

de krapte op de arbeidsmarkt die om meer en andere zaken vraagt) en versterken 'werkgeversmerk'.

Doelstelling (vanuit organisatieperspectief)

2. Een flexibele organisatie die snel gevraagde actuele kwantitatieve en kwalitatieve inzet kan leveren

Maatregelen

- 2a. Het bieden van een langere termijn inzicht in de consequenties van organisatieontwikkeling op de teamformatie (kwalitatief/kwantitatief).
- 2b. Teamleiders faciliteren in de toepassing van strategische personeelsplanning (SPP).

Doelstelling (vanuit medewerkersperspectief)

3. Duurzaam inzetbare medewerkers (gezond, vitaal, competent en wendbaar)

Maatregelen

- 3a. Faciliteren van de P-bevoegdheid van teamleiders waardoor medewerkers met toepassing van het bestaand HRM-instrumentarium goed ondersteund en gecoacht kunnen worden.
- 3b. Het implementeren van een nieuwe gesprekscyclus en het monitoren daarvan.
- 3c. Uitvoering geven aan SPP waarbij met medewerkers gekeken wordt waar talenten het best ingezet kunnen worden. Stimuleren initiatieven van medewerkers en benutten en faciliteren van ambities/loopbaankansen voor medewerkers.
- 3d. Het bieden van een optimale balans tussen werk en privé in combinatie met thuiswerken versus op kantoor werken (hybride werken).

ICT

Doelstelling

1. Faciliteren van maatschappij en gemeentelijke organisatie met juiste en actuele Geo-data

Maatregelen

- 1a. Beschikbaar stellen van geo-informatie in de vorm van kaarten, data-analyses en dashboards, in samenwerking met andere vakgebieden in de organisatie. Verdere inrichting van het Geo-portaal waarop (open) geo-data verzameld beschikbaar wordt gesteld.
- 1b. Ondersteunen van de gemeentelijke organisatie met betrouwbare en toegankelijke – gecombineerde - geo-data. Zowel bij de actuele landelijke maatschappelijke uitdagingen (zoals de energietransitie, woningbouwopgave en omgevingswet), alsmede bij onze gemeentelijke ambitie (zoals digitale dienstverlening, data gedreven werken, uitbreiding inzet van online tools in de openbare ruimte).

Doelstelling

2. Voorbereid zijn op nieuwe (wettelijke) ontwikkelingen van de Geo-informatievoorziening

Maatregelen

- 2a. Invulling geven aan wettelijke taken rondom geo-informatie, in samenhang met eigen Geo-visie / actieplan (Geo-informatieplan 2022-2023).
- 2b. Uitwerken visie op de nieuwe Samenhangende Objecten Registratie (SOR). Landelijk doel is meer samenhang te brengen in de bestaande geo basisregistraties, zoals de BAG en BGT, inclusief doorontwikkeling naar 3D (zie ook 2d). De financiering is afhankelijk van landelijke besluiten (VNG en Ministerie van BZK). Dit is op dit moment nog onduidelijk, inclusief de wijze en snelheid van de implementatie hiervan. De activiteiten hiervoor in 2023 zijn vooralsnog gericht op kwaliteitsverbetering van de huidige basisregistraties ter voorbereiding op de transitie.
- 2c. Organiseren van voorzieningen voor het (wettelijk) beheer van de bodem en bodemgebruik, zoals de BRO (Basisregistratie Ondergrond) en WIBON (Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken). Toezien op koppeling met de geo basisregistraties. De BRO is in 2023 volledig operationeel.
- 2d. Maken van een plan voor de ontwikkeling van Digital Twin Papendrecht (3D stadsmodel) enerzijds ter voorbereiding op verschillende wettelijke ontwikkelingen, anderzijds ter

ondersteuning van de gemeentelijke projecten zoals visualisatie plannen bij participatie inwoners.

Doelstelling

3. Klaar zijn voor de invoering van de Omgevingswet/Digitale Stelsel Omgevingswet

Maatregelen

- 3a. Uitrollen van ondersteunende software voor aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet en toezien op koppeling met de geo basisregistraties.

Doelstelling

4. Faciliteren van digitale beschikbaarheid van onze producten en dienstverlening en een toekomstbestendige en toegankelijke veilige digitale werkplek

Maatregelen

- 4a. Uitbreiden van het aanbod van e-diensten op basis van de roadmap van de leverancier om de gemeentelijke digitale dienstverlening te vergroten.
4b. Leveren van Papendrechtse input om te zorgen voor een soepele regionale implementatie en overgang naar Office 365 (vervolgacties op basis van de start van de uitrol eind 2022).
4c. Implementeren formatie/capaciteits- adviezen uit het Berenschot rapport 2021 in relatie tot de ambities van de gemeente. Waarborgen van goed opdrachtgeverschap en samenwerking met de nieuwe I-(regie)organisatie met Dordrecht als centrumgemeente.
4d. Werken aan de digitaliseringsagenda.

Doelstelling

5. Kanteling van bewustzijn naar daadwerkelijk bewust handelen van medewerkers op het gebied van informatieveiligheid

Maatregelen

- 5a. Borgen en verantwoorden van de informatiebeveiliging.
5b. Borgen risicomanagement en uitvoeren van risicoanalyses over de (nieuwe) processen/gegevensverwerkingen en systemen in de vorm van DPIA's (Data Protection Impact Assessment) en BRA's (Basis Risico Analyse).
5c. Prioriteren en uitwerken van de processen met de grootste risico's en het benoemen en nemen van maatregelen om deze risico's te mitigeren.
5d. Continueren van bewustzijns campagnes over privacy en informatieveiligheid.
5e. Uitwerken Agenda Digitale Veiligheid, waar Veiligheid en Beveiliging integraal aangepakt worden.

Doelstelling

6. Versterken van de positie en zichtbaarheid van informatiemanagement en informatiebeleid, zowel lokaal als regionaal

Maatregelen

- 6a. Organiseren van trainingen en cursussen om databewustzijn verder te vergroten.
6b. Uitdragen, promoten en toelichten van de rol en taken van het Informatie Beleids Team ten aanzien van de lokale informatievoorziening.
6c. Uitdragen, promoten en toelichten van de mogelijkheid en werkwijze om verbeteringen in de informatievoorziening naar de centrumgemeente Dordrecht aan te dragen via storyboards.

FINANCIEN

De afgelopen jaren is ingegrepen in de financiële huishouding. Het geeft de eerstkomende jaren naar verwachting financiële rust. Onzekerheid ten aanzien van rijks gelden kan die rust doorbreken. Er staan daarnaast grote uitgaven voor grote onderwerpen op de rol. We moeten sparen, realistisch begroten en met onze lokale lasten niet boven het landelijk gemiddelde van de gemeenten uitkomen. Ook zoeken we naar efficiency mogelijkheden. Zo komen we tot een gezond financieel meerjarenbeeld.

0.5 Treasury

Voor specifieke informatie over treasury zie treasuryparagraaf.

Doelstelling

1. Optimaliseren en beperken schuldpositie en renterisico

Maatregelen

- 1a. Monitoren economische ontwikkelingen en marktontwikkelingen.
- 1b. Opereren binnen de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) en kader gemeenteraad.

0.61 OZB woningen

Voor specifieke informatie over lokale lasten zie paragraaf lokale heffingen.

Doelstelling

1. Toepassen van reële tarieven voor lokale lasten

Maatregelen

- 1a. Aanbrengen van balans tussen het niveau van de voorzieningen en de hoogte van de lokale lasten.
- 1b. Lokale lasten conform het landelijk gemiddelde laten stijgen (trendmatige verhoging OZB).

0.62 OZB niet-woningen

Voor specifieke informatie over lokale lasten zie paragraaf lokale heffingen.

Doelstelling

1. Toepassen van reële tarieven voor lokale lasten

Maatregelen

- 1a. Aanbrengen van balans tussen het niveau van de voorzieningen en de hoogte van de lokale lasten.
- 1b. Lokale lasten conform het landelijk gemiddelde laten stijgen (trendmatige verhoging OZB).

0.63 Parkeerbelasting

Doelstelling

1. Reguleren van de parkeerdruk in het centrum

Maatregelen

Niet van toepassing, omdat wij geen betaald straat parkeren kennen.

0.64 Belasting en overig

Doelstelling

1. Toepassen van reële tarieven voor lokale lasten

Maatregelen

- 1a. We streven naar efficiency in processen om de kosten zo laag mogelijk te houden.

Doelstelling

2. Streven naar kostendekkende tarieven

Maatregelen

- 2b. Jaarlijks actualiseren van de tariefberekeningen.

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Doelstelling

1. Beperken van de invloed van fluctuaties in de algemene uitkering voor gemeentelijk beleid

Maatregelen

- 1a. Monitoren ontwikkelingen in de circulaire.
- 1b. Herverdelingseffecten actief volgen en waar mogelijk (regionale) initiatieven ondersteunen.

0.8 Overige baten en lasten

Doelstelling

1. Presenteren van een reële meerjarenbegroting

Maatregelen

- 1a. We begroten zorgvuldig, nuchter en realistisch.
- 1b. We kijken kritisch naar het voorzieningenniveau (wat en hoe).
- 1c. We maken volumeontwikkelingen en loon- en prijscompensatie inzichtelijk.
- 1d. Focus op de lange termijn.

0.9 Vennootschapsbelasting

Doelstelling

1. Beperken van administratieve lasten

Maatregelen

- 1a. Bij nieuwe activiteiten in de afweging de Vennootschapsbelastingplicht (vpb-plicht) betrekken.

0.10 Mutatie reserves

Doelstelling

1. Goed inzicht in de reservepositie

Maatregelen

- 1a. Beperken aantal reserves.

Doelstelling

- 2. Solide reserve positie (solvabiliteit tussen de 30% en 70%)

Maatregelen

- 2a. Sparen voor grote uitgaven daar waar dat kan gezien de financiële positie.
- 2b. Meevallers zetten we in om te sparen voor toekomstige investeringen.

Doelstelling

- 3. Voldoende weerstandsvermogen (weerstandsratio van 1)

Maatregelen

- 3a. Monitoren en beperken van risico's.
- 3b. Het weerstandsvermogen moet in balans zijn met de risico's.

0.11 Resultaat van de rekening van de baten en lasten**Doelstelling**

- 1. Sluitende begroting voor het begrotingsjaar

Maatregelen

- 1a. Gedegen financieel beleid op basis van ingecalculerde risico's.

Doelstelling

- 2. Structureel sluitende begroting

Maatregelen

- 2a. Borgen uitkomst ombuigingsproces.
- 2b. Volgen rijksbeleid bekostiging (nieuwe) gemeentelijke taken.
- 2c. Tijdig bijsturen met structurele maatregelen wanneer nodig.
- 2d. Actiever gebruik maken van ken- en stuurgetallen.
- 2e. Al voordat het nodig is om ze in te zetten, weten waar ombuigingsmogelijkheden zijn. De catalogus met alle ombuigings-mogelijkheden houden we actueel.

Wat gaat het kosten?

Omschrijving (-/- =nadelig)	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestuur en ondersteuning</i>					
Lasten	19.813	23.731	25.158	21.423	22.538
Bestuur	3.031	3.053	3.060	3.127	2.972
Burgerzaken	674	634	674	674	634
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0
Overhead	10.827	11.144	11.395	11.790	12.216
Treasury	-1.261	-1.071	-982	-1.084	-1.001
OZB woningen	59	59	59	59	59
OZB niet-woningen	186	186	186	186	186
Parkeerbelasting	0	0	0	0	0
Belastingen overig	0	0	0	0	0
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	1.146	1.962	1.196	604	877
Overige baten en lasten	1.680	3.230	3.856	5.458	7.132
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0
Resultaat van de rekening van baten en lasten	3.471	4.534	5.714	609	-537
Baten	69.762	73.366	75.417	71.773	73.211
Bestuur	0	0	0	0	0
Burgerzaken	312	312	312	312	312
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0
Overhead	240	240	240	240	240
Treasury	276	496	646	626	606
OZB woningen	5.402	5.176	5.176	5.176	5.176
OZB niet-woningen	3.055	2.931	2.931	2.931	2.931
Parkeerbelasting	54	54	54	54	54
Belastingen overig	0	0	0	0	0
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	59.245	62.440	64.199	60.418	61.560
Overige baten en lasten	0	727	1.024	1.331	1.648
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	1.178	990	835	685	684
Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0
Saldo	49.949	49.635	50.259	50.350	50.673

Indicatoren en streefwaarden

Taakveld	Omschrijving	Eenheid	Bron	Indicator
Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	5,29 Fte
	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	4,67 Fte
	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 605,07
	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	8,54%
	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	11,46%

Veiligheid - Hoofdtakveld 1

De inzet op crisisbeheersing en openbare orde en veiligheid (OOV) bestaat naast reguliere (planbare) werkzaamheden voor een behoorlijk deel uit niet planbare inzet. Crises en (sociale) calamiteiten laten zich niet plannen. Externe factoren zoals een pandemie, vluchtelingencrisis of een acute cisisituatie (veilig thuis) in de lokale gemeenschap leggen een fors beslag op de beschikbare capaciteit.

Naast deze externe factoren zien we ook een toename van bevoegdheden die aan de burgemeester worden toegekend om in te grijpen bij bijvoorbeeld overlastsituaties. Steeds vaker wordt de bestuursrechtelijke weg gevolgd in plaats van of naast de strafrechtelijke weg. Deze ontwikkeling leidt tot een toenemende vraag om capaciteit.

Tenslotte zijn er binnen diverse regionale samenwerkingsverbanden verschillende prioriteiten geformuleerd waaruit projecten en activiteiten voortvloeien die door de gemeente moeten worden uitgevoerd. Alles bij elkaar is de vraag naar inzet groter dan de beschikbare capaciteit. De belasting van een relatief kleine groep medewerkers is de afgelopen jaren (te) hoog geweest. Dit knelpunt wordt nog eens versterkt door de huidige krapte op de arbeidsmarkt.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Voorkomen, beperken en bestrijden van rampen, crisis en incidenten

Maatregelen

- 1a. Opleiden en trainen medewerkers van de lokale en regionale crisisorganisatie in samenwerking met de Veiligheidsregio ZHZ (VRZHZ).
- 1b. Bijdragen aan het onderhouden van de regionale crisisorganisatie.
- 1c. Aandacht geven aan preventie door het geven van voorlichting en het houden van toezicht (uitvoeren van periodiek en thematisch toezicht).

1.2 Openbare orde en veiligheid

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Van Papendrecht een nog veiligere gemeente maken (het huidige veiligheidsniveau handhaven en waar mogelijk verbeteren)

Maatregelen

- 1a. Opleveren en vaststellen kadernota nieuw Integraal Veiligheidsplan.
- 1b. Opleveren en vaststellen bij nieuw IVP behorend tweejarig uitvoeringsplan.
- 1c. Onderzoeken van mogelijkheden om de veiligheid en de veiligheidsbeleving te verbeteren.

Doelstelling

2. Beperken en bestrijden van criminaliteit en verbeteren veiligheidsbeleving

Maatregelen

- 2a. Op basis van de kadernota nieuw Integraal Veiligheidsplan bepalen van de inzet van handhaving over 6 veiligheidsvelden.
- 2b. Participeren in overleggen zorg- en veiligheidshuis en het uitvoeren van daaruit voortvloeiende acties.
- 2c. Initiëren en/of meewerken aan campagnes om inwoners te attenderen op veiligheidsthema's.
- 2d. Deelnemen aan en input leveren voor inzet professionals om jeugdproblematiek te voorkomen.
- 2e. Toezicht uitvoeren op het gebruik door ondernemers van het Digitaal Opkopers Register (DOR) om heling te voorkomen en te bestrijden.
- 2f. Uitvoeren van adresonderzoeken op grond van de Basisregistratie Personen (BRP) om de leefbaarheid in de wijken goed te houden.
- 2g. Samen met partners uitvoeren van een integrale controle in het kader van de openbare orde, wijkveiligheid, gezondheid en controle op naleving van diverse wettelijke en gemeentelijke bepalingen.
- 2h. Aanpakken illegale verhuur en tegengaan woonoverlast om leefbaarheid te vergroten.

Doelstelling

3. Voorkomen en bestrijden van (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit

Maatregelen

- 3a. Participeren in ondermijningsonderzoeken geïnitieerd door het RIEC (Regionaal Informatie en Expertise Centrum) en uitvoering geven aan de afspraken over acties van de gemeente.
- 3b. Uitvoeren van de door de gemeenteraad gekozen scenario's ten aanzien van ondermijning.

Doelstelling

4. Voorkomen en bestrijden van (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit

Maatregelen

- 4a. Samen met het team Maatschappelijke Ontwikkeling versterken van de samenwerking in de keten rondom complexe leefsituaties.
- 4b. Via de Integrale Aanpak ter Voorkoming van Escalatie bij inwoners met oplopende problematiek voorkomen van een dreigend escalerende situatie en het beperken en beëindigen van een escalerende situatie.

Indicatoren en streefwaarden

In de onderstaande tabellen wordt bij de doelstelling een ontwikkelrichting aangegeven. Het is een indicatie welke richting de meting op zou moeten gaan:

Het streven is om een daling te realiseren ten opzichte van de laatste meting

Het streven is de uitkomst minimaal stabiel te houden ten opzichte van de laatste meting

Het streven is om een stijging te realiseren ten opzichte van de laatste meting

1.2 Openbare orde en veiligheid

Veilige woon- en leefomgeving Papendrecht

Indicator	Meting 2019	Meting 2020	Meting 2021	Doelstelling 2023
Totaal misdrijven, per 10.000 inwoners Bron: WSJG	313,72	349,14	262,66	 424,18 Is landelijk cijfer 2021

Aantal Veilig Thuis-meldingen kindermishandeling Bron: WSJG	712	762		 361 Is landelijk cijfer 2020
Aantal politiearrestaties overlast jeugd Bron: WSJG	59,77	112,96	92,32	 71,79 Is landelijk cijfer 2021
Drugsdelicten: drugsvervaardiging, -handel en -bezit, per 10.000 inwoners Bron: WSJG	2,17	1,56	2,80	 6,59 Is landelijk cijfer 2021
Cijfer veiligheidsgevoel Bron: Veiligheidsmonitor 2019	7,5			 7,3 Is landelijk cijfer 2019
Index criminaliteit Bron: Veiligheidsmonitor 2021 Index: 2014 = 100			62	 76 Is landelijk cijfer 2021
Index overlast Bron: Veiligheidsmonitor 2021 Index: 2014 = 100			100	 98 Is landelijk cijfer 2021

Wat gaat het kosten?

Omschrijving (-/- =nadelig)	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Veiligheid</i>					
Lasten	3.938	3.929	3.928	3.928	3.928
Crisisbeheersing en brandweer	2.724	2.714	2.714	2.714	2.714
Openbare orde en veiligheid	1.214	1.215	1.214	1.214	1.214
Baten	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0
Saldo	-3.938	-3.929	-3.928	-3.928	-3.928

Verkeer, vervoer en waterstaat – Hoofdtakveld 2

2.1 Verkeer en vervoer

Er is een mobiliteitsplan. In gesprek met de samenleving gaan we aan de slag om te bepalen welke situaties en maatregelen absoluut prioriteit hebben. Niet alles kan in één keer. De impact van de uitvoering van de maatregelen op deze begroting 2023 zal via concernrapportages worden aangegeven. Sommige situaties – waar in een aantal gevallen ook al onderzoek naar is verricht – kunnen niet nog een jaar wachten en zullen dus zodra dat kan worden aangepakt.

Sustainable development goals

Doelstelling

1. In stand houden van kwaliteit en functie van de wegen en alle civiele objecten

Maatregelen

- 1a. Aantrekkelijk houden of verbeteren van de leefomgeving van de inwoners van Papendrecht door middel van (groot) onderhoud van wegen, voet- en fietspaden, openbare verlichting of integrale vervangingsprojecten binnen de gegeven middelen en omstandigheden.
- 1b. Openbare ruimte beheren en onderhouden volgens het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte.
- 1c. Start voorbereiding en uitvoering haalbaarheidsstudies vervanging Loswal.
- 1d. Het uitvoeren van groot onderhoud aan de drie haltepontons binnen Papendrecht. Hierin nemen we deel aan de regionale aanbesteding.
- 1e. Het projectmatig vervangen van de conventionele verlichting naar de duurzame LED-verlichting.

Doelstelling

2. Optimaliseren van de verkeersveiligheid voor alle verkeersdeelnemers

Maatregelen

- 2a. Afspraken maken via de Regionale Projectgroep Verkeersveiligheid over subsidie aanvragen en uitvoering van maatregelen en projecten.
- 2b. Creëren van meer bewustzijn bij verkeersdeelnemers door middel van gedragsbeïnvloeding en verkeerseducatie door faciliteren van acties zoals "SCHOOL op SEEF" en de verkeersveiligheidscampagne MONO.
- 2c. We ronden het nieuwe mobiliteitsplan af. Het maatregelenpakket en de bijbehorende financieringsopgave/vraag bieden we separaat aan.

Doelstelling

3. Waarborgen van bereikbaarheid voor alle verkeersdeelnemers

Maatregelen

- 3a. Deelnemen aan de MIRT-verkenning A15 Papendrecht –Gorinchem, gericht op de verbreding van de A15. We zetten in op deze verbreding, mits er een goede vertaling wordt gemaakt naar het onderliggend wegennet in Papendrecht. De effecten van deze plannen op ons wegennet kunnen zonder goede maatregelen nadelig zijn.

Doelstelling

4. Stimuleren van het fietsgebruik

Maatregelen

- 4a. Het ontwikkelplan fietsstructuur nemen we mee als input voor het Mobiliteitsplan.

Doelstelling

5. Elektrische mobiliteit bevorderen

Maatregelen

- 5a. We rollen hetgeen beschreven in de integrale laadvisie uit binnen Papendrecht onder andere via het plaatsingsbeleid.

2.2 Parkeren

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Optimaal benutten parkeervoorzieningen centrum

Maatregelen

- 1a. Parkeergarage De Meent volledig inzetbaar houden voor bezoekers van het winkelcentrum. Voor de parkeergarage De Overtoom monitoren we ontwikkelingen rondom het winkelaanbod en afhankelijk hiervan kijken we naar nieuwe huurders en/of maatregelen.
- 1b. Het in stand houden van de proef met betrekking tot de overdekte fietsenstalling en op basis van de evaluatie een verdere aanpak voorstellen.

2.3 Recreatieve havens

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Waarborgen van de bereikbaarheid van de Jachthaven

Maatregelen

- 1a. Uitvoeren beheer en onderhoud haven (baggeren e.d.) in samenwerking met de gemeente Dordrecht.

2.4 Economische havens en waterwegen

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Waarborgen van de bereikbaarheid van de havens (Kooihaven, Ketelhaven, Schaarhaven en Johannahaven)

Maatregelen

- 1a. Uitvoeren beheer en onderhoud havens (baggeren e.d.) in samenwerking met de gemeente Dordrecht.
- 1b. Nader verkennen en uitwerken van de (structurele) vervanging van de kademuur bij de Loswal in de Kooihaven (planning uitvoering in 2024).

- 1c. Uitvoeren nautisch beheer voor de Kooihaven, Ketelhaven en Schaarhaven in samenwerking met het Havenbedrijf Rotterdam. De Johannahaven is een particuliere haven.

2.5 Openbaar vervoer

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Beïnvloeding verbeteren van het openbaar vervoer

Maatregelen

- 1a. Openbaar Vervoer krijgt binnen het nieuwe Mobiliteitsplan een plaats. In de beleidsuitwerking zoeken we nadrukkelijk aansluiting bij de regionale OV aanpak, maar ook in te zetten op een fijnmazig(er) en aanvullend OV zoals iPOW (innovatief Personenvervoer Over Water).
- 1b. We stimuleren het gebruik van aanvullende (kleinschalige en fijnmazige) OV-systemen. Hierbij geven we een impuls aan het vervoer over water via een driejarige pilot innovatief Personenvervoer Over Water (watertaxi-achtig systeem). Daarnaast bekijken we of er mogelijkheden zijn voor aanvullend OV en oplossingen voor de zogenaamde eerste en laatste kilometer.

Wat gaat het kosten?

Omschrijving (-/- =nadelig)	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Verkeer, vervoer en waterstaat</i>					
Lasten	5.435	5.509	5.667	5.930	5.748
Verkeer en vervoer	4.042	4.078	4.106	4.368	4.184
Parkeren	1.095	1.127	1.132	1.134	1.137
Recreatieve havens	0	0	0	0	0
Economische havens en waterwegen	118	124	249	248	247
Openbaar vervoer	180	180	180	180	180
Baten	757	757	757	757	757
Verkeer en vervoer	34	34	34	34	34
Parkeren	580	580	580	580	580
Recreatieve havens	0	0	0	0	0
Economische havens en waterwegen	143	143	143	143	143
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
Saldo	-4.678	-4.752	-4.910	-5.173	-4.991

Economie - Hoofdtakveld 3

Papendrecht is een ondernemende gemeente. Daarom is economische ontwikkeling een belangrijk beleidsveld. Via het ondernemersloket en de gemeentelijke accountmanagers staat de gemeente in nauw contact met ondernemers. Dit helpt ons bij het bepalen van de juiste economische koers en projecten die het lokaal en regionaal ondernemersklimaat versterken.

De gemeente heeft op relatief weinig oppervlak een groot aantal bedrijfsterreinen en arbeidsplaatsen. Naast de bouwnijverheid met circa een kwart van de arbeidsplaatsen, zijn de vliegtuigindustrie en voedingsindustrie grote werkgevers. Ook is de maritieme sector groot in Papendrecht, vanwege de ligging aan rivier de Merwede. Hier profiteert de bedrijvigheid van, bijvoorbeeld op het bedrijfsterrein Oosteind. Dit is niet alleen het grootste bedrijfsterrein van Papendrecht, het is een van de belangrijkste natte bedrijfsterreinen in de regio en aangewezen als één van de maritieme hotspots op provinciaal niveau.

3.1 Economische ontwikkeling

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Voeren van accountmanagement

Maatregelen

- 1a. Op regelmatige basis afleggen van bedrijfsbezoeken (bestuurlijk en/of ambtelijk).
- 1b. Periodiek overleggen met ondernemersverenigingen.
- 1c. Stimuleren van onderlinge contacten tussen ondernemers door het organiseren, faciliteren en promoten van netwerkevenementen.
- 1d. Positioneren van de accountmanagers als centrale aanspreekpunt voor ondernemers.
- 1e. Actief opdrachtgeverschap "Papendrecht verrast".

Doelstelling

2. Verbeteren lokaal ondernemersklimaat

Maatregelen

- 2a. Faciliteren van de Stichting BIZ Centrum (Bedrijfsvesteringszone).
- 2b. Deelnemen aan werklocaties (winkelcentra, bedrijventerreinen en kantoren) versterkende initiatieven.
- 2c. Stimuleren en aanjagen van duurzame (innovatieve) ontwikkelingen op bedrijventerreinen, zoals circulaire economie en sociaal ondernemen.

Doelstelling

3. Stimuleren van de regionale economie

Maatregelen

- 3a. Deelnemen in DealI, ROM-D (Regionale Ontwikkelingsmaatschappelijk Drechtsteden) en Economic Development Board Drechtsteden om bedrijvigheid in de regio te promoten, werkgelegenheid en onderlinge samenwerking te bevorderen.
- 3b. Stimuleren, promoten en waar mogelijk faciliteren van innovatie versterkende en aanjagende initiatieven.
- 3c. Lokaal uitvoering geven aan regionaal vastgestelde ambities (aangesloten op de doelstellingen van Papendrecht).
- 3d. Deelnemen aan het digitale Ondernemersplein onder regie van de Kamer van Koophandel.

Doelstelling

4. Stimuleren van arbeidsmarkt- en onderwijsontwikkeling

Maatregelen

- 4a. Koppelen van arbeidsmarktloketten en faciliteren van activiteiten en projecten van bedrijven en onderwijs waar belangen parallel lopen.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Aantrekkelijke bedrijvenlocaties

Maatregelen

- 1a. Blijven investeren in en maken van beleid voor winkelgebieden en industrieterreinen.
- 1b. Faciliteren van samenwerkingsverbanden zoals Keurmerk veilig ondernemen.

3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Invulling geven aan online en offline ondernemersloket gemeente Papendrecht

Maatregelen

- 1a. Up-to-date houden van informatie en nieuws (online en offline) en het centraal positioneren van de accountmanager.
- 1b. Het verzenden van een welkomstfolder aan nieuwe bedrijven.

3.4 Economische promotie

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Succes en diversiteit van Papendrechts bedrijfsleven voor het voetlicht brengen

Maatregelen

- 1a. Papendrecht Verrast in Business faciliteren.
- 1b. Samen met partnerorganisaties promoten van Papendrecht en de Drechtsteden als vestigingslocatie en economische hotspot.

Wat gaat het kosten?

Omschrijving (-/- =nadelig)	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Economie</i>					
Lasten	2.481	1.147	1.143	1.139	1.135
Economische ontwikkeling	763	750	746	742	738
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.321	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	341	341	341	341	341
Economische promotie	56	56	56	56	56
Baten	2.537	1.200	1.182	1.164	1.142
Economische ontwikkeling	837	821	803	785	763
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.321	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	323	323	323	323	323
Economische promotie	56	56	56	56	56
Saldo	56	53	39	25	7

Onderwijs - Hoofdtakveld 4

Gemeentelijke inspanningen ten aanzien van onderwijs zijn veelal gericht op continuïteit van het onderwijs. Daar hoort ook bij de gemeentelijke rol ten aanzien van onderwijshuisvesting. Dat speelt zowel op het terrein van het Integraal Huisvestingsprogramma (IHP) als op het terrein van de huisvesting van de VO-scholen. Dat zijn zowel voor de scholen als voor de gemeente belangrijke onderwerpen die een fors beslag leggen op de financiële middelen.

4.1 Openbaar basisonderwijs

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Waarborgen van de continuïteit van het openbaar basisonderwijs

Maatregelen

- 1a. Wettelijk toezicht houden op het openbaar basisonderwijs gericht op de continuïteit van het onderwijs door het beoordelen van statutenwijziging en het benoemen van de leden van de Raad van Toezicht.

4.2 Onderwijshuisvesting

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Passende huisvesting voor scholen basis en voortgezet onderwijs

Maatregelen

- 1a. Vaststelling van en uitvoering geven aan het nieuwe Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) 2023-2032.
- 1b. Actualiseren van de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs uit 2015.
- 1c. In 2023 wordt een stedenbouwkundig ontwerp voor het realiseren van duurzame toekomstbestendige huisvesting VO-scholen ter besluitvorming voorgelegd. Op basis hiervan kunnen de eerste concrete investeringsvoorstellen worden voorbereid.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Iedereen moet zijn of haar talenten kunnen ontwikkelen

Maatregelen

- 1a. Realiseren van een voldoende en toegankelijk voorschools aanbod voor kinderen van ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag en kinderen met een (risico op) (taal)achterstand.
- 1b. Uitvoeren van de wettelijke taken op het gebied van leerlingenvervoer, leerplicht en voortijdig schoolverlaten, en toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang.
- 1c. Uitvoeren van de regionale aanpak laaggeletterdheid om inwoners die moeite hebben met basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden) te ondersteunen door middel van les- en leeractiviteiten.
- 1d. Versterken van de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp via het uitvoeren van de regionale samenwerkingsagenda passend verbinden.
- 1e. Uitvoering geven aan het Nationaal Programma Onderwijs om achterstanden die zijn ontstaan als gevolg van de coronacrisis te bestrijden (o.a. door extra inzet vanuit Jeugd- en Jongerenwerk Support).

Doelstelling

- 2. Versterken van de aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt (met de focus op technologie)

Maatregelen

- 2a. Aanpak (jeugd)werkloosheid vanuit het regionaal programma Arbeidsmarkt Drechtsteden, onder meer door de inzet van matchmakers, via de Sociale Dienst Drechtsteden en centrumgemeente Dordrecht met het onderwijs en Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten.
- 2b. Samen met het onderwijs en ondernemers uitvoering geven aan de Techniekroute.

Indicatoren en streefwaarden

In de onderstaande tabellen wordt bij de doelstelling een ontwikkelrichting aangegeven. Het is een indicatie welke richting de meting op zou moeten gaan:

Het streven is om een daling te realiseren ten opzichte van de laatste meting

Het streven is de uitkomst minimaal stabiel te houden ten opzichte van de laatste meting

Het streven is om een stijging te realiseren ten opzichte van de laatste meting

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Onderwijsachterstand Papendrecht

Indicator	Meting 2017	Meting 2019	Meting 2020	Doelstelling 2023
% peuters met risico op onderwijs achterstand Bron: CBS 2017	13	13	11	 15 Is landelijk % 2017
% basisschool leerlingen met risico op onderwijs achterstand Bron: CBS 2017	12	14	15	 15 Is landelijk % 2017
% totaal met risico op onderwijs achterstand Bron: CBS 2017	12	14	15	 15 Is landelijk % 2017
% vroegtijdig schoolverlaters Bron: Monitor AOJ		0,3		 0,4 Is het landelijk gemiddelde in 2019

Wat gaat het kosten?

Omschrijving (-/- =nadelig)	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Onderwijs</i>					
Lasten	3.108	3.093	3.143	3.166	2.489
Openbaar basisonderwijs	193	193	193	193	193
Onderwijshuisvesting	1.181	1.194	1.245	1.260	1.267
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.734	1.706	1.705	1.713	1.029
Baten	766	767	768	769	69
Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	23	23	23	23	23
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	743	744	745	746	46
Saldo	-2.342	-2.326	-2.375	-2.397	-2.420

Sport, cultuur en recreatie - Hoofdtakveld 5

In 2023 zullen de consequenties van de businesscase cultuur duidelijk zijn. Daarbij gaat het om het aanbieden van een goed cultuuraanbod door slim gebruik te maken van accommodaties en goede afspraken tussen aanbieders. In het bestuursakkoord 2022-2026 wordt het belang van bewegen benadrukt. Een manier om dat te realiseren is het aanbieden van voldoende recreatieve voorzieningen. Dat willen we vooral ook in de buitenruimte realiseren, zodat het verband met openbaar gebied en groen evident is.

5.1 Sportbeleid en activering

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Sociale ontwikkeling bevorderen, overgewicht voorkomen en een gezonde fysieke leefomgeving bevorderen

Maatregelen

- 1a. Uitvoering van de in 2021 vastgestelde nota 'Verbinding door sport en bewegen' conform de aangegeven routes:

Route 1: Van sport naar gezondheid en vitaliteit

Route 2: De beweegvriendelijke omgeving

Route 3: amen sterker door sport en bewegen

Dat doen we door:

- 1b. Sportaanbieders faciliteren bij hun educatieve taak om zoveel mogelijk inwoners met sport en bewegen in aanraking te brengen:
 - a. Verenigingsondersteuning.
 - b. Stimuleren van de organisatie van sportactiviteiten door verenigingen door uitvoering te geven aan de regeling jeugdsportsubsidie.
- 1c. Coördinatie Vitaliteitsakkoord Papendrecht (Sportakkoord en Preventieakkoord, conform beleidsroute 1).
- 1d. Uitvoeren 'Stapje fitter': activeren van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en statushouders door middel van sport en bewegen.
- 1e. Stimuleren sport- en beweeg activiteiten met behulp van buurtsportcoaches, bijvoorbeeld voor ouderen, op het Cruyff Court en voor mensen met een beperking.
- 1f. Met betrekking tot de Omgevingswet adviseren over de mogelijkheden om te bewegen in de omgeving. Conform beleidsroute 2 de beweegvriendelijke omgeving.
- 1g. In samenwerking met andere beleidsterreinen zoals onderwijs, economie, openbare ruimte en volksgezondheid, partners, verbonden partijen en inwoners werken aan het bevorderen van de sociale ontwikkeling, het voorkomen van overgewicht en het bevorderen van een gezonde fysieke leefomgeving, conform beleidsroute 3.

5.2 Sportaccommodaties

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Behouden van goede sportvoorzieningen in Papendrecht

Maatregelen

- 1a. In gesprek blijven met de sportverenigingen over vraag naar en aanbod van buiten- en binnensportaccommodaties met inachtneming van een ieders rol en verantwoordelijkheid en van daaruit versterken van de accounthoudersrol.
- 1b. Parallel aan het project VO-scholen zal gewerkt worden aan een accommodatiebeleid, wat inzicht geeft aan de toekomstige behoefte van onder andere binnensport. De uitkomsten hiervan zullen worden afgestemd bij de ruimtelijke invulling project VO-scholen.
- 1c. Invullen gemeentelijke accounthoudersrol binnen het verzelfstandigde sportcentrum. Focus op nakomen afspraken op het gebied van betaalbaarheid en toegankelijkheid (check op continuering bestaand beleid).

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Bevorderen van verbinding en stimuleren van ontmoeting door cultuur

Maatregelen

- 1a. Cultuur(uitingen) gebruiken ter ondersteuning binnen het sociaal domein en onderwijs, zoals bijvoorbeeld cultuur inzetten bij mensen met dementie ter verbetering van hun situatie.
- 1b. Ondersteunen van het cultuurprogramma 'Cultuur Dichtbij' voor senioren. Het gaat om het organiseren van professionele culturele activiteiten in een wijkcentrum of op een dagbestedingslocatie. Hierbij ligt de focus op de positieve gezondheid.

Doelstelling

2. Bevorderen samenwerking lokale cultuuraanbieders

Maatregelen

- 2a. Intensiveren van de samenwerking tussen lokale aanbieders om te komen tot een gezamenlijk cultureel aanbod wat een bijdrage levert aan doelstellingen van het bestuursakkoord en voortzetten van samenwerking om een cultuur-educatieprogramma aan te bieden voor scholen en peuterspeelzalen.

Doelstelling

3. Cultuur en cultuureducatie vraaggericht vormgeven

Maatregelen

- 3a. In samenwerking met Stichting Cultuureducatie ZHZ een modern aanbod cultuureducatie (binnenschools) tot stand brengen.

Doelstelling

4. Faciliteren van evenementen

Maatregelen

- 4a. Faciliteren van culturele activiteiten en evenementen door maatschappelijke instellingen, ondernemers en anderen (onder andere op het Marktplaatsplein).
- 4b. Faciliteren van het gesprek om maatschappelijke partners te enthousiasmeren met een ondersteunende houding. De insteek is om jaarlijks culturele activiteiten en evenementen plaats te laten vinden.

5.4 Musea

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Goed beheren van de collectie moderne kunst uit voormalig Museum De Rietgors

Maatregelen

- 1a. Het eigen beheer van het niet in Dordrecht ondergebrachte deel van de collectie moderne kunst uit voormalig Museum De Rietgors uit laten voeren door vrijwilligers.

5.5 Cultureel erfgoed

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Behoud van het dijklint en de historische structuren die bijdragen aan de identiteit van Papendrecht

Maatregelen

- 1a. Borgen en bewaken van de kwaliteit van de historische structuren bij herinrichting van delen van het dijklint die in 2023 uitgevoerd gaat worden.
- 1b. Toetsen van initiatieven van derden in hoeverre die passen in de historische structuren (er zijn geen financiële middelen om zelf actief aan de historische structuren te werken).
- 1c. Ondersteunen onderhoudsmaatregelen voorgevels van beeldbepalende panden Dijklint door verstrekken subsidie.
- 1d. Bewaken behoud cultuurhistorische identiteit van het dijklint bij ontwikkelingen rond waterveiligheid (toekomstige dijkversterkingen).

Doelstelling

2. In beeld brengen cultuur historie

Maatregelen

- 2a. Indien nodig leveren van een bijdrage aan de erfgoedtafel Waterdriehoek, waarin het maritiem erfgoed wordt geborgd in de driehoek (Dordrecht, Kinderdijk, Biesbosch).

5.6 Media

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Instandhouding bibliotheekvoorziening Papendrecht

Maatregelen

- 1a. Implementatie van de ombuiging van de Bibliotheek AanZet met een accent op herhuisvesting.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Behouden en versterken van het groene karakter van Papendrecht (diverser, aantrekkelijker groen en meer groen)

Maatregelen

- 1a. Opstellen Integraal Beheerplan Openbare Ruimte.
- 1b. Het beheer en onderhoud van het groen wordt uitgevoerd vanuit het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte. Belangrijk uitgangspunt bij het groenbeheer is Papendrecht aantrekkelijk maken en houden voor mens, dier en natuur (natuurinclusief Papendrecht).
- 1c. Samenwerken met inwoners en maatschappelijke partners aan een natuurinclusief Papendrecht. Dit doen we onder andere door (communicatie) activiteiten en door ruimte te geven aan maatschappelijk initiatief op het gebied van biodiversiteit en groene klimaatadaptie (zoals het beplanten van boomspiegels, het aanleggen van geveltuintjes en het stimuleren van groenadaptie).

Doelstelling

2. Versterken ecologische functie gericht op een natuurinclusief Papendrecht

Maatregelen

- 2a. Het verder versterken van de biodiversiteit langs de A15 en aanleggen van ecologische verbindingen bij de N3 met ondersteuning van Rijkswaterstaat (subsidie). Dit traject loopt al en wordt in 2023 afgerond.
- 2b. In 2023 zetten we het natuurvriendelijk maaibeleid voort. Zo zorgen we voor diverse flora en voor voedsel, schuilgelegenheid en huisvesting voor fauna. De ontwikkeling van de bloemrijke vegetaties heeft een aantal jaren nodig.
- 2c. Natuurvriendelijk onderhoud van bosplantsoen blijven we op 30% van het onderhouden areaal uitvoeren. Dit doen we vooral in de hiervoor geschikte grootschalige vakken.
- 2d. We betrekken ecologische experts bij omvangrijke projecten waarbij het streven is de natuurwaarde te vergroten.

Doelstelling

3. Speel- en beweegvriendelijke omgeving

Maatregelen

- 3a. Buitenspeelruimtes inspecteren, onderhouden en indien nodig en mogelijk vervangen. Het streven is een veelzijdig speelaanbod in stand te houden.
- 3b. In aansluiting op het bijgestelde investeringskrediet wordt bij de vervanging van speeltoestellen ook aandacht geschonken aan andere vormen van buiten spelen zoals natuurlijk spelen en speelaanleidingen.
- 3c. Verkennen van de mogelijkheden om te sporten, te bewegen en te recreëren in de openbare ruimte: (we streven naar) een beweegvriendelijke omgeving.

Doelstelling

4. Versterken kwaliteit watergangen

Maatregelen

- 4a. Op een aantal locaties onderzoek uitvoeren naar andere onderhouds- en beheermethodes van de watergangen, om deze in meer ecologische balans te krijgen. Hierbij aandacht voor klimaatadaptatie, biodiversiteit en ecologie en kosten
- 4b. Het op diepte houden van de watergangen vindt plaats vanuit het meerjarig beheer- en onderhoudsplan baggeren vijvers en watergangen. T.b.v. de ecologie worden deze werkzaamheden in afstemming met een ecooloog voorbereid en uitgevoerd (link met uitvoeringsplan klimaatadaptatie 2023- 2027 voor de polder Alblasserwaard- Vijfheerenlanden).

Wat gaat het kosten?

Omschrijving (-/- =nadelig)	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Sport, cultuur en recreatie</i>					
Lasten	8.357	8.290	8.428	8.443	8.499
Sportbeleid en activering	170	169	169	169	169
Sportaccommodaties	2.728	2.669	2.771	2.759	2.806
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.504	1.451	1.465	1.471	1.476
Musea	30	30	30	30	30
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0
Media	579	570	570	570	571
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.346	3.401	3.423	3.444	3.447
Baten	1.115	1.128	1.142	1.153	1.153
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	838	848	861	870	870
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	106	108	109	111	111
Musea	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0
Media	38	38	38	38	38
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	133	134	134	134	134
Saldo	-7.242	-7.162	-7.286	-7.290	-7.346

Sociaal Domein - Hoofdtakveld 6

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Deel 1 (Participatie)

Samenkracht gaat over het samen met elkaar van betekenis te zijn voor de woon- en leefomgeving, met aandacht voor verbondenheid. Wijkgericht Werken richt zich op ontmoeting in de wijk en zelfredzaamheid van een brede doelgroep zonder specifieke zorgvragen. Eén van de doelstellingen van wijkgericht werken is het percentage van zelfredzame bewoners, waarin mogelijkheden liggen om in de buurt een handje te helpen, zo hoog mogelijk te houden. Wijkgericht Werken verbindt, ondersteunt, verlaagt drempels en stimuleert. Inzet is om goede ideeën op te halen en initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan het vergroten van de leefbaarheid in wijken en het versterken van sociale samenhang.

Tegelijkertijd wil Papendrecht dichtbij de inwoners staan, verbindend besturen en afstemming en samenwerking zoeken met inwoners en maatschappelijke organisaties bij het realiseren van haar doelen. We zoeken daarom steeds meer naar samenwerking met inwoners en organisaties. Zowel voor de aanpak van kleinschalige leefbaarheid, als voor het oplossen van ingewikkelde vraagstukken. Het Programma Participatie is opgezet om vraagstukken over goede lokale samenwerking op te pakken en participatie te stimuleren.

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Ophalen van goede ideeën en initiatieven die bijdragen aan versterking van de sociale samenhang en prettige woonomgeving. De gemeente verbindt, ondersteunt en verlaagt drempels

Maatregelen

- 1a. Stimuleren maatschappelijke initiatieven, concrete ideeën aansporen en daar waar mogelijk enthousiasmeren en faciliteren.
- 1b. Ondersteunen van bestaande en nieuwe activiteiten.
- 1c. Het gebruik van PuurPapendrecht als online en offline buurtplatform wordt verder aangemoedigd en verder vormgegeven waarmee de vindbaarheid van voorzieningen in de buurt wordt bevorderd. Tevens wordt de samenwerking tussen inwoners, organisaties en gemeente aangemoedigd.
- 1d. Stimuleren van de vindbaarheid van Papendrechtse voorzieningen door middel van communicatiecampagnes op verschillende communicatiekanalen.

Doelstelling

2. Bewerkstelligen van een sfeer, cultuur en omgeving die uitnodigt om te participeren en bevorderen van het luisterend vermogen

Maatregelen

- 2a. Vergroten van kennis en transparantie door scholing van ambtenaren op het gebied van samenspraak met onze inwoners.
- 2b. Vooraf bedenken, bij elk onderwerp, vraag of wens, op welk niveau participatie mogelijk is. Gewenst is inwoners zo vroeg mogelijk te betrekken bij ons beleid en plannen.
- 2c. In gesprek gaan bij initiatieven om te kijken welke mogelijkheden er zijn om de plannen verder uit te werken.
- 2d. Stimuleren van initiatiefnemers om in gesprek te gaan met de omgeving over hun plannen.

Deel 2 (Sociaal Domein)

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Inzetten op een sterke lokale ondersteuningsstructuur om de deelname van inwoners van jong tot oud aan de samenleving en hun eigen kracht te bevorderen

Maatregelen

- 1a. Uitvoering geven aan het Jeugd- en Jongerenwerk Papendrecht door Support te richten op vroegtijdige signalering, versterken doelgroep, voorkomen duurdere zorg en goede samenwerking met Sterk Papendrecht en het onderwijs. Daarnaast gaan we onderzoek doen naar een tweede voorziening voor jongeren.
- 1b. Versterken van de stevige sociale basis van voorzieningen (zoals ouderenbonden, Bij Bosshardt-huis en Odensehuis), conform het Kompas Sociaal Domein 2021-2024, die mogelijkheden bieden tot ontmoeting, vroegsignalering en laagdrempelige ondersteuning. In 2023 gaan we aan de hand het bestuursakkoord samen met partners extra aandacht besteden aan de aanpak tegen eenzaamheid.
- 1c. Uitvoering geven aan de actieagenda 'Wonen en zorg ouderen' in samenwerking met maatschappelijke partners.
- 1d. Uitwerken van een nieuwe, lokale Routekaart Jeugd om onder meer in co-creatie met maatschappelijke partners de preventiemogelijkheden te versterken en te bestendigen op het gebied van opgroei- en opvoedhulp met aandacht voor normaliseren, demedicaliseren en preventie.

Doelstelling

2. Bieden van passende ondersteuning en waardering aan mantelzorgers

Maatregelen

- 2a. Samen met Sterk Papendrecht en andere maatschappelijke instellingen uiting geven aan de waardering richting mantelzorgers voor hun inzet.
- 2b. Samen met Sterk Papendrecht en andere maatschappelijke instellingen mantelzorgers attenderen op ondersteuningsmogelijkheden en het verder vormgeven van het ondersteuningsaanbod om hen adequaat te steunen bij hun zorgtaken.

Doelstelling

3. Stimuleren van vrijwilligerswerk en het bieden van passende ondersteuning en waardering aan vrijwilligers

Maatregelen

- 3a. Promoten, stimuleren en aanjagen van vrijwilligerswerk via het platform PuurPapendrecht en via activiteiten georganiseerd door Sterk Papendrecht.
- 3b. Samen met Sterk Papendrecht en andere maatschappelijke partners uiting geven aan de waardering richting vrijwilligers als stimulans voor hun inzet.
- 3c. Ondersteunen van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties onder meer via de inzet van Sterk Papendrecht, het platform PuurPapendrecht en de vrijwilligersverzekering.

Doelstelling

4. Integratie en participatie van statushouders

Maatregelen

- 4a. Uitvoering geven aan de taken in het kader van de Wet inburgering in samenwerking met onder meer de SDD en Vluchtelingenwerk.

6.2 Wijkteams

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Versterken van de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van inwoners en hun sociale omgeving (familie, vrienden, kennissen en buurtgenoten) om te participeren in de samenleving, waarbij we streven om zo min mogelijk inwoners afhankelijk te laten zijn van zwaardere zorg en ondersteuning

Maatregelen

- 1a. Vanuit het Kompas Sociaal Domein 2021-2024 initiëren van verschillende acties om een zorgzaam en veerkrachtig Papendrecht te blijven en waar mogelijk te versterken. Jaarlijks zorgen voor het opstellen van een uitvoeringsagenda sociaal domein.

Doelstelling

2. Doorontwikkelen van Sterk Papendrecht tot het eerste (centrale) punt voor alle inwoners van 0 tot 100 jaar met een ondersteuningsvraag op alle levensgebieden met de gedachte: zo dichtbij mogelijk, zo vroeg mogelijk en zo zwaar als nodig

Maatregelen

- 2a. Opstellen van prestatiegerichte (subsidie)afspraken met Sterk Papendrecht die continu stapsgewijs worden doorontwikkeld. De afspraken zijn gericht op maatschappelijke relevantie met aandacht voor kwaliteit, inhoudelijke effecten, procesresultaten en doorontwikkeling collectief aanbod.
- 2b. Door de inzet van Buurtbemiddeling door Sterk Papendrecht, in samenwerking met Woonkracht 10, beperken van burenoverlast.
- 2c. Samen met Sterk Papendrecht, de scholen en andere gelieerde instellingen die professioneel actief zijn met jeugdigen, inzetten op een stevige samenwerking op het gebied van onderwijs en jeugd(hulp) aan de hand van de lokale samenwerkingsafspraken.
- 2d. Samen met Sterk Papendrecht, zorgaanbieders, huisartsen, SDD en andere gelieerde instellingen zorgdragen voor een stevige verbinding tussen het sociale en het medische domein. Dit gebeurt onder andere door de inzet van Sterk Papendrecht met een wijkverpleegkundige en jeugdhulp bij en rondom de huisartsenzorg.

6.3 Inkomensregelingen

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Inwoners met een laag inkomen en/of schulden ondersteunen, waar mogelijk preventief

Maatregelen

- 1a. Uitvoering geven aan het Kompas Sociaal Domein en de regionale visie sociaal domein Drechtsteden op basis waarvan de SDD invulling geeft aan het minimabeleid en Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (o.a. bijzondere bijstand, SUN Drechtsteden en Leergeld).
- 1b. Vanuit de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening samen met de SDD, Sterk Papendrecht en Schuldhelpmaatje, werken aan een sluitende schuldhelproute (o.a. vroegsignalering betalingsachterstanden, preventie huisuitzettingen, schuldhelp en budgetbeheer).

- 1c. Uitvoering geven aan het Actieplan Armoede en schuldenproblematiek (2022-2025) om financiële problematiek onder inwoners tegen te gaan en te voorkomen en ketensamenwerking te verbeteren.

6.4 Begeleide participatie

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Bieden van beschut werk voor aangewezen personen op basis van de Participatiewet

Maatregelen

- 1a. Uitvoering geven aan het Kompas Sociaal Domein en de regionale visie sociaal domein Drechtsteden op basis waarvan de SDD invulling geeft aan beschut werk.
1b. Uitwerken effecten en gevolgen samenvoeging GR Sociaal en Drechtwerk.

6.5 Arbeidsparticipatie

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Inwoners stimuleren van werk naar werk en van uitkering naar werk

Maatregelen

- 1a. Uitvoering geven aan het Kompas Sociaal Domein en de regionale visie sociaal domein Drechtsteden op basis waarvan de SDD invulling geeft aan de Participatiewet.

Doelstelling

2. Verminderen van werkloosheid, met name onder de jeugd

Maatregelen

- 2a. Aanpak (jeugd)werkloosheid vanuit het regionaal programma Arbeidsmarkt Drechtsteden, onder meer door de inzet van matchmakers, via de Sociale Dienst Drechtsteden en centrumgemeente Dordrecht met het onderwijs en Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten.
2b. Uitvoering geven aan het lokaal opdrachtgeverschap richting participatieplekken bij lokale bedrijven en organisaties (Uitvoeringskader participatieplekken Papendrecht en bijbehorende subsidieregeling).

6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Inwoners kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen en deelnemen aan het maatschappelijk leven waar nodig met de inzet van maatwerkvoorzieningen

Maatregelen

- 1a. Versterken van de verbinding tussen de algemene en maatwerkvoorzieningen door uitvoering te geven aan een samenwerkingsagenda met de SDD en Sterk Papendrecht als vervolg op de opdracht Gezamenlijk transformeren.

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Inwoners kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen en deelnemen aan het maatschappelijk leven waar nodig met de inzet van maatwerkvoorzieningen

Maatregelen

- 1a. Uitvoering geven aan het Kompas Sociaal Domein, de regionale visie sociaal domein Drechtsteden en de herijking van het Wmo-beleid op basis waarvan de Maatwerkvoorzieningen Wmo worden verzorgd door de SDD.
- 1b. Versterken van de verbinding tussen de algemene en maatwerkvoorzieningen door uitvoering te geven aan een samenwerkingsagenda met de SDD en Sterk Papendrecht als vervolg op de opdracht Gezamenlijk transformeren.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Jeugdigen groeien gezond en veilig op en krijgen kansen om zich te ontwikkelen en om naar vermogen mee te kunnen doen

Maatregelen

- 1a. Uitvoering geven aan beleidskaders en de regionale samenwerking op basis waarvan de maatwerkvoorzieningen Jeugdhulp worden verzorgd door de Serviceorganisatie Jeugd (SOJ).
- 1b. Invulling geven aan een nieuwe, lokale Routekaart Jeugd om te komen tot beheersmaatregelen en verder invulling te geven aan afbakening, versterken casusregie, normalisering, demedicalisering en preventie. De landelijke hervormingsagenda jeugd wordt hierbij betrokken.
- 1c. Naast de nieuwe, lokale Routekaart Jeugd vindt nadere uitwerking van een aantal zaken plaats in regionaal verband via het portefeuillehoudersoverleg jeugd, zoals het passend zorglandschap en de verbinding met de jeugdbeschermingsketen (project Veilig opgroeien is teamwork).

6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Bieden van voldoende Opvang en Beschermd wonen voorzieningen binnen de regio Drechtsteden, Alblasserwaard & Vijfheerenlanden waar mensen met psychische of psychosociale problemen, verslavingsproblematiek, daklozen en mensen die opvang nodig hebben vanwege huiselijk geweld terecht kunnen

Maatregelen

- 1a. Op basis van een regionale samenwerkingsovereenkomst wordt door Dordrecht (als centrumgemeente) invulling gegeven aan de maatwerkvoorzieningen op het gebied van Beschermd Wonen en Opvang.
- 1b. Op basis van een regionale samenwerkingsagenda met aanbieders wordt inhoud gegeven aan de beweging beschermd thuis in de wijk waarbij mensen, met de nodige ondersteuning, zelfstandig in hun eigen wijk kunnen (blijven) wonen. In dit kader wordt uitvoering gegeven aan de inzet van de Wijk GGD'er en Waakvlam in samenwerking met onder meer de DG&J, Yulius en Sterk Papendrecht.

6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Bieden van voldoende opvang aan en het verbeteren van de veiligheid van kinderen en jeugdigen die zwaardere hulpverlening nodig hebben

Maatregelen

- 1a. Uitvoering geven aan de beleidskaders en de regionale samenwerking op basis waarvan de maatwerkvoorzieningen Jeugdhulp worden verzorgd door de SOJ (inzet Veilig thuis, jeugdbescherming en jeugdreclassering).
- 1b. De nadere uitwerking van een aantal zaken vindt plaats in regionaal verband via het portefeuillehoudersoverleg jeugd, zoals het passend zorglandschap en de verbinding met de jeugdbeschermingsketen (project Veilig opgroeien is teamwork).

Banen

aantal per 1.000 inwoners van 15-74 jaar

Papendrecht

616,3

Personen met bijstandsuitkeringen

per 1.000 inwoners

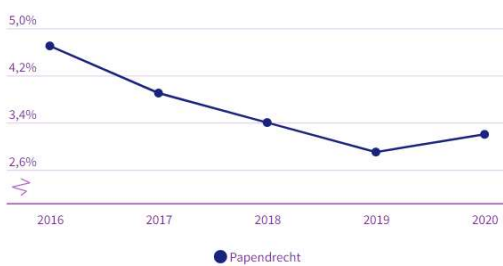
Papendrecht

27,6

Meerdere bronnen | 2021

CBS | 2021

Werkloosheid

CBS | 2016 - 2020

Bijstand gerelateerde uitkering vanaf AOW-leeftijd

per 1.000 inwoners

3,1

Papendrecht

CBS | 2021

Alleenstaanden met bijstandsuitkeringen

% t.o.v. huishoudens alleenstaand

7,2

Papendrecht

CBS | Nov 2021

Wat gaat het kosten?

Omschrijving (-/- =nadelig)	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Sociaal domein</i>					
Lasten	38.165	38.110	38.457	38.372	38.806
Samenkracht en burgerparticipatie	2.872	2.678	2.686	2.652	2.661
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen*	2.106	2.073	2.073	2.073	2.073
Inkomensregelingen	10.433	10.494	10.523	10.447	10.590
WSW en beschut werk**	2.058	2.036	2.096	1.887	1.889
Arbeidsparticipatie	2.168	2.311	2.375	2.427	2.487
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	595	604	612	621	641
Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0
Hulp bij het huishouden (WMO)	3.300	3.400	3.500	3.600	3.700
Begeleiding (WMO)	3.300	3.256	3.200	3.129	3.038
Dagbesteding (WMO)	100	125	150	175	200
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.507	1.606	1.715	1.834	2.000
Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0
Jeugdhulp begeleiding	1.955	1.955	1.955	1.955	1.955
Jeugdhulp behandeling	255	255	255	255	255
Jeugdhulp dagbesteding	806	806	806	806	806
Jeugdhulp zonder verblijf overig	14	14	14	14	14
Pleegzorg	707	707	707	707	707
Gezinsgericht	333	333	333	333	333
Jeugdhulp met verblijf overig	1.328	1.328	1.328	1.328	1.328
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	2.017	1.893	1.893	1.893	1.893
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	896	896	896	896	896
Gesloten plaatsing	176	176	176	176	176
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
Beschermd wonen (WMO)	405	330	330	330	330
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	90	90	90	90	90
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
Jeugdbescherming	688	688	688	688	688
Jeugdreclassering	56	56	56	56	56

Baten	8.792	8.917	9.008	9.088	9.168
Samenkracht en burgerparticipatie	442	449	451	454	454
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen*	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	7.470	7.622	7.771	7.877	7.957
WSW en beschut werk**	44	45	45	46	46
Arbeidsparticipatie	296	321	321	321	321
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0
Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	0	0	0
Begeleiding (WMO)	0	0	0	0	0
Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	0
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0
Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	0	0
Jeugdhulp behandeling	0	0	0	0	0
Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0	0
Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	0	0
Pleegzorg	0	0	0	0	0
Gezinsgericht	0	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	0
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	0	0
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	0
Gesloten plaatsing	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
Beschermd wonen (WMO)	540	480	420	390	390
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
Jeugdbescherming	0	0	0	0	0
Jeugdreclassering	0	0	0	0	0
Saldo	-29.373	-29.193	-29.449	-29.284	-29.638

Volksgezondheid en milieu - Hoofdtakveld 7

In dit hoofdtakveld wordt zowel het onderwerp volksgezondheid als milieu behandeld. Soms zijn de teksten over gezondheid gekoppeld aan de effecten van milieuproblemen. Zo ook ten aanzien van de uitstoot van gevaarlijke stoffen. Dit is ondergebracht bij het onderdeel 7.4 Milieubeheer.

7.1 Volksgezondheid

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Het versterken van de gezondheid en welzijn van onze inwoners

Maatregelen

- 1a. Uitvoeren van de nota lokaal gezondheidsbeleid en het Papendrechts Vitaliteitsakkoord in samenwerking met de DG&J en andere partners gericht op onder meer het versterken van de mentale weerbaarheid, stimuleren van een gezonde leefstijl en bevorderen van de vitaliteit.
- 1b. Regie voeren op de uitvoering van de basistaken van de wettelijke jeugdgezondheidszorg (JGZ) die via de regionale samenwerking worden georganiseerd door de DG&J en Jong JGZ/Careyn.
- 1c. Faciliteren van de samenwerking om vroegtijdig problemen bij jeugdigen te signaleren en maatregelen te kunnen nemen door de inzet van Jong JGZ samen met Sterk Papendrecht en het onderwijs (onder andere de maatwerktrajecten Voorzorg en de indicatiestelling ten behoeve van de voor- en vroegschoolse educatie).

7.2 Riolering

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Uitvoering geven aan: inzameling en transport van stedelijk afvalwater, inzameling en verwerking van hemelwater en het in het openbaar gebied treffen van maatregelen om de grondwaterstand te reguleren, een en ander conform het Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023

Maatregelen

- 1a. Vervanging van riolering wordt integraal opgepakt samen met wegen, groen en klimaatadaptieve maatregelen. Adaptieve maatregelen zijn regenwater afvoeren naar de sloten, regenwater tijdelijk bergen in groen en daarna langzaam afvoeren, regenwater bergen in de funderingen van de wegen en het vergroenen van tuinen.
- 1b. Uitvoeren van beheer en onderhoud aan de riolering en gemalen. Dit betreft planmatig onderhoud en onderhoud op basis van meldingen en calamiteiten.
- 1c. Vervangen van riolering en delen rioolgemalen conform het onderhoudsplan.
- 1d. Bij alle nieuwbouwontwikkelingen als eis stellen dat minimaal 20mm neerslag op het eigen terrein wordt vastgehouden.
- 1e. Opstellen van een nieuw GRP 2024-2028.

Doelstelling

2. Het beperken van de negatieve gevolgen van klimaatverandering (wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen) conform de nota "Strategie Klimaatadaptatie Papendrecht 2017"

Maatregelen

- 2a. Het samen met overige gemeenten en waterschap implementeren van een gemeenschappelijk uitvoeringsplan klimaatadaptatie 2023- 2027 voor de polder Alblasserwaard- Vijfheerenlanden. Met het uitvoeringsplan kunnen de door het Rijk beschikbaar gestelde extra middelen worden aangevraagd voor uitvoering van de lokale en regionale klimaatadaptatieprojecten. Dit is de derde stap voor een klimaatbestendige regio volgens het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.
- 2b. Uitvoeren van klimaat adaptieve maatregelen zoals waterberging, aanvullen van grondwater en aanleg groen voor schaduw en verkoeling bij reconstructies in wegen, groen en groene daken.
- 2c. In samenwerking met partners als Woonkracht10 en andere organisaties het stimuleren van een klimaat adaptieve inrichting op privaat (en publiek) terrein. Activiteiten zijn gericht op voorlichting, het wegnemen van barrières zoals eerder bij acties voor vergroenen tuinen, aandacht voor zuinig omgaan met water en als gemeente het goede voorbeeld geven in de openbare ruimte. Ook worden tegels gratis opgehaald.
- 2d. Opstellen van een uitvoeringsplan om de effecten van hevige regenbuien te beperken. Dit als uitwerking van het samenhangend model voor watergangen (van Waterschap) en riolering (van Papendrecht). Zie hiertoe ook de eerste doelstelling.

7.3 Afval

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Inzamelen van huishoudelijk afval door HVC en op het afvalbrenghstation

Maatregelen

- 1a. Het inzamelen van huisvuil, afkomstig van bewoners aan huis, van verzamelpunten in de wijken en van het afvalbrenghstation.
- 1b. Uitvoeren van de gemeentelijke afvaltaak en andere daarmee samenhangende taken zoals straatreiniging en rattenbestrijding. Deze taken en ontwikkelingen zo mogelijk regionaal afstemmen met gemeenten en afvalverwerkers.
- 1c. Onderhouden, beheren en vervangen van de inzamelvoorzieningen.

Doelstelling

2. Stimuleren van hergebruik of recycling door gescheiden afvalinzameling

Maatregelen

- 2a. Voorlichting verzorgen aan bewoners over huishoudelijk afval, stimuleren hergebruik en faciliteren van het gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval. In de voorlichting afval wordt een meer gestructureerde aanpak voorgestaan met aandacht voor de verschillende doelgroepen en op verschillende momenten door het jaar. Daarnaast is voorlichting / stimulering ook in de gemeentelijke organisatie een wens. Hierbij zijn beperken afvalproductie, beperken gebruik nieuwe grondstoffen en bevorderen hergebruik grondstoffen onderwerp van gesprek.
- 2b. Samen met scholen evalueren van voorlichting over afvalscheiding, wijze van afvalscheiding, inventarisatie van eventuele verbeterpunten. Dit met het doel de voorlichting afvalscheiding en gescheiden inzameling op scholen te verbeteren.

Doelstelling

3. Implementeren van een toekomstbestendig afvalinzamelsysteem waarbij conform de VANG doelstelling sprake is van maximaal 100 kg restafval binnen enkele jaren

Maatregelen

- 3a. Invoeren omgekeerd inzamelen, waarbij iedereen een goede basisvoorziening heeft in of aan huis.
- 3b. Het per 1/1/2024 invoeren van een recycle tarief om restafval verder terug te dringen.
- 3c. Voorbereiden van nieuwe contractvorming van de afvalinzameling.

7.4 Milieubeheer

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Een veilige omgeving en een prettig woon-, werk- en leefklimaat

Maatregelen

- 1a. Regie voeren op de uitvoering van 'Jaarprogramma 2023 uitvoering milieutaken door OZHZ', waarin lokale prioriteiten zijn opgenomen. Die lokale prioriteiten zijn een plan uitwerken om asbestdaken binnen de gemeente substantieel te verminderen, implementatie omgevingswet op milieuthema's, ondermijning en de E-agenda.
- 1b. Advisering over vergunningverlening Chemours/DuPont. De nadruk ligt op het verlagen en waar mogelijk naar nul terugbrengen van emissies naar lucht, water en bodem en op de aanpak van de gevolgen van eerdere emissies, die met name tot uitdrukking komen in de bodem. Daarnaast opvolging van de dagvaarding.
- 1c. Uitvoeren van maatregelen uit het Schone Lucht Akkoord (SLA), waaronder acties op het gebied van mobiliteit, inkoop en communicatie over houtstook. Papendrecht is door de ligging langs autowegen en rivieren een aandachtsgebied en heeft de verplichting jaarlijks de luchtkwaliteit te monitoren (jaarlijkse rapportage richting Ministerie).
- 1d. In overleg met de projectleider de implementatie van de omgevingswet op milieuthema's uitwerken, onder andere ten behoeve van het omgevingsplan, projectontwikkelingen, woningbouwopgaven (geluid en omgevingsveiligheid).
- 1e. Nadere afspraken maken voor de uitvoering van de bodemsaneringstaken overgedragen vanuit provincie naar gemeente na invoering van de Omgevingswet.
- 1f. Deelname aan het platform Hoogspanning.
- 1g. De belangen van Papendrecht goed behartigen bij een project van EZK (ministerie van Economische Zaken) over het aanleggen van een nieuwe 380 kV verbinding door Tennet. Papendrecht ligt in het onderzoeksgebied van EZK. Ambtelijk sluiten we aan de belangen van onze gemeenten goed voor het voetlicht te brengen.

7.5 Begraafplaatsen/crematoria

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Bieden van een begraafplaats aan de Admiraal de Ruyterweg 23 met een hoog kwaliteitsniveau van onderhoud en inrichting

Maatregelen

- 1a. Zorgdragen voor een schone, goed verzorgde en begaanbare begraafplaats.
- 1b. Creëren van een parkachtige sfeer en rust. Uitvoeren van integraal beheer van de openbare ruimte (IBOR) op A-niveau.
- 1c. Toepassen van gedifferentieerde tarieven (en inventariseren van de gevolgen daarvan).
- 1d. Onderzoek mogelijkheden herinrichting begraafplaats, waaronder:
 - Inschatting maken van de aanwezige ruimte voor de langere termijn
 - Onderzoek huisvesting kantoor
 - Onderzoeken behoeften verschillende doelgroepen
 - Onderzoek of met betontechnologie het probleem met grondwaterstanden kan worden ingedamd
- 1e. Onderzoeken of en welke delen van het archief begraafplaats nog gedigitaliseerd moeten worden.

Wat gaat het kosten?

Omschrijving (-/- =nadelig)	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Volksgezondheid en milieu</i>					
Lasten	9.586	9.901	9.979	9.932	10.049
Volksgezondheid	1.492	1.488	1.475	1.471	1.467
Riolering	2.346	2.452	2.571	2.620	2.731
Afval	4.185	4.391	4.389	4.387	4.385
Milieubeheer	1.127	1.137	1.111	1.021	1.033
Begraafplaatsen en crematoria	436	433	433	433	433
Baten	9.056	9.502	9.562	9.550	9.605
Volksgezondheid	287	275	265	254	243
Riolering	3.094	3.152	3.223	3.224	3.292
Afval	5.267	5.667	5.666	5.664	5.662
Milieubeheer	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	408	408	408	408	408
Saldo	-530	-399	-417	-382	-444

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing - Hoofdtakveld 8

8.1 Ruimtelijke ordening

De verwachting is dat op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking zal treden. Of deze datum ook daadwerkelijk zal worden gehaald, wordt mogelijk pas in 4^e kwartaal 2022 duidelijk. Voor de praktijk is uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet niet nieuw, aangezien de inwerkingtreding een aantal keer is uitgesteld. Ondanks de onzekerheid over de inwerkingtreding wordt volop ingezet om de datum van 1 januari 2023 te halen. Al wordt beseft dat de Omgevingswet niet vlekkeloos kan worden ingevoerd gezien de complexiteit van de nieuwe wetgeving. De invoering is een doorlopend proces die de nodige capaciteit vergt vanuit het programma als ook vanuit de lijnorganisatie. Met name bij de lijnorganisatie wordt een knelpunt voorzien gelet op de huidige beschikbare capaciteit en de krapte van de arbeidsmarkt.

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Borging van de ruimtelijke kwaliteit en zorgen voor een veilige en gezonde leefomgeving door het bevorderen van de kwaliteit en samenwerking bij de uitvoering en handhaving van het omgevingsrecht

Maatregelen

- 1a. Bestemmingsplannen opstellen om gewenste (woningbouw) ontwikkelingen mogelijk te maken en het actueel houden van de beheersverordeningen door middel van een veegbeheersverordening, zodat de overgang naar de Omgevingswet soepel verloopt.
- 1b. Gelet op het ingewikkelde overgangsrecht van de Omgevingswet aan initiatiefnemers vragen ruim voor datum inwerkingtreding hun verzoek voor een bestemmingsplan of buitenplanse afwijking in te dienen.
- 1c. Snel en klantvriendelijk afhandelen van aanvragen/meldingen voor een omgevingsvergunning.
- 1d. Zorgvuldig en efficiënt handhaven van vergunningsvoorschriften en andere wet- en regelgeving.

Doelstelling

2. Uitvoeren van het Woonplan Papendrecht 2020-2030 (naar rato bijdragen aan Drechtstedelijke woningopgave) en het stimuleren en bijdragen aan voldoende, kwalitatief hoogwaardige woningen

Maatregelen

- 2a. Het leveren van een actieve bijdrage aan de planontwikkeling van nieuwbouwprojecten, herstructureringsprojecten of investeringen in de openbare ruimte van derden en het initiëren en mogelijk maken van nieuwe ontwikkelingen. Daarbij is natuurinclusief bouwen een belangrijk aandachtspunt. Zie ook onderdeel 8.3.
- 2b. Beeldbepalende locaties (indien aan de orde) herontwikkelen op een manier die past bij de groeistrategie, rekening houdend met een hogere omgevingskwaliteit, duurzaamheid, klimaatadaptatie en natuurinclusief bouwen. Aan de hand van borging ontwikkeling en voorbereiding realisatie) ontstaat een transparant en helder ontwikkelproces waarin de raad wordt meegenomen.

Doelstelling

3. Uitvoeren dienstverlening onder de Omgevingswet

Maatregelen

- 3a. In 2023 vaststellen van een eerste omgevingsplan voor de gebieden 'Centrum' en 'Wilgendonk'.
- 3b. Communicatie over de gevolgen van de invoering voor de samenleving zoals t.a.v. participatie en het indienen van initiatieven, vergunningaanvragen.

- 3c. Uitvoeren evaluatie van de Omgevingsvisie en de besluiten over bindend adviesrecht, verplichte participatie, delegatie bevoegdheden wijzigen Omgevingsplan. In het eerste jaar van de invoering van de Omgevingswet extra ondersteuning en begeleiding bieden richting de samenleving bij vergunningaanvragen en gebruik DSO.
- 3d. Plan van aanpak opstellen definitief Omgevingsplan (2024- 2029) op basis ervaringen Omgevingsplan 1.0.

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Sustainable development goals

Doelstelling

- 1. Verbeteren van de structuur en het functioneren van het centrum

Maatregelen

- 1a. Aanbesteden Veerpromenade na afronden bestemmingsplanprocedure.
- 1b. Aanbesteden en bouw PC Hooftlaan 180.

Doelstelling

- 2. Versterken van de ruimtelijke kwaliteit bij grote(re) investeringen vanuit de lokale en regionale doelstellingen (groeiaagenda)

Maatregelen

- 2a. Afronden van woongebied Land van Matena en Tiendzone, waaronder het woonrijp maken van de buitenruimte.
- 2b. Verbetering functioneren Marktplaats.

8.3 Wonen en bouwen

We willen dat iedereen met plezier woont in Papendrecht en kiezen voor een duurzame ontwikkeling van Papendrecht met meer aandacht voor elkaar en voor de leefomgeving. Goed wonen betekent veilig, duurzaam en met alle benodigde faciliteiten voor inwoners van jong tot oud. We zetten in op bouwen voor alle doelgroepen en specifiek voor starters en voor kwetsbare groepen. De energietransitie speelt een belangrijke rol binnen wonen en raakt iedereen. We willen bijdragen aan het verkleinen van energiearmoede en onze inwoners helpen bij het besparen van energie. We zetten hiervoor energiecoaches in en we investeren in het verduurzamen van wijken. Zo gaan we samen op weg naar een duurzaam Papendrecht.

Sustainable development goals

Doelstelling

- 1. Geschikte woningen voor alle inwoners en waar mogelijk een passende bijdrage leveren aan de regionale groeiambitie

Maatregelen

- 1a. Afronden gebied Land van Matena en Tiendzone als rustig, groen woonmilieu. In het Land van Matena is de bouw van 1 of 2 woningen nog voorzien (alle kavels zijn verkocht). In 2023 afronding woonrijpmaken.

- 1b. Onderzoeken waar kansen liggen voor verantwoord verdichten / herontwikkelen met als doel het toevoegen van kwaliteit in de leefomgeving en onderscheidende woonmilieus (Businesscase Ruimte en Bouwen) en starten met uitvoeren en implementeren van de aanbevelingen.
- 1c. Ook in 2023 voeren we het Papendrechts Woonplan 2020-2030 uit met daarbij aandacht voor alternatieve samenlevingsvormen.
- 1d. Actualiseren van de lokale PALT behorend bij regionale PALT en uitvoeren meerjaren prestatieafspraken PALT 2023-2024.
- 1e. Uitvoering geven aan de Agenda huisvesting kwetsbare groepen (het gaat om mensen die niet vallen onder de reguliere urgentieregeling). Opvolgen contingent afspraken (op basis van regionale afspraken, uitvoering in 2023).
- 1f. Verder uitbouwen van de verkenning van de motie Ouderen en Wonen om in 2023 te komen tot een programmatische aanpak voor ouderen en wonen vanuit de leidraad van de landelijke Taskforce voor Wonen en Zorg (aanpak op basis van een woon/zorg-analyse).
- 1g. Naast projecten die definitief worden gerealiseerd zijn we constant bezig met locaties om die in ontwikkeling te brengen. In 2023 gaat het om de volgende zaken:
 - a. Kraaihoek
 - b. Planontwikkeling nieuwbouw centrum
- 1h. Op basis van de groeiagenda wonen faciliteren we onze autonome groei en streven we naar een bijdrage aan de groeiagenda.
- 1i. Het voorbereiden op de implementatie van de Omgevingswet. Het onderzoeken wat de inhoudelijke effecten zijn van het nieuwe omgevingsrecht voor de gemeente Papendrecht. Anticiperen op de gewijzigde processen die de nieuwe wet- en regelgeving mee zullen brengen voor de gemeentelijke organisatie. Het inrichten van een nieuw ketenproces dat geënt is op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).
- 1j. Door het Didam Arrest is de gemeente Papendrecht genoodzaakt om het verkoopbeleid bij gemeentelijk onroerend goed (panden en percelen) te herzien. De gemeente Papendrecht gaat het verkoopbeleid herijken en komt met een nieuw verkoopbeleid dat tot een objectieve benadering volgens, in overeenstemming met de aanbestedingswet zal leiden en in overeenstemming is met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.
- 1k. Het herzien van de huisvestingsverordening met een toevoeging over de opkoopbescherming. In de Drechtsteden werken 6 gemeenten gezamenlijk met dezelfde voorrangsregels in de huisvestingsverordening. Alle 6 gemeenten hebben een huisvestingsverordening (art. 4 Huisvestingswet 2014). Een huisvestingsverordening geldt voor maximaal 4 jaar. De huidige versie is vastgesteld per 01-07-2019, dus moeten de afzonderlijke gemeenteraden op 01-07-2023 een nieuwe huisvestingsverordening hebben vastgesteld.

Doelstelling

- 2. Duurzaam Papendrecht: voorbereiden van en inspelen op de energietransitie

Maatregelen

- 2a. Samen met WK10, HVC en Stedin clusteraanpakken opstellen en uitvoeren in wijken waar huurwoningen staan die met SAH-gelden (Subsidie Aardgasvrije Huurwoningen) voor 2026 op het warmtenet worden aangesloten. Ook zoeken naar spin-off mogelijkheden verdergaand dan het cluster zelf.
- 2b. We borgen de RES 1.0 in het lokale beleid in afstemming met ambities uit aangrenzende domeinen. Het uitvoeren van onze energiestrategie vergt inzet op energiebesparing, opwekking van duurzame energie, verduurzaming van mobiliteit én op de warmtetransitie. De komende jaren is het van belang om te komen tot een organisatie die passend is voor de opgave en de uit te voeren werkzaamheden.
- 2c. Ondersteunen van en doorverwijzen naar het Energieloket Papendrecht voor woningeigenaren en het loket Zakelijk Drechtsteden.
- 2d. Handelingsperspectief bieden aan inwoners en zo besparen en verduurzamen van energie stimuleren. Dit doen we onder meer met doelgerichte communicatie en wijkgerichte aanpakken 'energie besparen en verduurzamen'.
- 2e. Het eerste uitgangspunt van de Transitievisie Warmte is dat we voortvarend aan de slag gaan met isolatie en andere vormen van energiebesparing.
Aandachtspunten daarbij zijn het tegengaan van energiearmoede en het zoveel mogelijk aansluiten bij natuurlijke momenten voor woningeigenaren in Papendrecht. Hiervoor wordt een doelgroepeenaanpak uitgewerkt met gerichte maatregelen en voorlichting.

- 2f. Gebruik maken van mogelijkheden om het gemeentelijk vastgoed te verduurzamen.
- 2g. Handelingsperspectief bieden aan ondernemers en eigenaren van maatschappelijk vastgoed en zo het verduurzamen van o.a. hun panden te stimuleren. Dit doen we onder meer met doelgerichte communicatie en acties bij bedrijven of op bedrijfsterreinen.
- 2h. In samenwerking met bureau Cirkellab bedrijven stimuleren tot circulair werken.
- 2i. Bevorderen van de duurzaamheid van nieuwbouwwoningen, conform de omgevingsvisie.

Indicatoren en streefwaarden

In de onderstaande tabellen wordt bij de doelstelling een ontwikkelrichting aangegeven. Het is een indicatie welke richting de meting op zou moeten gaan:

- Het streven is om een daling te realiseren ten opzichte van de laatste meting
- Het streven is de uitkomst minimaal stabiel te houden ten opzichte van de laatste meting
- Het streven is om een stijging te realiseren ten opzichte van de laatste meting

8.3 Wonen en bouwen

Inwoners Papendrecht en wonen

Indicator	Meting 2017	Meting 2018	Meting 2019	Meting 2020	Doelstelling 2023
Passend gehuisveste huishoudens in % Bron: CBS 2019 – Lokale monitor wonen	76,8	78,1	75,1	76,8	 74 Is landelijk % 2020 Streven is hoger %
% deel netto huur van netto-inkomen (huurquote) Bron: CBS 2019 – Lokale monitor wonen	21,9	22,7	22,6	22,0	 22,4 Is landelijk % 2020 Streven is gelijk blijvend %

Papendrecht en energie

Indicator	Meting 2017	Meting 2018	Meting 2019	Meting 2020	Doelstelling 2023
Hernieuwbare energie in % Bron: Klimaatmonitor RWS 2019	2,8	3,7	4,3	4,6	 10,3 Is landelijk % 2020 Streven is hoger %
% woningen met zonnepanelen Bron: WSJG	4,5	5,9	8,3	11,4	 15,7 Is landelijk % 2020 Streven is hoger %

Wat gaat het kosten?

Omschrijving (-/- =nadelig)	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing</i>					
Lasten	5.059	3.669	3.679	3.672	3.666
Ruimtelijke ordening	500	500	500	500	500
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.772	404	404	411	411
Wonen en bouwen	2.787	2.765	2.775	2.761	2.755
Baten	3.158	1.743	1.746	1.749	1.749
Ruimtelijke ordening	51	51	51	51	51
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.418	0	0	0	0
Wonen en bouwen	1.689	1.692	1.695	1.698	1.698
Saldo	-1.901	-1.926	-1.933	-1.923	-1.917

PARAGRAFEN

Inhoud

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	55
2. Onderhoud kapitaalgoederen.....	60
3. Financiering	79
4. Lokale heffingen	84
5. Grondbeleid	92
6. Verbonden partijen.....	95
7. Bedrijfsvoering	112

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf wordt beschreven hoe wij omgaan met risico's en hoe groot het weerstandsvermogen moet zijn om deze risico's op te kunnen vangen. Weerstandsvermogen geeft aan of het vermogen van de gemeente Papendrecht toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid moet worden aangepast.

Het weerstandsvermogen bestaat uit een incidenteel en een structureel deel. Het incidentele deel is het vermogen om onverwachte incidentele tegenvallers op te vangen, het structurele deel om onverwachte tegenvallers structureel op te vangen.

Het weerstandsvermogen wordt berekend door gecalculeerde risico's in mindering te brengen op de vrij besteedbare middelen en/of reserves en het begrotingsresultaat van het lopende jaar. Het weerstandsvermogen op termijn wordt berekend door gecalculeerde risico's in mindering te brengen op de vrij besteedbare middelen en/of reserves en het begrotingsresultaat op termijn. Het weerstandsvermogen geeft het volgende beeld:

Weerstandsvermogen	incidenteel	structureel
Direct beschikbaar 1-1-2023	51.977.000	50.000
Op termijn beschikbaar	50.509.000	2.230.000

Structureel weerstandsvermogen

Het structureel weerstandsvermogen is bestemd voor tegenvallers als gevolg van autonome ontwikkelingen en calamiteiten waarvoor geen budget aanwezig is. Het is toegestaan om gedurende een aantal jaren een bestemmingsreserve in te zetten. Structurele tegenvallers dienen uiteindelijk structureel uit het begrotingsresultaat te worden gefinancierd. Het structureel weerstandsvermogen van de gemeente Papendrecht is:

Structureel weerstandsvermogen	2023	op termijn
Budget voor onvoorziene uitgaven	50.000	50.000
Onbenutte belastingcapaciteit	0	2.500.000
Subtotaal	50.000	2.550.000
Rente-effect aanwending van alle reserves	-	-320.000
Weerstandsvermogen	50.000	2.230.000

Toelichting:

1. Budget onvoorziene uitgaven

Voor onvoorziene uitgaven is jaarlijks € 50.000 beschikbaar.

2. Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit op korte termijn is de ruimte tot 100% benutte belastingcapaciteit ten opzichte van landelijk gemiddelde 2022. Op langere termijn is o.b.v. berekeningen artikel 12 status sprake van een onbenutte belastingcapaciteit van € 2,5 miljoen. Overige belastingen zijn 100% kostendekkend.

3. Rente-effect aanwending van alle reserves

De gemeente Papendrecht heeft ultimo 2027 € 63 miljoen aan reserves. Het aanwenden van reserves heeft een ongunstig effect op het renteresultaat. Bij aanwending neemt de financieringsbehoefte toe en stijgen de rentelasten, dit kan leiden tot een nadeel van € 0,32 miljoen.

Incidenteel weerstandsvermogen

De stand van de reserves per 1-1-2023 bedraagt € 69,2 miljoen. Hiervan is € 51,9 miljoen vrij besteedbaar. Dit betreft de algemene reserve en specifieke risico reserve grondexploitatie. Het risico wordt gecalculeerd op afgerond € 24,9 miljoen. Het incidenteel beschikbaar weerstandsvermogen komt hiermee uit op afgerond € 27 miljoen (voor de berekening zie tabel).

Incidenteel weerstandsvermogen	1-1-2023
Algemene reserve	51.477.000
Risicoreserve grondexploitaties	500.000
Beschikbare reserves	51.977.000
Risico's grondexploitaties	500.000
Risico's deelnemingen	356.000
Risico's verbonden partijen GRD	8.950.000
Risico's overige verbonden partijen	830.000
Risico's afgegeven gemeentegaranties	159.000
Risico's overig	14.200.000
Totaal risico's	24.995.000
Incidenteel weerstandsvermogen	26.982.000

Toelichting van de risico's

Risico grondexploitaties

Voor de beheersing van het risico op de grondexploitaties wordt een reserve aangehouden ter grootte van het financiële risico. Dit wordt jaarlijks bij de jaarrekening geactualiseerd.

Risico deelnemingen

De gemeente loopt bij de deelneming en verstrekte lening aan de Fabriek Slobbengors CV en bij de verstrekte lening aan Rivas een financieringsrisico. Het risico is bepaald aan de hand van de jaarlijkse rentebaten.

Risico's verbonden partijen

Dit betreft het risico dat de gemeente loopt op de diverse verbonden partijen. Verbonden partijen hebben zelf beperkt weerstandsvermogen, omdat de gemeenten als achtervang dienen.

Gemeenten zullen voor het overige deel in het lokale weerstandsvermogen middelen moeten reserveren. Voor bepaling van het gemeentelijke risico in de begroting 2023 is uitgegaan van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing uit de begroting 2023 van deze verbonden partijen. Daarnaast is rekening gehouden met het risico, dat verbonden partijen opgenomen taakstellingen niet halen of in tegenstelling tot voorgaande jaren geen sprake is van onderuitputting van budgetten. Deze risico's zijn vermeld in onderstaand overzicht. In het overzicht is het bedrag opgenomen voor de SOJ het grootste omdat rekening wordt gehouden met 15% van de gemeentelijke bijdrage over een periode van 4 jaar.

Risico verbonden partijen	waarschijnlijkheid	Ingeschat risico periode 2023- 2027	Aandeel	Risico gemeente
GRS				
Rijksvergoeding TOZO	groot	450.000-	7,1%	30.000-
Bestandsontwikkeling ink ondersteuning	matig	2.675.000	7,1%	190.000
Ontwikkeling macrobudget	middel	4.150.000	7,1%	290.000
WMO begeleiding	middel	1.650.000	7,1%	120.000
Huisvesting	middel	2.375.000	7,1%	170.000
Bedrijfsvoering	middel	600.000	7,1%	40.000
GRD				
Realisatie taakstelling	middel	3.600.000	7,1%	260.000
Invoer KZA systeem	groot	1.200.000	7,1%	90.000
Huisvestingslasten	groot	1.100.000	7,1%	80.000
VPB - aanvullend opgenomen	klein	600.000	7,1%	40.000
Vergoeding bezwaarschriften WOZ	middel	4.200.000	7,1%	300.000
Loonkosten	groot	1.200.000	7,1%	90.000
Kwaliteitseisen GEO-data	klein	600.000	7,1%	40.000
Smart Data Center	groot	600.000	7,1%	40.000
SoJ				
15% gemeentelijke bijdrage incl. herijking GF	middel	6.750.000	100,0%	6.750.000
DG&J	middel	4.500.000	5,9%	270.000
Drechtwerk	middel	211.000	100,0%	210.000
Subtotaal GRD		35.561.000		8.950.000
Bureau Openbare verlichting		-		-
Gevudo (behartigen aandeelhoudersbelangen in NV HVC)		-		-
VRZHZ				
Risico obv risicoparagraaf	n.v.t.	8.135.000	6,1%	500.000
Beschikbaar weerstandsvermogen	n.v.t.	3.060.000-	6,1%	190.000-
ODZHZ				
Risico obv risicoparagraaf	n.v.t.	6.948.000	2,0%	140.000
Beschikbaar weerstandsvermogen	n.v.t.	6.115.000-	2,0%	120.000-
Dividenden	middel	500.000	100,0%	500.000
Subtotaal overige verbonden partijen		6.408.000		830.000
Totaal				9.780.000

Risico's afgegeven gemeentegaranties

De gemeente staat voor in totaal € 95,8 miljoen garant. Hiervan heeft € 88,3 miljoen betrekking op de achtervangpositie in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (indirecte borgstelling). Gezien de zekerheidsstructuur van dat fonds is hieraan een relatief laag risico verbonden. De directe borgstellingen (exclusief de borgstelling voor de gemeenschappelijke regelingen) is € 7,5 miljoen. Ook hier zijn voldoende zekerheden gesteld, waardoor het risico beperkt is.

Risico's overig

Dit betreft onder andere negatieve bijstelling van het gemeentefonds, schadeclaims, hogere inflatiekosten, oninbare gemeentelijke belastingen, overdracht extra milieutaken vanuit de provincie en wijziging in (fiscale)wetgeving.

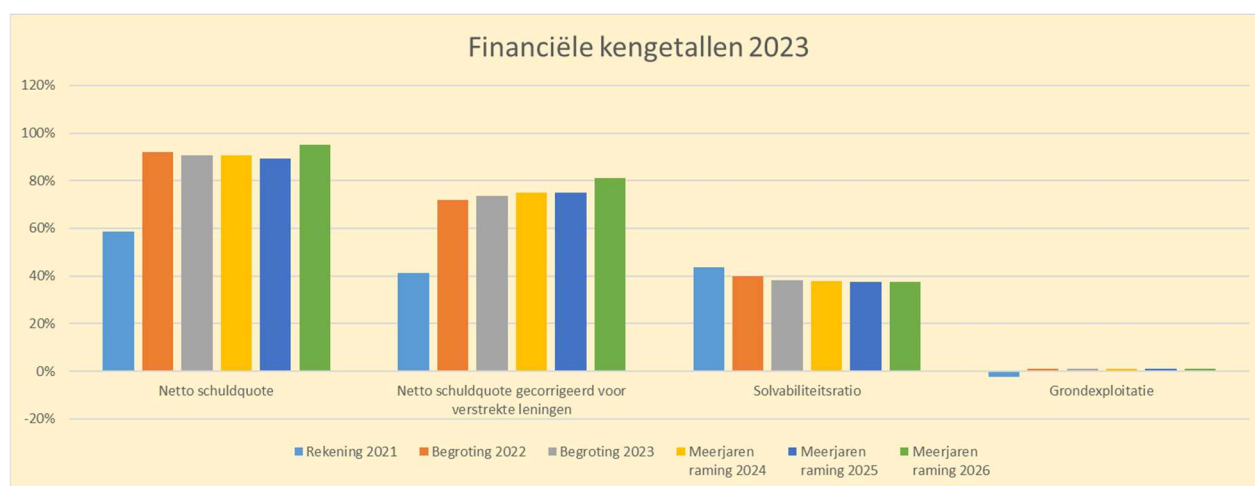
Beoordeling weerstandscapaciteit

Voor de beoordeling van de weerstandscapaciteit gaat het om een beoordeling van de relatie tussen het beschikbare weerstandsvermogen en het, aan de risico's gerelateerde, benodigde weerstandsvermogen. Voor de hoogte en samenstelling van het weerstandsvermogen zijn geen landelijke normen en richtlijnen vastgesteld. Een gangbare norm is het hanteren van een beoogde weerstandsratio (= weerstandsvermogen gedeeld door risico's) van tussen de 1 en 1,5. Met een weerstandsratio van 2 of hoger is het weerstandsvermogen goed tot uitstekend te noemen. De norm voor het weerstandsvermogen is door de raad vastgesteld op 1. De gemeentelijke weerstandsratio komt voor 2023 uit op 2,1. De stand van de vrij besteedbare reserves is hiermee ruim voldoende om de risico's op te vangen. In onderstaande tabel is de berekening opgenomen.

Berekening weerstandsratio		1-1-2023
Totaal risico		24.995.000
Totaal weerstandsvermogen		51.977.000
Weerstandsratio		2,1

Financiële kengetallen

De kengetallen geven zicht op de financiële positie van de gemeente en bieden de mogelijkheid om gemeenten onderling te vergelijken. Daarmee dragen deze kengetallen bij aan de controlerende en kaderstellende taak van de gemeenteraad.

Overige financiële kengetallen

Papendrecht	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto schuldquote	91%	91%	89%	95%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	74%	75%	75%	81%
Solvabiliteitsratio	38%	38%	37%	31%
Grondexploitatie	1%	1%	1%	1%
Structurele exploitatieruimte	2,91%	4,15%	5,41%	0,44%
Belastingcapaciteit	100%	100%	100%	100%
	Voldoende			
	Matig			
	Onvoldoende			

Netto schuldquote

Met de netto schuldquote worden de totale schulden afgezet tegen het totaal aan baten van de gemeente. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de gemeentelijke jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden beschouwd. Tussen de 100% en 130% is matig, meer dan 130% is onvoldoende. Ten opzichte van de begroting 2022 een daling met 1%. Wij voldoen aan deze norm.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De verstrekte leningen betreffen o.a. de leningen aan Rivas en Fokker. Hiervoor wordt een rentevergoeding ontvangen.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio laat zien welk deel van het bezit van de gemeente wordt bekostigd met eigen vermogen. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat gemiddeld de solvabiliteitsratio zich begeeft tussen de 30% en 70%. Bij een solvabiliteitsratio tussen 20% en 30% is het matig en bij een percentage van <20% heeft een gemeente zijn bezit te zwaar belast met schuld.

Kengetal grondexploitatie

Met het aandeel grondexploitaties wordt aangegeven hoe de boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden zich verhoudt tot de totale baten van de gemeente. De norm is maximaal 25%, meer dan 35% is onvoldoende.

Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal structurele begrotingsruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte is binnen de vastgestelde begroting of rekening en geeft daarmee aan of de gemeente in staat is structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. De artikel 12 norm is 0,5%, de structurele ruimte is matig als deze tussen de 0,0% en 0,5% ligt.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit laat zien hoe de woonlasten zich verhouden ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Meer dan 110% is matig, meer dan 130% onvoldoende.

2. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf is aangegeven hoe omgegaan wordt met gemeentelijke kapitaalgoederen. De gemeente heeft op haar grondgebied kapitaalgoederen in de vorm van wegen, civiele constructies, riolering, openbare verlichting, water, groen, speelruimten, sportvelden en vastgoed. Deze kapitaalgoederen zijn afgestemd op de functie (nu en in de toekomst) en zijn van belang voor onder andere de volksgezondheid, handel, verkeer & vervoer, ecologie en recreatie. De gemeente Papendrecht wil haar kapitaalgoederen goed onderhouden en in een goede staat houden. Deze paragraaf geeft inzicht in de wijze van onderhoud & vervanging en de benodigde financiële middelen.

Papendrecht gaat zorgvuldig om met onze kapitaalgoederen, waarbij de voorzieningen binnen een goed rentmeesterschap worden beheerd. In het fysieke domein vraagt het kwalitatief op peil houden van de openbare ruimte de nodige aandacht (ook financieel), ontstaan mogelijk hogere kosten vanwege de energietransitie en duurzaamheid. De kernboodschap is en blijft dat we verantwoordelijkheid blijven nemen om de kapitaalgoederen te behouden en daarbij keuzes maken die daartoe bijdragen. Dit alles vanuit het perspectief van een meerjarig financieel gezonde gemeente.

Om dit te realiseren is het beheer, onderhoud en vervanging van de kapitaalgoederen vastgelegd in beleids-/beheerplannen en/of meerjarige onderhoudsplannen, waarbij aandacht is voor de energietransitie, klimaatadaptatie, verminderen afvalproductie, duurzaamheid en circulariteit. Voor de riolering is dit vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan. Bij civiel en groen is dit vastgelegd het beheerplan openbare ruimte. In 2023 wordt gestart met de actualisatie van het Gemeentelijk Rioleringsplan.

Kerncijfers (in beheer) van Papendrecht

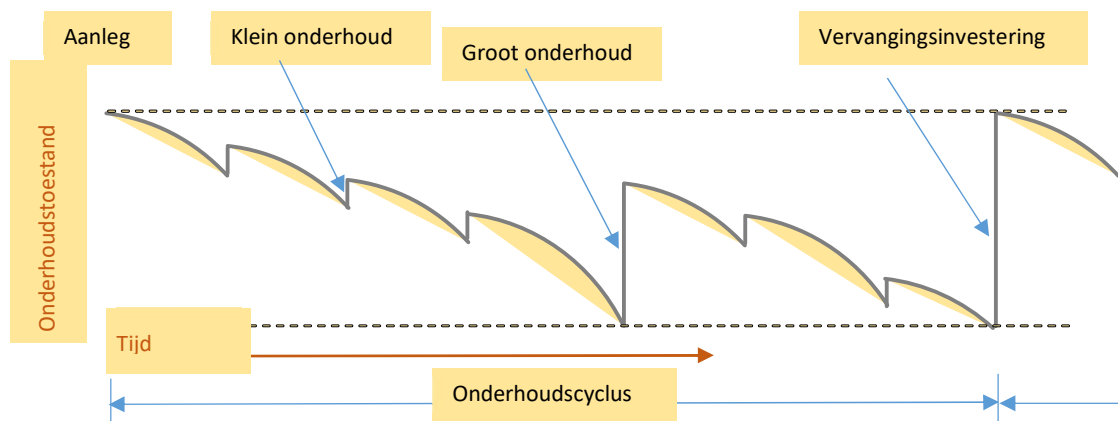
Verharding	1.815.000	m2	75% elementen, 20% asfalt en 5% overige verharding
Groen	1.719.000	m2	Incl. sportvelden, begraafplaats
Water	630.000	m2	Excl. onderhoud derden, incl. buitenhavens

Het beheerareaal omvat verder:

Riolering (stelsel riolering excl. persleiding)	165	km
Riolering (persleiding)	13	km
Gemalen	84	stuks
Bomen (excl. Waterschap en derden)	14.586	stuks
Beschoeiing en oevers	80	km
Lichtmasten	6.519	stuks
Speeltoestellen (incl. scholen)	652	stuks
Bruggen	204	stuks
Waterbushaltes	3	stuks
Damwanden, (wal)muren en keermuren	2.774	m1
Geluidsschermen	4.100	m1
Buiten sportlocaties	8	stuks
Verkeersregelininstallaties	5	stuks

Beheervisie

De openbare ruimte wordt door middel van integraal beheer en onderhoud in stand gehouden. Belangrijk is de onderlinge samenhang voor een goed financieel beheer en effectief gebruik van de maatregelen waarbij klein onderhoud, groot onderhoud en vervanging integraal worden uitgevoerd. Dit proces is, aan de hand van de levenscyclus van de weg, onderstaand in beeld gebracht.

Figuur 1: Onderhoudscyclus

Beheer wordt kort gedefinieerd als alle maatregelen waarmee de openbare ruimte in stand wordt gehouden. Naast het uitvoeren van fysieke onderhoudsmaatregelen, betekent dit ook sturing geven aan beleidsontwikkeling, het optimaliseren van de bedrijfsvoering, maar ook (functie) aanpassing door nieuwe ontwikkelingen. Bij het fysieke onderhoud onderscheiden we verzorging (van de openbare ruimte) en het technisch onderhoud van de objecten. Voorbeelden van deze verzorging zijn bijvoorbeeld de bestrijding van onkruid, het verwijderen van zwerfvuil en graffiti. Het technisch onderhoud omvat het onderhouden van de objecten door middel van onderhoudsmaatregelen, bijvoorbeeld het herstraten van wegen, vervangen van bruggedelen, etc. Belangrijk hierbij is dat zowel het klein onderhoud als het planmatig groot onderhoud en tijdige vervanging bijdragen aan een voldoende technische staat gedurende de technische levensduur van een voorziening.

Beleidskaders

Algemeen

Op 26 januari 2021 is de Omgevingsvisie Papendrecht 'Een duurzame toekomst met een krachtige gemeenschap' vastgesteld door de gemeenteraad van Papendrecht. Samen met de door de gemeenteraad vastgestelde kaders (Perspectiefnota 2022-2027) en het bestuursakkoord vormt dit het kader voor het beheer van de openbare ruimte.

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in Papendrecht is vastgelegd in meerdere beleidsdocumenten, beheer- en uitvoeringsplannen. In het kader van de Omgevingswet en actualisatie van het Civiel Technisch Beheerplan en Groenbeheerplan wordt één Beheerplan Openbare Ruimte opgesteld, waarbij een belangrijke eerste bouwsteen wordt gevormd voor een Omgevingsprogramma Openbare Ruimte. Het Beheerplan Openbare Ruimte is nog niet gereed, maar wordt eind 2022 ter besluitvorming aangeboden aan het college (gelijktijdig met de begroting).

Riolering

Beleidskader

- Gemeentelijk Rioleringsplan Papendrecht (GRP) 2019-2023.
- Stedelijk Waterplan 2007-2016 met doorloop naar 2024.
- Beheerplan openbare ruimte
- Strategie Klimaatadaptatie Papendrecht 2017
- Gemeentelijke begroting 2023
- Perspectiefnota 2022-2027

De Wet milieubeheer (binnenkort onderdeel Omgevingswet) bepaalt dat gemeenten verplicht zijn een geldig gemeentelijk rioleringsplan (GRP) te hebben. In het GRP geeft de gemeenteraad aan op welke wijze zij invulling geeft aan de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Naast deze zorgplichten zijn de kosten van de activiteiten en de gevolgen voor de rioolheffing op korte en lange termijn in beeld gebracht. In 2020 is het GRP 2019-2023 door de gemeenteraad vastgesteld. In het GRP zijn tevens de maatschappelijke opgaves opgenomen als klimaatadaptatie en (technische) tendensen. Het gaat hierbij om een rechtvaardige kostenverdeling tussen riolering en wegen/groen bij integrale vervanging, het vervangingstempo van de riolering, de inzet op klimaat adaptieve maatregelen bij reconstructies en klimaat adaptieve stimuleringsmaatregelen voor derden. In 2023 wordt het nieuwe GRP 2024-2028 voorbereid en opgesteld.

Gemeente Papendrecht heeft gezamenlijk met Waterschap Rivierenland een Stedelijk Waterplan (SWP) vastgesteld. In 2017 is het Stedelijk Waterplan verder uitgewerkt en aangevuld met het streefbeeld waterplan. Het doel is het bevorderen van de flora & fauna in en rond de watergangen in de gemeente en het verbeteren van waterkwaliteit. Het huidige Waterplan blijft zijn geldigheid behouden.

De riolering is leidend in vervangingsprojecten, waarbij bij de vakdisciplines wegen en groen nadrukkelijk wordt gestuurd naar dit integrale vervangingsmoment. In de wijk Kraaihoek vindt specifieke afstemming plaats met Woonkracht 10 vanwege de komende vervanging van de woningen, inclusief de aanleg van een warmtenet. In de meerjarenplanning van het GRP wordt hierop gestuurd, waarbij het integrale vervangingsproject Boomgaardstraat als eerste project is opgenomen in de programmering.

Klimaatadaptatie

De klimaatverandering heeft grote gevolgen voor het leefmilieu op de korte en langere termijn. Naast langere warme en droge periodes, is er ook sprake van extreme neerslag, waarbij in korte tijd veel regen valt. De bestaande rioolstelsel, afwateringssystemen en het oppervlaktewatersysteem zijn onvoldoende berekend op deze extremen, waardoor kans op wateroverlast ontstaat. Vanwege de klimaatveranderingen wordt bij integrale vervangingsprojecten klimaat adaptieve maatregelen uitgewerkt en toegepast. Bij vervanging van de riolering wordt een apart hemelwaterstelsel aangebracht, waarbij het regenwater rechtstreeks wordt afgevoerd naar het oppervlaktewater en aandacht besteed aan extra waterberging in groen of waar mogelijk waterbergende fundering. Een structurele aanpak voor het omgaan met klimaatverandering is opgenomen in de strategienota Klimaatadaptatie Papendrecht die in 2018 door het college is vastgesteld. Met deze strategienota is het aanpassen op de gevolgen van de klimaatverandering breder in de organisatie geïmplementeerd.

Klimaatadaptatie vergt om met een andere blik te kijken naar de inrichting van de openbare ruimte. Gazon kan hierbij worden ingezet voor tijdelijk bergen van water of het vertraagd afvoeren van hemelwater. Bij nieuwbouwprojecten wordt 20 mm water per m² terreinoppervlak op eigen terrein vastgehouden en vertraagd afgevoerd. Hierdoor kan het water op particulier terrein tijdelijk worden opgevangen zodat er extra capaciteit in de openbare ruimte beschikbaar is om neerslag op te vangen. Vanuit het thema hitte worden er lichtere kleuren bestrating toegepast en meer groen aangebracht (beplanting en bomen).

Om op particulier terrein water te bergen worden bewoners en bedrijven gestimuleerd te bewegen om hun tuin en/of terrein klimaatbestendig in te richten. Droogte, en daarmee samenhangend de verdeling van het water, vormt hierin een belangrijk onderdeel in zowel de plaatselijke als de regionale samenwerking. Het oppervlaktewaterpeil en grondwaterpeil wordt gemonitord. Beide zijn belangrijk vanwege de volksgezondheid, waterkwaliteit (botulisme/blauwalg) en de houten paalfunderingen van woningen.

Wegen

Beleidskader

- Beheerplan openbare ruimte
- Gemeentelijke begroting 2023
- Perspectiefnota 2022-2027

Eind 2022 wordt het beheerplan openbare ruimte voor de jaren 2023 en verder door het college vastgesteld. Met deze vaststelling komen het civieltechnisch beheerplan en het groenbeheerplan te vervallen. Het beheerplan openbare ruimte concretiseert de ambities met betrekking tot de openbare ruimte vanuit de Omgevingsvisie. Als basis gelden de huidige kaders die zijn vastgesteld binnen de gemeente. Het beheerplan openbare ruimte maakt inzichtelijk hoe, waar, wanneer en tegen welke kosten de verschillende beheeronderdelen in Papendrecht worden beheerd en onderhouden om de kwaliteit en functie in stand te houden. Het beheerplan openbare ruimte vervangt het civieltechnisch beheerplan en het groenbeheerplan.

Het uitgangspunt is om de leefomgeving voor de inwoners van Papendrecht aantrekkelijk te houden of te verbeteren. Bij grootschalige projecten worden de bewoners uitgenodigd om actief mee te doen, en mee te denken. Voor de vervanging aan de wegen vindt hierin intensieve afstemming plaats met het Gemeentelijk Rioleringsplan.

De begroting voorziet in de toename van noodzakelijk grootschalig onderhoud van de wegen. Deze toename omvat het gedeeltelijk ophogen van de verharding, en het grootschalig herstraten van rijbanen, parkeerplaatsen, voet - en fietspaden. Eveneens vindt grootschalige uitrol naar glasvezel binnen de gemeente plaats, waarbij hogere onderhoudskosten op de korte als middellange termijn ontstaan vanwege nazetting in de ondergrond (degeneratie). De nadruk bij de gemeente ligt hierbij op het regisseren en coördineren van deze werkzaamheden in de openbare ruimte.

De leidraad voor het inrichten van wegen zijn de principes van Duurzaam Veilig. De technische kwaliteit van de wegen wordt gebaseerd op de landelijke erkende CROW – systematiek. Voor de wegen voeren we jaarlijks planmatig het beheer en onderhoud uit aan diverse wegen met elementenverharding. Het jaarlijkse asfaltonderhoud wordt zoveel mogelijk gebundeld en wordt uitgevoerd rond de zomerperiode. Het regulier onderhoud aan belijning en figuraties op het wegoppervlak wordt jaarlijks meegenomen binnen het wegenonderhoud.

Binnen de begroting is voor straatmeubilair een investeringskrediet beschikbaar. Met deze financiële middelen wordt het straatmeubilair op basis van technische einde levensduur vervangen. De nadruk bij deze vervanging ligt de uitrol naar circulaire en duurzame objecten in de openbare ruimte.

Groen

Beleidskader

- Groenbeleidsplan 2015-2024
- Visie op het groenblauwe netwerk
- Beheerplan openbare ruimte
- Bomenverordening
- Perspectiefnota 2022-2027
- Gemeentelijke begroting 2023

Het beheer van de openbare ruimte is gericht op het robuuster maken van het Papendrechtse stedelijk ecosysteem. Het stedelijk ecosysteem is breder dan alleen het openbaar groen, want ook het watersysteem, particuliere tuinen, groene daken en (natuurinclusieve) gebouwen zijn hier een onderdeel in. Dit draagt bij aan de biodiversiteit en tal van ecosysteemdiensten zoals verkoeling, koolstofvastlegging en het langer vasthouden van regenwater.

De omgevingsvisie, het Groenbeleidsplan 2015-2024 en de visie op het Groenblauwe netwerk vormen het kompas voor het beheer, het onderhoud en de investeringen in het groen en blauw binnen de gemeente Papendrecht. In 2022 is het Beheerplan Openbare Ruimte door het college vastgesteld, waarin het onderdeel groen is opgenomen.

In 2017 is de bomenverordening vastgesteld door de gemeenteraad en de vernieuwde Groene Kaart en het Handboek Groen door het college. De Bomenverordening vormt het kader voor de bescherming van gemeentelijke en particuliere bomen.

Papendrecht hecht groot belang aan duurzaamheid en wil een aantrekkelijke plaats zijn voor mens, dier en natuur. We werken aan een natuurinclusief Papendrecht, nu en in de toekomst. We hebben oog voor het ecologisch systeem waar wij onderdeel van zijn en bewegen toe naar een robuust stedelijk ecosysteem. Dat wil zeggen dat we de gemeente Papendrecht zo inrichten dat er ruimte is voor een grote verscheidenheid aan dieren, planten en leefgebieden. Hierbij is er aandacht voor de relatie tussen openbaar groen, groen van derden en natuurinclusiviteit van gebouwen. Hier wordt binnen projecten en door middel van natuurvriendelijk beheer invulling aan gegeven. Er wordt daarbij ook gestuurd op het meer toepassen van inheemse beplanting en er wordt geëxperimenteerd met het rekening houden met de eisen van doelsoorten (icoonsoorten) om zo te komen tot een ecologisch goede inrichting.

Openbare verlichting

Beleidskader

- Beheerplan openbare ruimte
- Vervangingsplan Openbare Verlichting 2018-2028.
- Gemeentelijke begroting 2023
- Perspectiefnota 2022-2027

De openbare verlichting vervult een belangrijke functie op het gebied van sociale veiligheid, verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid. Bij nieuwbouw en projectmatige vervanging wordt LED- verlichting aangebracht. Dit vanwege het lage energieverbruik door lage vermogens van de lichtbronnen. De Richtlijn voor Openbare Verlichting (NPR 13201) is hierin het richtsnoer.

De vervanging van armaturen en lichtmasten wordt met een investeringskrediet bekostigd. Het meerjarige vervangingsplan openbare verlichting geeft aan op welke locaties in de komende jaren vervangingen noodzakelijk zijn aan de openbare verlichting. De meerjarenplanning voorziet in de komende jaren een toename van de vervanging van de armaturen binnen de gemeente.

De gemeente Papendrecht heeft samen met vijf andere gemeenten in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden een Gemeenschappelijke Regeling (met een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur ingericht voor het dagelijks beheer, databeheer en directievoering / toezicht op het onderhoudsbestek voor de openbare verlichting. Door één gezamenlijke aannemer worden de werkzaamheden vanuit een onderhoudsbestek aan de openbare verlichting uitgevoerd. De projectmatige vervanging en het beheer binnen de gemeente wordt door Papendrecht aangestuurd en begeleid.

Civiele constructies

Beleidskader

- Beheerplan openbare ruimte
- Perspectiefnota 2022-2027
- Gemeentelijke begroting 2023

Civiele kunstwerken, zoals bruggen, vis- en loopsteigers, tunnels, viaducten, geluidsschermen en damwanden, zijn belangrijke elementen binnen de openbare ruimte. Het zijn onvermijdelijke verbindingen in de hoofd- en verkeersstructuren in de wijken, verbindingen in grote waterstructuren, afschermende constructies en recreatieve elementen in de wijken. Naast functionaliteit is constructieve veiligheid een belangrijk aspect bij het beheer en onderhoud van de civiele kunstwerken. In 2023 vindt vervanging plaats van de betonnen keermuur bij de Julianastraat en de verkeersregelinstallatie bij de Burgemeester Keijzerweg-Kennedylaan vanuit het investeringskrediet civiel kunstwerken.

Speelplaatsen

Beleidskader

- Beheerplan openbare ruimte
- Perspectiefnota 2022-2027
- Gemeentelijke begroting 2023.

Papendrecht telt een groot aantal speelplekken. In de komende jaren zijn meer dan in het verleden speeltoestellen aan vervanging toe. We zien een groeiende vraag naar andere speelmogelijkheden. Het gaat steeds minder om de toestellen zelf, maar veel meer om de speelaanleidingen in de buitenruimte. In verkeersveilige buurten en met meer mogelijkheden voor 'Natuurlijk Spelen'. Samen met inwoners zoeken we naar nieuwe creatieve mogelijkheden en blijven we zorgen voor een goed bespeelbare leefomgeving.

De veiligheid van de openbare speelvoorzieningen is geborgd. Onveilige speelelementen worden hersteld, vervangen of verwijderd. Als herstel niet meer mogelijk is, wordt een speeltoestel of weggehaald of vervangen. Daarbij volgen we de eisen in het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen en de Europese normen 1176 en 1177. Bij vernieuwing van speelplaatsen maken we gebruik van onderhoudsvriendelijke en duurzame materialen.

Sportvelden

Beleidskader

- Meerjarenplan Sportvelden 2019-2038
- Afwegingskader aanleg en renovatie velden 2021
- Perspectiefnota 2022-2027
- Gemeentelijke begroting 2023.

In 2019 is de meerjarenplan Sportvelden 2019-2038 door het college vastgesteld en in de begroting verwerkt. In aanvulling hierop is in juli 2021 door de gemeenteraad het Afwegingskader aanleg en renovatie velden vastgesteld. Op basis van de meerjarenplanning vindt de renovatie aan de verschillende sportvelden plaats op basis van kwaliteit. Voor wensen voor aanpassingen van de beschikbare capaciteit van de buiten sportaccommodaties is het afwegingskader opgesteld als richting gevend document.

Met de verenigingen vindt afstemming plaats over groot onderhoud en vervanging van de sportvelden, waarbij de nieuwe constructie zo goed mogelijk wordt afgestemd op het gewenste gebruik. Het meerjarenplan is hierin het vertrekpunt.

Baggeren

Beleidskader

- Beheerplan openbare ruimte
- Meerjarenplan vijvers en watergangen 2021-2026 (met doorkijk naar 2033)
- Stedelijk Waterplan 2007-2016 (met doorkijk naar 2024)
- Gemeentelijke begroting 2023
- Perspectiefnota 2022-2027

Door bladval en aangroei van baggerslib, groeien de watergangen langzaam dicht. Door te baggeren worden de watergangen op diepte gehouden, samen met de aanwezige drainages is hierdoor regulering van het grondwaterstand mogelijk. Het beheer- en onderhoudsplan vijvers en watergangen geeft inzicht in de trajecten die projectmatig gebaggerd wordt, zo nodig gecombineerd met het vervangen van de beschoeiing.

Parkeergarages

Beleidskader

- Voorzieningen Parkeergarages
- Notitie Parkeerbeleid
- Nota Hoofdlijnen Parkeerbeleid Centrum
- Parkeergarages De Meent en De Overtoom – Technisch beheerplan 2018-2023
- ~~Perspectiefnota 2022-2027~~
- Gemeentelijke begroting 2023.

In het Centrumgebied van Papendrecht vindt een regulering van het parkeren plaats om de leefbaarheid in het Centrum te ondersteunen. Papendrecht exploiteert voor het kort parkeren twee parkeergarages (De Meent en Overtoom). In de nota 'Hoofdlijnen Parkeerbeleid Centrum' is het gemeentelijke beleid beschreven. Voor de parkeergarages zijn de tarieven en de kaders voor beheer en exploitatie vastgelegd. De notitie Parkeerbeleid is in 2016 opgesteld en is een aanvulling op dit beleid, waarmee beoogd wordt het gebruik van de parkeergarage voor het parkeren te bevorderen.

In 2018 zijn de technische beheerplannen van de parkeergarages De Meent en De Overtoom door het college vastgesteld. Hiermee wordt een integraal beeld gegeven van het beheer de komende planperiode 2018-2023. Op basis van inspecties is de onderhoudstoestand inzichtelijk gemaakt, waarbij actualisatie plaatsvindt van het huidige beheerplan. Dit beheerplan wordt in 2023 door het college vastgesteld.

Voor 2023 staat voor parkeergarage De Meent en De Overtoom de update van de huidige parkeerinstallaties in de planning. Bij deze update wordt de huidige (veld)apparatuur van beide parkeergarages volledig vervangen met (indien mogelijk) kentekenherkenning als toevoeging. De apparatuur wordt hierbij verder voorbereid voor de toekomst.

Vastgoed

De gemeentelijke vastgoedportefeuille is verdeeld in de volgende categorieën;

- maatschappelijk vastgoed: t.b.v. het realiseren van gemeentelijke/maatschappelijke doelen;
- strategisch vastgoed: panden verworven voor een strategisch doel zoals herontwikkeling of gebruik voor toekomstige maatschappelijke doeleinden;
- niet strategische strategisch vastgoed: verkopen wanneer mogelijk;
- (dijk)woningen: historisch ontstaan bezit en verkoop na einde gebruik;
- scholen: gemeente is financieel eigenaar, juridisch eigendom inclusief onderhoud van deze panden is voor het schoolbestuur. Het juridisch eigendom komt terug bij einde gebruik.

De vastgoedportefeuille wordt continu geactualiseerd op het feitelijk gebruik waarbij ook gekeken wordt naar het (toekomst)perspectief van de panden. De raad wordt jaarlijks geïnformeerd over de omvang van de vastgoedportefeuille en de categorie indeling.

Begin 2023 wordt het vastgoed- en accommodatiebeleid voor gemeente Papendrecht opgeleverd. Dit zal resulteren in beleidskaders hoe we omgaan met het (financieel beheer en onderhoud van het) gemeentelijk vastgoed, hoe de toekomstige vastgoedportefeuille er uit zal zien afgestemd op de beleidsdoelen en hoe het thema verduurzaming concreet ingevuld zal worden. Het doel voor de komende jaren is vervolgens om de portefeuille in lijn te brengen met deze toekomstvisie.

Bij verhuur van de panden is één van de uitgangspunten kostprijs dekkende huur. Hiervoor worden exploitatiebegrotingen opgesteld. In geval van commerciële huurders geldt dat er marktconforme huurprijzen gerekend worden. Deze worden bepaald op basis van een huurprijsstaxatie.

Het onderhoud van het vastgoed wordt begroot en uitgevoerd aan de hand van Meerjaren Onderhoudsplannen (MJOP). Alle (vervangings)investeringen worden daarbij zo duurzaam mogelijk uitgevoerd. In 2023 wordt gestart met het verduurzamen van de vastgoedportefeuille op basis van het verduurzamingsplan vastgoed dat onderdeel zal zijn van het vastgoed- en accommodatiebeleid.

Regionale samenwerking

Voor de samenwerking geldt dat we in Papendrecht lokaal doen wat lokaal kan. In deze complexe samenleving kunnen we echter niet alles alleen. Daarom wordt samengewerkt in de Drechtsteden en in de regio Alblasserwaard/Vijfheerenlanden waar dat meerwaarde geeft.

In de regio Drechtsteden vindt vanuit Papendrecht samenwerking en kennisuitwisseling plaats. Voor de openbare ruimte gaat het hierbij op zowel uitvoeringniveau (o.a. samenwerking met uitvoeringbestekken) tot op beheersmatig niveau, zoals de energie transitie en de implementatie van een gezamenlijk beheersysteem. Voor de klimaatadaptatie wordt samengewerkt als onderdeel van de regionale groeiagenda. Op operationeel/ inhoudelijk niveau wordt efficiënt samengewerkt op inhoud door gezamenlijk uitvoeringsbestekken voor te bereiden, aan te besteden en uit te laten voeren. Voorbeelden hiervan zijn het bestek beschoeiingen, leveren bomen en beplanting, en samenwerking met betrekking tot de flora & fauna.

Ook in de regio Alblasserwaard/ Vijfheerenlanden wordt samengewerkt. Zowel op het gebied van riolering en zuivering) als op het gebied van openbare verlichting (BOVL). In regionaal verband wordt samengewerkt in A5H verband en tevens in Drechtsteden verband met partners als provincie, waterschap, omgevingsdienst, veiligheidsregio, GGD en andere partners.

In samenwerking met de zeven gemeenten, twee provincies en het waterschap is de Regionale klimaat Adaptatie Strategie Alblasserwaard- Vijfheerenlanden (RAS A5H) vastgesteld.

De volgende stap is het opstellen van een gemeenschappelijk uitvoeringsplan klimaatadaptatie voor de periode 2023- 2027. Met het uitvoeringsplan kunnen de door het Rijk beschikbaar gestelde extra middelen worden aangevraagd voor uitvoering van de lokale en regionale klimaatadaptatieprojecten. De gemeentelijke financiering van de projecten die voortkomend uit het uitvoeringsplan zijn opgenomen in de meerjarenplanning.

Financiering van werken

De BBV schrijft voor dat vervangingswerken met maatschappelijk en/of economisch nut geactiveerd moeten worden. Dit betekent dat de volgende werken in de openbare ruimte met investeringskredieten gefinancierd worden:

- Riolering
- Pompen en gemalen
- Asfaltwegen
- Geluidsschermen
- Civiele kunstwerken
- Openbare verlichting
- Heesters
- Speelplaatsen
- Sportvelden

Voor groot onderhoud waarbij sprake is van in standhouden van kapitaalgoederen zonder verlening van levensduur, schrijft de BBV voor dat een voorziening gevormd kan worden om de kosten te egaliseren over de looptijd van een onderhoudscyclus. Groot onderhoudswerkzaamheden waar een voorziening voor gevormd is zijn:

- Waterbuspontons, met een onderhoudscyclus van 5 jaar en een jaarlijkse dotatie van € 9.000.
- Baggeren havens, met een onderhoudscyclus van 16 jaar en een jaarlijkse dotatie van € 62.500.
- Baggeren vijvers en watergangen, met een onderhoudscyclus van 12 jaar en een jaarlijkse dotatie van € 288.000.
- Parkeergarages, met een onderhoudscyclus variërend van 1 tot 60 jaar (conform MJOP) en een jaarlijkse dotatie van € 29.000.

Geplande werkzaamheden jaarschijven 2023 t/m 2027

Met de hieronder genoemde activiteiten en bedragen voor de jaren 2023 t/m 2027 wordt bij de reconstructies rekening gehouden met de meerjarenplanning vanuit het Gemeentelijke Rioleringsplan. Omdat o.a. de ontwikkeling van Kraaihoek in de komende jaren een bepalende factor is in deze meerjarenplanning, waarbij het uitvoeringsjaar in samenwerking met Woonkracht 10 plaatsvindt, ontstaan mogelijke bijstelling in de financiën van de projecten in de onderstaande jaarschijven plaats.

Geplande werkzaamheden 2023

Riolering	Geraamde lasten
Boomgaardstraat	€ 100.000
Grondmolen	€ 950.000
Trasmolen	€ 380.000
persleiding Vrijheer v Eslaen	€ 225.000
De Génestetstraat e.o.	€ 50.000
Elzenzoom (fase 1)	€ 100.000
Beukmolen	€ 695.000
TOTAAL	€ 2.500.000

Asfaltwegen	Geraamde lasten
Westeind (2e fase)	€ 286.000
Oosteind	€ 190.000
TOTAAL	€ 476.000

Civiele kunstwerken	Geraamde lasten
Kademuur Julianastraat	€ 120.000
Gedeeltelijke vervanging VRI kruising BK weg/Platanenlaan	€ 200.000
Gedeelte vervanging op basis van inspectie	€ 50.000
TOTAAL	€ 370.000

Openbare verlichting - vervangingsplan armaturen	Geraamde lasten
Planmatige vervanging o.a. op de Bosweg, De Biezen, Steilsteven, Westkil	€ 90.000
TOTAAL	€ 90.000

Baggeren vijvers en watergangen	Geraamde lasten
- baggeren vijvers en watergangen delen van wijk 5	€ 70.000
TOTAAL	€ 70.000

Speelplaatsen	Geraamde lasten
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€ 50.000
TOTAAL	€ 50.000

Speeltoestellen	Geraamde lasten
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€ 60.000
TOTAAL	€ 60.000

Sportvelden	Geraamde lasten	
Natuurgrasveld Sportpark Slobbengors	€	36.000
Hybrideveld 1 Slobbengors	€	121.000
Hybrideveld 1 Slobbengors	€	121.000
Aanleg kunstgrasveld Slobbengors	€	786.000
TOTAAL	€	1.064.000

Vervanging pompen riolering	Geraamde lasten	
Vervanging pompen	€	100.000
TOTAAL	€	100.000

Vervanging straatmeubilair	Geraamde lasten	
Vervanging straatmeubilair	€	35.000
TOTAAL	€	35.000

Geplande werkzaamheden 2024

Riolering	Geraamde lasten
Integrale vervanging riolering:	
Grondmolen	€ 770.000
Boomgaardstraat	€ 875.000
De Génestetstraat e.o.	€ 210.000
Beatrixstraat	€ 50.000
Trasmolen	€ 500.000
Elzenzoom (fase 1)	€ 95.000
TOTAAL	€ 2.500.000

Asfaltwegen	Geraamde lasten
Vervanging asfaltconstructie:	
Noordhoek	€ 295.000
Oosteind (2e fase)	€ 410.000
Wieklaan	€ 29.000
TOTAAL	€ 734.000

Civiele kunstwerken	Geraamde lasten
Vervanging van civieltechnische objecten:	
Grondmolen 101-Watermolen	€ 36.000
Grondmolen 35-51	€ 38.000
Grondmolen 66-68	€ 38.000
J.H.A. Schaperstraat-P.J. Oudstraat	€ 70.000
Zernikelaan-fietspad N3	€ 42.000
Noordhoekse Wiel ten zw van volkstuinten	€ 48.000
Noordhoekse Wiel ten noorden van griende	€ 33.000
Gedeelte vervanging op basis van inspectie	€ 65.000
TOTAAL	€ 370.000

Openbare verlichting - vervangingsplan armaturen	Geraamde lasten
Planmatige vervanging in o.a. Dijkstraat, Frans Halsstraat, Keizerskroon	€ 155.000
TOTAAL	€ 155.000

Baggeren vijvers en watergangen	Geraamde lasten
- Ontvangsplicht uit A-watergangen	€ 650.000
TOTAAL	€ 650.000

Speelplaatsen	Geraamde lasten
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€ 50.000
TOTAAL	€ 50.000

Speeltoestellen	Geraamde lasten
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€ 60.000
TOTAAL	€ 60.000

Sportvelden	Geraamde lasten
Hybrideveld 1 Oostpolder	€ 121.000
TOTAAL	€ 121.000

Vervanging damwand Kooihaven	Geraamde lasten
Vervanging damwand Kooihaven	€ 2.500.000
TOTAAL	€ 2.500.000

Vervanging bomen/heesters	Geraamde lasten
Planmatige vervanging bomen/heesters	€ 215.000
TOTAAL	€ 215.000

Vervanging pompen riolering	Geraamde lasten
Vervanging pompen	€ 100.000
TOTAAL	€ 100.000

Vervanging straatmeubilair	Geraamde lasten
Vervanging straatmeubilair	€ 35.000
TOTAAL	€ 35.000

Parkeergarages	Geraamde lasten
Herstel voegafdichtingen	€ 25.000
TOTAAL	€ 25.000

Geplande werkzaamheden in 2025

Riolering	Geraamde lasten	
Integrale vervanging riolering:		
Kraaihoek 1e fase (vervolg op Boomgaardstraat)	€	50.000
Systeemwijziging riolering	€	600.000
De Génestetstraat e.o.	€	800.000
Beatrixstraat	€	200.000
Relinen riolering	€	50.000
Hoofdstraat	€	50.000
PJM Aalbersestraat	€	50.000
Elzenzoom (fase 1)	€	700.000
TOTAAL	€	2.500.000

Asfaltwegen	Geraamde lasten	
Vervanging asfaltconstructie:		
Bosch	€	290.000
Noordkil (tussen rotondes)	€	90.000
Tiendweg-oost	€	96.000
TOTAAL	€	476.000

Civiele kunstwerken	Geraamde lasten	
Vervanging van civiel technische objecten:		
B.K.weg-Zonnedauw	€	51.000
Standerdmolen-Wieklaan	€	62.000
Spinbolmolen-Achterdijk	€	40.000
Gedeeltelijke vervanging o.b.v. inspectie	€	75.000
TOTAAL	€	228.000

Openbare verlichting - vervangingsplan armaturen	Geraamde lasten	
Planmatige vervanging o.a. G. van Prinstererstr, Onderslag, Veerweg	€	155.000
TOTAAL	€	155.000

Baggeren vijvers en watergangen	Geraamde lasten	
baggeren vijvers en watergangen delen van wijk 4 (west)	€	132.000
TOTAAL	€	132.000

Speelplaatsen	Geraamde lasten	
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€	50.000
TOTAAL	€	50.000

Speeltoestellen	Geraamde lasten	
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€	60.000
TOTAAL	€	60.000

Vervanging bomen/heesters	Geraamde lasten	
Planmatige vervanging bomen/heesters	€	215.000
TOTAAL	€	215.000

Vervanging pompen riolering	Geraamde lasten	
Vervanging pompen	€	100.000
TOTAAL	€	100.000

Vervanging straatmeubilair	Geraamde lasten	
Vervanging straatmeubilair	€	35.000
TOTAAL	€	35.000

Baggeren Havens	Geraamde lasten	
Baggeren Jachthaven (voorbereiding)	€	25.000
TOTAAL	€	25.000

Parkeergarages	Geraamde lasten	
Vervangen belijning, binnenschilderwerk, vloercoating vervangen	€	165.000
TOTAAL	€	165.000

Geplande werkzaamheden in 2026

Riolering	Geraamde lasten	
Integrale vervanging riolering:		
Kraaihoek 1e fase	€	150.000
Lage Molen	€	55.000
Hoofdstraat	€	605.000
De Génestetstraat e.o.	€	140.000
Elzenzoom (fase 1)	€	845.000
PJM Aalbersestraat	€	655.000
Noordersingel	€	50.000
TOTAAL	€	2.500.000

Asfaltwegen	Geraamde lasten	
Vervanging asfaltconstructie:		
Kraaihoek	€	115.000
Rembrandtlaan (rotonde-west)	€	35.000
Onderslag	€	40.000
Cypressenlaan	€	86.000
Veerweg / Weteringsingel	€	200.000
TOTAAL	€	476.000

Civiele kunstwerken	Geraamde lasten	
Vervanging van civiel technische objecten:		
Toortsdreef-park Wilgendonk	€	180.000
Totaal	€	180.000

Openbare verlichting - vervangingsplan armaturen	Geraamde lasten	
Planmatige vervanging o.a. Randwijk, Rembrandtlaan en Stellingmolen	€	155.000
TOTAAL	€	155.000

Baggeren vijvers en watergangen	Geraamde lasten	
baggeren vijvers en watergangen delen van wijk 4 (west)	€	195.000
	€	195.000

Speelplaatsen	Geraamde lasten	
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€	50.000
TOTAAL	€	50.000

Speeltoestellen	Geraamde lasten	
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€	60.000
TOTAAL	€	60.000

Sportvelden	Geraamde lasten	
Vervanging kunstgras voetbalveld 2 PKC	€	520.000
TOTAAL	€	520.000

Vervanging bomen/heesters	Geraamde lasten	
Planmatige vervanging bomen/heesters	€	215.000
TOTAAL	€	215.000

Vervanging pompen riolering	Geraamde lasten	
Vervanging pompen	€	100.000
TOTAAL	€	100.000

Vervanging straatmeubilair	Geraamde lasten	
Vervanging straatmeubilair	€	35.000
TOTAAL	€	35.000

Baggeren Havens	Geraamde lasten	
Baggeren Jachthaven (uitvoering)	€	225.000
TOTAAL	€	225.000

Geplande werkzaamheden in 2027

Riolering	Geraamde lasten	
Integrale vervanging riolering:		
Van der Palmstraat	€	25.000
Kraaihoek 1e fase	€	750.000
Elzenzoom (fase 1)	€	785.000
Lage Molen	€	200.000
Noordersingel	€	150.000
Lijsterbeshof	€	40.000
Hoofdstraat	€	550.000
TOTAAL	€	2.500.000

Asfaltwegen	Geraamde lasten	
Vervanging asfaltconstructie:		
Burgemeester Keijzerweg (diverse deeltrajecten)	€	475.000
Matena	€	115.000
Beukenlaan	€	185.000
Andoornlaan	€	100.000
Pontonnierspad (voetpad)	€	35.000
TOTAAL	€	910.000

Civiele kunstwerken	Geraamde lasten	
Vervanging van civiel technische objecten:		
Beltmolen 59-Stellingmolen	€	62.000
Standerdmolen-Wieklaan	€	33.000
B.K.weg-Kennedylaan west	€	45.000
B.K.weg-Kennedylaan oost	€	45.000
Gedeeltelijke vervanging o.b.v. inspectie	€	50.000
Totaal	€	235.000

Openbare verlichting - vervangingsplan armaturen	Geraamde lasten	
Planmatige vervanging o.a. Marnixstraat e.o., Vrijheer van Esiaan	€	155.000
TOTAAL	€	155.000

Baggeren vijvers en watergangen	Geraamde lasten	
baggeren vijvers en watergangen wijken 8,9 en deel 10 (park nh wiel)	€	224.000
TOTAAL	€	224.000

Speelplaatsen	Geraamde lasten	
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€	50.000
TOTAAL	€	50.000

Speeltoestellen	Geraamde lasten	
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€	60.000
TOTAAL	€	60.000

Vervanging bomen/heesters	Geraamde lasten	
Planmatige vervanging bomen/heesters	€	215.000
TOTAAL	€	215.000

Vervanging pompen riolering	Geraamde lasten	
Vervanging pompen	€	100.000
TOTAAL	€	100.000

Vervanging straatmeubilair	Geraamde lasten	
Vervanging straatmeubilair	€	35.000
TOTAAL	€	35.000

3. Financiering

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de gemeente. Dit zijn risicobeheer (met name rente- en kredietrisico), de financierings- en schuldpositie, het kasbeheer en de informatievoorziening.

Algemeen

Het Financieringsstatuut vormt het kader voor beleid en uitvoering van de treasuryfunctie. Afhankelijk van de hoogte en de verwachte duur van het liquiditeitstekort of –overschot, wordt vermogen tijdelijk of langdurig aangetrokken of uitgezet (vnl. Schatkist). Het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen is dat de kasgeldlimiet optimaal benut wordt en zoveel mogelijk kort vermogen wordt aangetrokken. Benadrukt wordt dat de financieringsfunctie van de gemeente Papendrecht uitsluitend de publieke taak dient en dat een prudent beleid gevoerd wordt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).

Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang om onderscheid te maken tussen de treasury- en de controlfunctie.

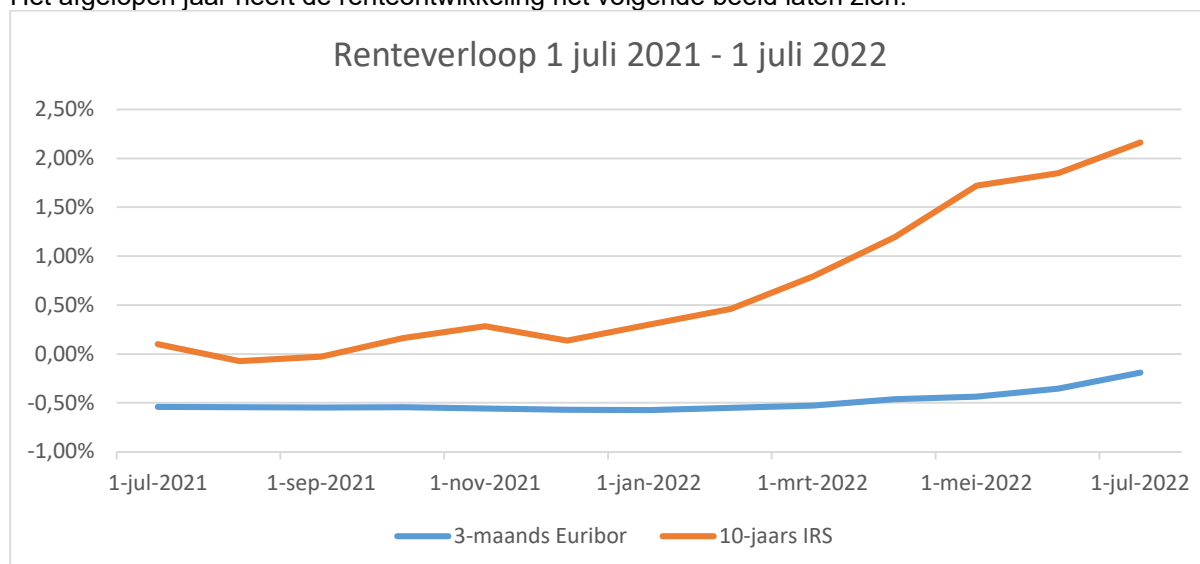
Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen; de controlfunctie is belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen, terwijl de controlfunctie veelal redeneert in termen van baten en lasten. In deze paragraaf staan voornamelijk de feitelijke kas- en financieringsstromen centraal.

Rente ontwikkelingen

De tarieven op de geldmarkt (kortlopende leningen) zijn in 2022 opgelopen. Dit komt doordat de ECB een renteverhoging van 0,75% heeft doorgevoerd in juli en heeft aangekondigd in september weer de rente te verhogen. Daarmee is de rente op kortlopende leningen per eind juli 2022 circa 1%. De kapitaalmarktrentes (looptijden langer dan een jaar) vertoonden in de eerste helft van 2022 een sterke opgaande ontwikkeling. Al deze ontwikkelingen worden veroorzaakt door de hoge inflatie en de verwachting dat de ECB de rente verder gaat verhogen.

De rente voor 10-jarige staatsleningen is eind juli 2022 gestegen naar een niveau van 1,30%. Banken berekenen bij het verstrekken van langjarige financiering liquiditeitsopslagen bovenop de IRS-niveaus. Voor bijvoorbeeld een 10-jaars lening bedraagt deze opslag medio juli 2022 circa 0,20% (20 basispunten).

Het afgelopen jaar heeft de renteontwikkeling het volgende beeld laten zien:

Financieringspositie

Interne rente

De BBV-notitie rente verplicht in de financieringsparagraaf inzicht te geven in de rentelasten, de aan taakvelden, grondexploitaties toe te rekenen rente en het renteresultaat. In onderstaande tabel is dit samengevat. Uit deze berekening komt een omslagrente van afgerond 1%.

Renteschema

(bedragen x € 1.000)

		2023
a1.	De externe rentelasten over de lange financiering	€ 906
a2.	De externe rentelasten over de korte financiering	€ -
b.	De externe rentebaten	-/- € 566
	Saldo rentelasten en rentebaten	€ 340
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- € -
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- € -120
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+ € 567
		€ 447
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€ 787
d1.	Rente over eigen vermogen	€ -
d2.	Rente over voorzieningen	€ -
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 787
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	€ 962
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-/- € -175

Renterisico's

Renterisico's kunnen vanuit Wet fido-optiek worden gezien op de korte en op de langere termijn.

Renterisico op korte schuld: de kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximumbedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd <1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. Voor 2023 kan de kasgeldlimiet als volgt worden bepaald:

Berekening kasgeldlimiet 2023						
Begrotingstotaal	€	92.400				
Relevant percentage		8,5%				
Kasgeldlimiet	€	7.854				
			1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Gemiddeld netto vlottende schuld (+) of gemiddeld netto vlottend overschot (-)	€		11.000	€ 8.000	€ 4.000	€ 6.000
Kasgeldlimiet	€	7.854	€ 7.854	€ 7.854	€ 7.854	€ 7.854
Overschrijding kasgeldlimiet	€	3.146	€ 146	-	-	-
Ruimte onder kasgeldlimiet	-	-	-	€ 3.854	€ 1.854	

(bedragen x € 1.000)

De gemeente Papendrecht verwacht in 2023 binnen de normen van de kasgeldlimiet (max. drie kwartalen overschrijding) te opereren.

De meest actuele liquiditeitenplanning geeft aan dat geen nieuwe langlopende leningen benodigd zijn. In deze liquiditeitenplanning is geen rekening gehouden met de eventuele bouw van de VO-scholen. Indien incidenteel behoefte is aan kortlopende financiering, dan worden daarvoor 1-maands kasgeldleningen gebruikt. Oogmerk van het door het SGD uit te voeren gemeentelijke saldobeleer is om de limietruimte optimaal te benutten.

Renterisico op langlopende schuld: de renterisiconorm

De Wet fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een rente typische looptijd groter of gelijk aan 1 jaar. Met de renterisiconorm biedt de Wet fido een richtsnoer om renteaanpassingen van financieringen en beleggingen goed in de tijd te spreiden. Het doel van deze norm is het voorkomen van een overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar. Om dat te bereiken mag het totaal aan renteherzieningen en aflossingen op grond van deze norm per jaar niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Conform voorschrift van de Wet fido wordt het renterisico in de navolgende tabel voor de komende vier jaren bepaald, terwijl de renterisiconorm alleen betrekking heeft op het totaal van de begroting van het komende jaar.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm van de gemeente Papendrecht voor 2023 circa € 18,5 miljoen bedraagt, zijnde 20% van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm							
Renterisico's	2023		2024		2025		2026
Renteherzieningen	€	-	€	-	€	-	-
Aflossingen	€	4.190	€	3.857	€	4.107	4.507
Renterisico	€	4.190	€	3.857	€	4.107	4.507
Berekening renterisiconorm							
Begrotingstotaal	€	92.400	€	92.900	€	94.200	€ 95.700
Percentage cf. regeling		20%		20%		20%	20%
Renterisiconorm	€	18.480	€	18.580	€	18.840	€ 19.140
Toetsing renterisico aan norm:							
Renterisico	€	4.190					
Renterisiconorm	€	18.480					
Ruimte onder de norm	€	14.290-					

(bedragen x € 1.000)

Uit deze opstelling blijkt dat de gemeente Papendrecht binnen de grenzen van de renterisiconorm opereert.

Kredietrisico's

Kredietrisico's kunnen worden gelopen vanuit uitzettingen (verstrekte geldleningen en beleggingen) of uit verstrekte garanties.

Verstreckte geldleningen

De gemeente heeft per 1 januari 2023 voor een totaalbedrag van circa € 17,3 miljoen aan leningen verstrekt. Dit kan als volgt worden gespecificeerd naar risicocategorie:

Categorie	Verwachte stand per			% verdeling per eind 2023
	1-1-2023	31-12-2023		
Gemeenten / Provincies	€ -	€ -		0,0%
Overheidsbanken	€ -	€ -		0,0%
Woningcorporaties met garantie WSW				0,0%
Semi-overheidsinstellingen	€ 169	€ 129		2,2%
Financiële instellingen (A en hoger)	€ -	€ -		0,0%
Overige toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	€ 17.136	€ 16.185		97,8%
Niet-toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	€ -	€ -		0,0%
Totaal	€ 17.305	€ 16.314		100,0%

(bedragen x € 1.000)

De per jaar ultimo vermelde bedragen betreffen:

- Semi-overheidsinstellingen: Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn)
- Overige toegestane instellingen volgens Treasurystatuut:
 - o Rivas (€ 7,6 miljoen)
 - o Fabriek Slobbengors CV (€ 1,3 miljoen)
 - o Hoofdkantoor Slobbengors CV (€ 7,1 miljoen)
 - o Intens BV (€ 117.000)

Verleende garanties

De borgstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd naar risicogroep:

Categorie	Risico profiel	Verwachte stand per		% verdeling per eind 2023
		1-1-2023	31-12-2023	
Directe borgstellingen (m.b.t. lokale instellingen, verenigingen e.d.)	Middel/ hoger	€ 7.517	€ 7.460	8,0%
Achtervangpositie in waarborgfondsen (bijv. WSW)	Laag	€ 87.087	€ 86.272	92,0%
Totaal		€ 94.604	€ 93.732	100,0%

(bedragen x € 1.000)

Schatkistbankieren

Bij het verplicht schatkistbankieren mag de gemeente een bedrag van 2,0 procent van het begrotingstotaal buiten de Schatkist houden, het zogenoemde drempelbedrag. Het drempelbedrag mag als gemiddeld creditbedrag per kwartaal niet overschreden worden. Wanneer de gemeente het drempelbedrag overschrijdt, dient het meerdere afgestort te worden in 's Rijks Schatkist. Over dit saldo wordt op dit moment geen rente vergoed.

Het drempelbedrag voor de gemeente Papendrecht voor 2023 kan als volgt worden berekend:

Berekening drempelbedrag SKB 2023		
Begrotingstotaal	€	92.400
Relevant percentage		2,00%
Drempelbedrag (afgerond)	€	1.848

(bedragen x € 1.000)

Informatievoorziening

Enkele keren per jaar vindt een overleg plaats met de Servicegemeente Dordrecht over de voortgang en uitvoering van de treasuryzaken. Indien daartoe vanuit de gemeente of vanuit SGD behoefte dan wel noodzaak wordt gevoeld, vindt daarnaast ook contact op incidentele basis plaats. Voor zover relevant zullen door SGD rapportages worden opgeleverd voor in- of extern gebruik.

4. Lokale heffingen

Lokale heffingen kunnen we onderscheiden in gebonden en ongebonden heffingen. Gebonden wil zeggen dat de besteding gerelateerd is aan een direct aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente. Dit zijn retributies (bijvoorbeeld leges, marktgeld) of bestemmingsheffingen (bijvoorbeeld afvalstoffenheffing, rioolheffing). Deze heffingen worden verantwoord op de desbetreffende gemeentelijke programma's en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen zijn zogenaamde zuivere belastingen. De opbrengsten hieruit kunnen door de gemeenteraad vrijelijk binnen het werkterrein van de gemeente worden ingezet. Het gaat hierbij om de onroerendezaakbelastingen (OZB), hondenbelasting en precariobelasting. Deze heffingen zijn niet verbonden aan een inhoudelijk programma en behoren tot de algemene dekkingsmiddelen.

Deze paragraaf heeft betrekking op beide heffingen. In het vervolg gaan wij achtereenvolgens in op:

Ontwikkelingen en rijksbeleid

Herziening gemeentelijk belastinggebied

Invoering Omgevingswet

Op 12 juli jl. heeft de Eerste Kamer onder voorbehoud ingestemd met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2023. De implementatie van de omgevingswet heeft geen invloed op de wettelijke grondslag voor het heffen van leges. Toch zijn er een aantal zaken die wel gaan veranderen:

- Er zijn nieuwe activiteiten toegestaan om leges over te heffen;
- De bouwtechnische en ruimtelijke omgevingsvergunningen worden gesplitst;
- Er vervallen activiteiten waar de gemeente nu leges voor heft (o.a. de bouwtechnische toets onder de Wet Kwaliteitsborging (Wkb));
- De gemeentelijke kosten, waarover leges berekend worden, worden hoger of lager (afhankelijk van beleidskeuzes van de gemeente);
- De gemeentelijke kosten verschuiven soms van werkzaamheden waar leges voor geheven mogen worden, naar andere werkzaamheden, of andersom
- Omgevingsvergunningen worden meer integraal, waardoor er meerdere overheden betrokken zijn;
- Planactiviteiten worden minder complex (of juist complexer), met mogelijke effect voor kostenverrekening.

De invoering van de nieuwe omgevingswet kan worden uitgesteld als het Adviescollege ICT-Toetsing een negatief advies geeft over de stabiliteit van het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) en de Tijdelijke Alternatieve Maatregelen (TAM's). Dit oordeel van het Adviescollege ICT-Toetsing wordt in oktober 2022 bekend gemaakt. De gemeente Papendrecht houdt rekening met een mogelijk uitstel van de invoering van de Omgevingswet. Er worden twee versie aangeboden van de Verordening op de heffing en invordering van leges 2023 waarin rekening wordt gehouden met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2023 en een mogelijk uitstel van de invoering van de Omgevingswet.

Financiële meerjarenperspectief

Op basis van de meicirculaire van de Ministerie van Binnenlandse Zaken zal er vanaf 2026 rekening moeten worden gehouden met een sterke daling van rijksuitkeringen. Dit geeft druk en onzekerheid op o.a. meerjaren-investeringen en structurele uitgaven van de gemeente Papendrecht.

Van rijkszijde wordt ook gedacht aan vergroting van het lokale belastinggebied. Dit kan alleen werken als de financiële verhouding tussen het Rijk en gemeenten op orde is om hun huidige taken uit te voeren. Het lokale belastinggebied dient alleen gebruik te worden voor gemeentelijk beleid, niet als financieringsbron voor rijksbeleid. De VNG stelt daarbij als uitgangspunt dat het decentrale belastinggebied alleen kan worden vergroot onder gelijktijdige verlaging van rijksbelastingen.

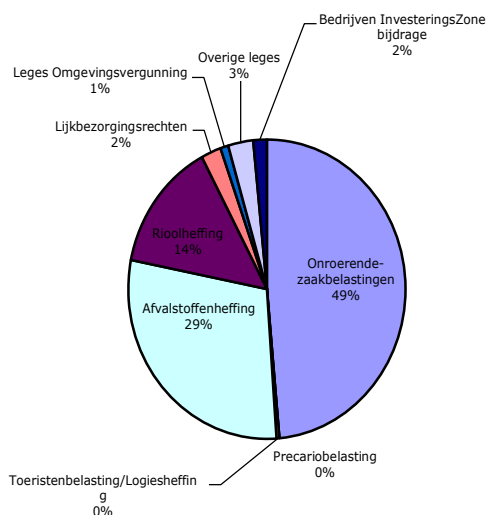
Kortom dreigen de gemeenten, zo stelt de VNG, de komende jaren verder op slot te gaan. Ontwikkelingen worden nauwlettend in de gaten gehouden.

Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten (x € 1.000)

Onderstaande tabel geeft een overzicht, ingedeeld naar algemene dekkingsmiddelen en gebonden heffingen, met de geraamde opbrengst voor 2023 en 2022, evenals de verantwoorde opbrengsten over 2021. Wij merken op dat de verschillen tussen 2023 ten opzichte van 2022 geen indicatie geven van de stijging of daling van de tarieven, maar van de totale opbrengst. Factoren zoals ontwikkelingen in de WOZ-waarde en areaaluitbreiding spelen hierbij een belangrijke rol.

Heffingssoort	Rekening 2021	Begroting na wijz. 2022	Begroting 2023	Mutatie 2023 t.o.v. 2022
Algemene dekkingsmiddelen (ongebonden heffingen)				
Onroerende-zaakbelastingen	6.342	8.001	8.456	455
Precariobelasting	1.000	0	0	0
Toeristenbelasting/Logiesheffing	21	56	56	0
Subtotaal	7.363	8.057	8.512	455
Gebonden heffingen				
Afvalstoffenheffing	4.566	4.952	5.085	133
Rioolheffing	2.386	2.411	2.456	45
Lijkbezorgingsrechten	440	408	408	0
Leges Omgevingsvergunning	772	310	160	-150
Overige leges	333	536	506	-30
Bedrijven InvesteringsZone bijdrage	283	280	280	0
Subtotaal	8.780	8.897	8.895	-2
TOTAAL	16.143	16.954	17.407	453

Procentueel aandeel per heffingssoort op totale opbrengst 2023

Heffingen woonlasten (lokale lastendruk)

Tot de lokale woonlasten worden gerekend de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze heffingen bepalen het leeuwendeel van de gemeentelijke opbrengsten en bepalen daarmee ook grotendeels de lokale lastendruk.

In onderstaande tabel worden de ontwikkeling van gemiddelde WOZ-waarde (= de basis voor het berekenen van de OZB-aanslag) en de gemiddelde woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in euro's weergegeven over de laatste vier jaren. Hier zijn voor de gemiddelde afvalstoffen- en de rioolheffing de voor dat jaar geldende tarieven opgenomen. De gemiddelde woonlast OZB is berekend door de gemiddelde WOZ-waarde te vermenigvuldigen met het geldende tariefpercentage.

De ontwikkeling van de gemiddelde woonlastendruk eigenaren met een woning wordt in de onderstaande tabel gepresenteerd.

	2019	2020	2021	2022	2023
Gemiddelde WOZ-waarde	218.000	236.000	258.000	281.000	327.365
OZB-eigenaar	261,81	266,21	274,77	353,21	379,09
Afvalstoffenheffing	282,00	296,00	327,00	354,00	367,00
Rioolheffing eigenaar	138,00	141,00	158,00	161,00	165,00
Ontwikkeling lastendruk	682	703	760	868	911
% stijging tov vorig jaar		3,1%	8,0%	14,3%	4,9%

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de gemiddelde woonlasten in Papendrecht in 2023 met 4,9% zullen stijgen ten opzichte van het jaar ervoor.

Hieronder treft u per heffing een toelichting aan.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De onroerendezaakbelastingen (OZB) genereren veruit het grootste deel van de gemeentelijke belastingopbrengst. De OZB bestaat uit drie verschillende belastingen: een eigenarenbelasting voor woningen en niet-woningen en een gebruikersbelasting voor niet-woningen. De opbrengst vloeit naar de algemene middelen van de gemeente. De raad bepaalt met het vaststellen van de begroting de totale opbrengst van deze heffing.

Tot en met 2019 gold als enige restrictie voor de opbrengst OZB de macronorm. Deze is vervangen door de benchmark lokale lasten. Deze treft u verderop aan in de paragraaf.

De heffingsgrondslag voor de OZB is de totale WOZ-waarde van de onroerende zaken, oftewel de WOZ-capaciteit. Deze wordt vastgesteld volgens de regels van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Voor 2023 gelden de WOZ-waarden met als waardepeildatum 1 januari 2022. Door de geraamde opbrengst te delen door de WOZ-capaciteit ontstaat het tarief en daarmee het bedrag dat de belastingplichtigen moeten betalen.

De OZB wordt berekend naar een percentage van de WOZ-waarde van de onroerende zaak.

De WOZ-waardeontwikkeling van peildatum 1 januari 2021 naar 1 januari 2022 is voor woningen berekend op 16,5% en voor niet-woningen op 1,0%. Rekening houdend met de gewenste (meer)opbrengst en de waardeontwikkeling leidt dit voor 2023 tot de volgende tarieven. Om de ontwikkeling van de tarieven te laten zien zijn ook de tarieven over eerdere jaren opgenomen.

	2019	2020	2021	2022	2023
Eigenaar woning	0,1201	0,1128	0,1065	0,1257	0,1158
Eigenaar niet-woning	0,2167	0,2418	0,2327	0,3038	0,3198
Gebruiker niet-woning	0,1777	0,1878	0,1816	0,2255	0,2371

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven ter dekking van de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Wettelijk uitgangspunt is dat de opbrengst niet hoger mag zijn dan de kosten ter zake.

In Papendrecht gebeurt dit wel kostendekkend. Dit blijkt uit onderstaande berekening.

Berekening kostendekkendheid				
	€	€		
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	4.003			
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen -/-	182			
Netto kosten taakveld		3.821		
Overige toe te rekenen kosten:	380			
Overhead incl. (omslag)rente	192			
BTW +	693			
Totale overige kosten		1.265		
Totale kosten (a)		5.086	100	%
Opbrengst heffingen (b)	5.085			
Dekking (b/a*100)			100	%

De tarieven hebben zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld (x € 1):

	2019	2020	2021	2022	2023
Meerpersoons	282,00	296,00	327,00	420,00	432,00
Tweepersoons	282,00	296,00	327,00	342,00	360,00
Eenpersoons	282,00	296,00	327,00	300,00	309,00
Stijging		5,0%	10,5%	8,3%	3,7%

Rioolheffing

Met ingang van 2010 is het rioolrecht ex artikel 229 van de Gemeentewet vervangen door de rioolheffing ex artikel 228a van diezelfde wet. Dit is het gevolg van de inwerkingtreding van de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken. Hiermee hebben gemeenten de mogelijkheid gekregen om naast de kosten van zorgplicht voor het afvalwater ook de kosten van de zorg voor het hemel- en grondwater te verhalen via de rioolheffing. Wettelijk uitgangspunt is dat de opbrengst niet hoger mag zijn dan de kosten ter zake. Welke kosten via de rioolheffing worden verhaald dient met het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) te zijn vastgesteld.

In Papendrecht gebeurt dit wel kostendekkend. Dit blijkt uit onderstaande berekening.

Berekening kostendekkendheid				
	€	€		
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	2.118			
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen -/-	597			
Netto kosten taakveld		1.521		
Overige toe te rekenen kosten:	262			
Overhead incl. (omslag)rente	264			
BTW +	455			
Totale overige kosten		982		
Totale kosten (a)		2.503	100	%
Opbrengst heffingen (b)	2.497			
Dekking (b/a*100)			100	%

De tarieven hebben zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld (x € 1):

	2019	2020	2021	2022	2023
Rioolheffing eigendom	138,00	141,00	158,00	161,00	165,00
Stijging		2,2%	12,1%	1,9%	2,5%

Papendrecht heft van eigenaren van panden een vast bedrag per jaar. Hierbij is de situatie per 1 januari bepalend.

Vergelijking andere gemeenten

Om inzicht te krijgen in het algemene verloop van de hoogte van de woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) is het goed een vergelijking met andere gemeenten te maken. Ook het landelijk gemiddelde is hierin opgenomen.

Vergelijking van woonlasten kan worden gemaakt met de Drechtstedengemeenten. Deze is gebaseerd op de actuele gegevens van de Digitale Atlas van de lokale lasten 2022 op www.coelo.nl en geeft de woonlasten van een meerpersoonshuishouden weer op basis van de gemiddelde WOZ-waarde van een koopwoning. De woonlasten in 2022 in Alblasserdam, Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht laten zich samenvatten in onderstaand schema (x € 1).

Gemeente	Gemiddelde WOZ-waarde	% OZBE won	OZB eigenaar	Rioolheffing eig/gebr	Afvalstoffen heffing	Totaal	Rangnr. meerp.huish.
Dordrecht	308.000	0,0974	300	205	313	818	60
Sliedrecht	311.000	0,0751	234	277	316	827	69
Alblasserdam	326.000	0,1084	353	159	358	870	123
Hardinxveld-G'dam	332.000	0,1101	365	217	319	901	158
Hendrik-Ido-Ambacht	375.000	0,0974	365	191	374	930	200
Zwijndrecht	315.000	0,0957	301	306	373	980	256
Papendrecht	327.000	0,1257	379	165	367	911	165
Landelijk gemiddelde 2022	409.000	0,0978	380	207	317	904	

De indicatie in de laatste kolom betekent hoe lager het rangnummer hoe lager de woonlasten.

Benchmark lokale lasten

Tot en met 2019 gold de zogenoemde 'macronorm'. Dit was een afspraak tussen de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Rijksoverheid over de maximale stijging van de landelijke opbrengst onroerendezaakbelastingen (OZB).

Deze macronorm bepaalde de maximale jaarlijkse stijging van de ozb-opbrengsten van alle gemeenten samen en stamde uit 2007.

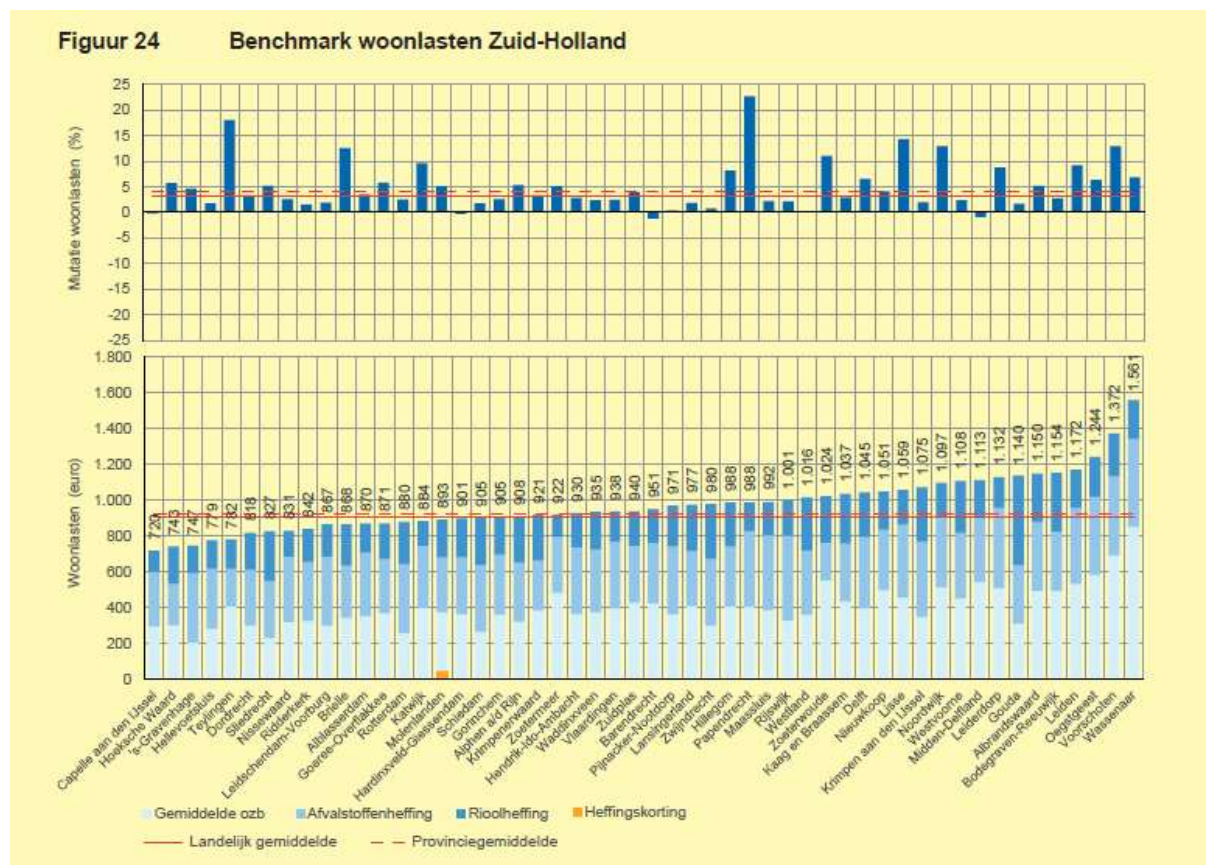
In 2014 is uit onderzoek gebleken dat de macronorm geen effectief instrument is, omdat de norm niet heeft bijgedragen aan de gematigde lastenontwikkeling, daar de besluitvorming over tarieven in gemeenten in de eerste plaats geënt is op lokale afwegingen.

Sinds die tijd is de vergelijking van de lokale lasten, OZB, afvalstoffen- en rioolheffing, tussen gemeenten volgens het Rijk beter mogelijk geworden. Onder meer door de jaarlijkse Atlas van de lokale lasten van het COELO en de wettelijke verplichting om in de gemeentebegroting de ontwikkelingen toe te lichten.

Vanaf 2020 is de macronorm vervangen door de jaarlijkse benchmark, waarin naast de ozb ook de riool- en afvalstoffenheffing worden vergeleken.

De benchmark beoogt door middel van meer vergelijking, de informatievoorziening over de ontwikkeling van de lokale lasten te bevorderen. De benchmark vergelijkt voor alle gemeenten binnen een provincie de hoogte van de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens met een koopwoning. De woonlasten zijn de som van de gemiddeld betaalde ozb, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing minus een eventuele heffingskorting.

In de benchmark voor 2022, opgenomen in de [Coelo atlas 2022](#) vanaf pagina 135, wordt een vergelijking van de gemeentelijke woonlasten en de gemeentelijke tariefontwikkeling per provincie gegeven, net als de landelijke en provinciale gemiddelden. Middels de (grafische) vergelijking voor Zuid-Holland op pagina 139 worden de onderlinge verschillen tussen gemeenten inzichtelijk gemaakt. Het overzicht vergelijkt binnen de provincie het cumulatief bedrag van de drie heffingen per gemeente voor 2022 en de tariefswijzigingen per gemeente ten opzichte van 2021.

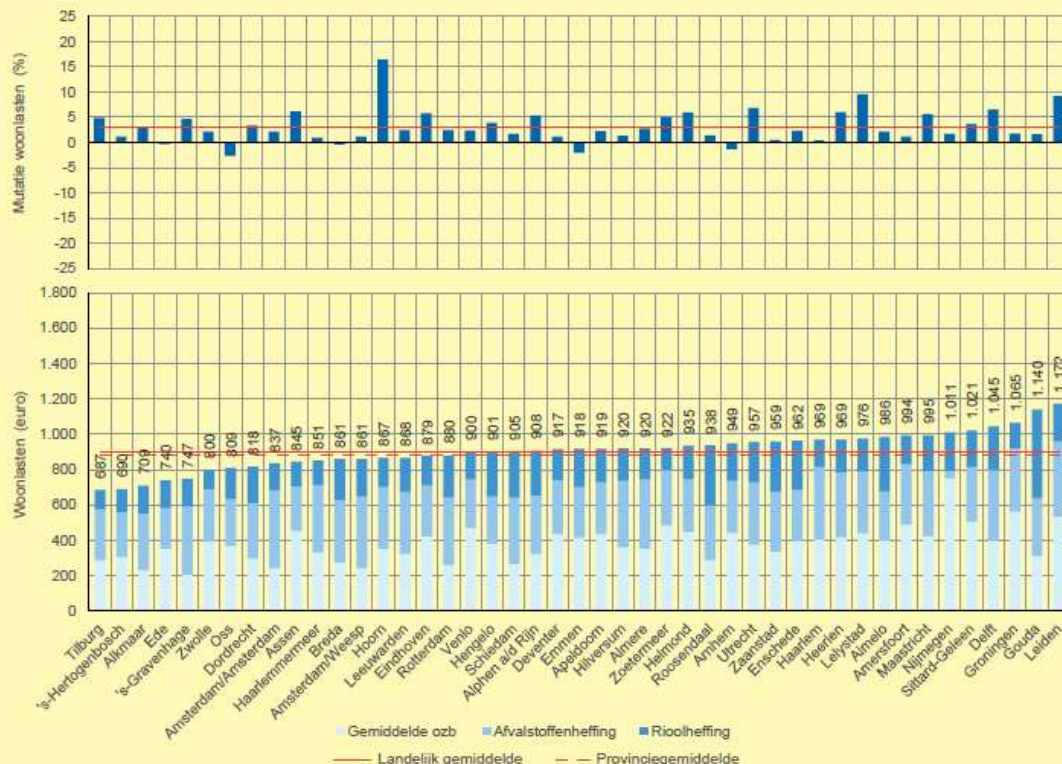
De figuren bieden de mogelijkheid om de gemeenten op verschillende punten te vergelijken. De positie op de x-as (hoe ver naar rechts staat de gemeente?) geeft informatie over de hoogte van de gemeentelijke woonlasten in vergelijking met die van de andere gemeenten in de provincie. De horizontale rode lijnen laten zien in hoeverre de gemeentelijke woonlasten en de mutatie afwijken van het gemiddelde in Nederland (over 2022) (doorgetrokken rode lijn) en de provincie (gestippelde rode lijn). Het gemiddelde voor Nederland over 2022 bedraagt € 904 en voor Zuid-Holland over 2022 is dit € 923. Het stijgingspercentage ten opzichte van 2021 bedraagt landelijk 3% en voor Zuid-Holland ligt dit circa 1% hoger.

Verder kan de hoogte van de ozb, afvalstoffenheffing en rioolheffing worden vergeleken.

Enkele gemeenten hanteren een korting op de totale aanslag (heffingskorting). De hoogte van de heffingskorting wordt weergegeven met een oranje balkje. Het bedrag van de heffingskorting is verrekend met de gemiddeld betaalde ozb, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing in de gemeente door het gekorte bedrag te delen door drie en dit in mindering te brengen op de drie betaalde bedragen.

Met ingang van 2022 wordt de benchmark naast die voor iedere provincie ook getoond voor de G40, waartoe ook Dordrecht behoort.

Figuur 29 Benchmark woonlasten G40 en G4

In de [beantwoording van kamervragen over de stijging van de gemeentelijke belastingen in 2021](#) door de voormalige minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw Kajsa Ollongren is aangegeven dat evaluatie van de benchmark gepland staat voor 2025. Ook zal gekeken worden naar de relatie tussen de afschaffing van de macronorm en de ontwikkeling van de lokale woonlasten.

Overige lokale heffingen

BIZ (Bedrijven InvesteringsZones)

Zowel ondernemers als gemeenten hebben belang bij investeringen in de bedrijfsomgeving. Voor het bedrijfsleven is de kwaliteit en veiligheid van de bedrijfsomgeving een belangrijke factor voor de aantrekkelijkheid van een onderneming voor klanten. Voor de lokale overheid is een veilige en leefbare openbare ruimte van belang om bedrijven (werkgelegenheid) en bezoekers aan te trekken. Een leefbare bedrijfsomgeving heeft invloed op de leefbaarheid van het omliggende gebied; burgers willen een veilige en leefbare omgeving om in te werken, te wonen en te winkelen. Het collectieve belang van de ondernemers valt op deze punten samen met het algemene belang van een kwalitatief hoogwaardige bedrijfsomgeving. Gezamenlijke investeringen liggen voor de hand omdat dit synergievoordelen oplevert en het effect van de investeringen groter wordt.

Gemeenten hebben met de Wet op de bedrijveninvesteringszones (Wet BIZ) de bevoegdheid om een gebied aan te wijzen (de bedrijveninvesteringszone (BIZ)) waarbinnen een bestemmingsbelasting (de BIZ-bijdrage) mag worden geheven ter financiering van door een meerderheid van de bijdrageplichtigen gewenste extra voorzieningen. De voorzieningen dienen zowel het gezamenlijk belang van de ondernemers als het algemeen belang. De BIZ kan echter niet worden ingezet voor de financiering van concrete verantwoordelijkheden die de wetgeving exclusief aan de gemeente opdraagt. De BIZ is alleen bedoeld om een hogere kwaliteit aan voorzieningen tot stand te brengen die de gemeente op grond van een optimale verdeling van de beschikbare middelen zelf niet kan en hoeft te realiseren.

Papendrecht kent sinds 2018 deze heffing voor Centrum Papendrecht. Het doel van deze BIZ is om de concurrentiekracht van het winkelgebied te vergroten. Deze bijdrage wordt geheven van eigenaren en gebruikers van onroerende zaken in het centrum, zijnde de niet-woningen. Gebruikers van de panden betalen een vast bedrag, eigenaren betalen een percentage van de WOZ-waarde.

Deze BIZ loopt formeel in 2022 af. Gesprekken over verlenging van de BIZ lopen nog.

Lijkbezorgingsrechten

Berekening kostendekkendheid				
	€	€		
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	436			
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen -/-	0			
Netto kosten taakveld		436		
Overige toe te rekenen kosten:	0			
Overhead incl. (omslag)rente	306			
BTW +	0			
Totale overige kosten		306		
Totale kosten (a)		742	100	%
Opbrengst heffingen (b)	408			
Dekking (b/a*100)			55	%

Overige leges

Berekening kostendekkendheid				
	€	€		
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	513			
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen -/-	0			
Netto kosten taakveld		513		
Overige toe te rekenen kosten:	0			
Overhead incl. (omslag)rente	350			
BTW +	0			
Totale overige kosten		350		
Totale kosten (a)		863	100	%
Opbrengst heffingen (b)	842			
Dekking (b/a*100)			98	%

Kwijtschelding

Als een belastingplichtige als gevolg van financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, kan gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De regels voor het toekennen worden bepaald door de rijksoverheid. Deze regels komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen die een inkomen hebben dat niet hoger ligt dan 90% van de bijstandsnorm. Gemeenten mogen hier in die zin van afwijken, dat deze inkomensgrens wordt verruimd naar 100% van de bijstandsnorm. Onze gemeente hanteert de zogeheten 100%-norm, wat betekent dat inwoners met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. Er vindt ook een vermogenstoets plaats.

Een groot deel van de kwijtscheldingen wordt geautomatiseerd getoetst. Het doel hiervan is om zo de administratieve lasten voor de burger te verminderen.

Gemeenten mogen zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. Er kan kwijtschelding worden verleend voor:

x € 1.000	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Afvalstoffenheffing	199	231	210

Kwijtschelding wordt bepaald op basis van voortschrijdend inzicht van de ontwikkeling van de afvalstoffenheffing. In verband met de ingezette lijn van tariefdifferentiëring wordt hier geen stijging verwacht.

5. Grondbeleid

Algemeen

Het grondbeleid van de gemeente Papendrecht is ondersteunend aan het ruimtelijk beleid zoals dat onder andere in de Structuurvisie, Dijkvisie, Visie op het Groen- Blauwe Netwerk en diverse andere regionale en lokale sectorale visies wordt benoemd. Papendrecht kent sinds de actualisatie van haar beleid een actief situationeel grondbeleid om de doelstellingen uit deze visies te realiseren. In de praktijk is sturing via grond in Papendrecht beperkt. Vrijwel de gehele gemeente is volgebouwd en er is nog slechts één, relatief kleine, uitleglocatie in ontwikkeling. De gemeente heeft in vergelijking met andere gemeenten relatief weinig grond in eigendom en er wordt nauwelijks actief aangekocht. Een randvoorwaarde bij het grondbeleid is namelijk, dat er geen onaanvaardbaar maatschappelijk en/of economisch risico gelopen wordt. In praktijk wordt hierdoor met verwerving zeer terughoudend omgegaan.

Ruimtelijke ontwikkelingen in Papendrecht vinden hoofdzakelijk plaats binnen bestaand stedelijk gebied. Dat betekent automatisch dat er veel meer spelers zijn met een grote diversiteit aan belangen. Ontwikkelingen zijn daardoor complex, duren lang, vragen relatief veel (ambtelijke) inzet en de uitkomsten kennen een hoge mate van onzekerheid.

De woningmarkt kenmerkt zich momenteel als een sterke vraagmarkt. Het risico op terugval is groot, onder meer door koopkrachtverlies en een oplopende hypotheekrente. Dit neemt niet weg dat de belangstelling bij ontwikkelaars, beleggers en aannemers om in Papendrecht te bouwen vooralsnog groot is. Er is echter een beperkt aantal locaties beschikbaar waar dit op relatief korte termijn en gemakkelijk kan.

De beperkte hoeveelheid grond in eigendom maakt dat de financiële risico's in omvang beperkt zijn. Deze financiële risico's in grondexploitaties zijn bij de twee lopende complexen Centrum en het Land van Matena in aflopende mate aanwezig.

Werkwijze

De afgelopen jaren zijn de taken bij het voeren van de grondexploitatie over meerdere personen verdeeld. De uitvoering en control zijn van elkaar gescheiden. Voor alle projecten worden aparte dossiers opgesteld, waarin alle relevante financiële gegevens, taxaties, ramingen en onderliggende contracten verzameld zijn. Deze werkwijze zal in 2023 voortgezet worden.

Afronding projecten

In 2023 is de situatie dat aan 2 grondexploitatieprojecten gewerkt wordt; Land van Matena en het Centrum. De laatstgenoemde is in de eindfase en kan mogelijk in 2023 afgerond en afgesloten worden. Voor het complex Land van Matena geldt dat dit in de afbouwfase is en volgens planning eveneens in 2023 afgerond wordt.

Het meerjarenperspectief geeft dan ook aan dat na 2023 vooralsnog geen grondexploitatie complexen in uitvoering zijn, tenzij het complex Centrum verdere vertraging oploopt. Deze vertraging kan ontstaan door beroepsprocedures tegen in voorbereiding zijnde bestemmingsplannen of door het mislukken van de aanbesteding van de resterende twee deelprojecten.

Nieuwe Ontwikkelingen

Een aantal ruimtelijke (her)ontwikkelingen kunnen leiden tot actieve grondexploitatie complexen. Het betreffen de locatie aan de Poldermolen (voormalig politiebureau / brandweerkazerne), Douwes Dekkerlaan en de schoollocaties.

Andere ontwikkelingen zijn op dit moment te prematuur om deze conclusie te kunnen trekken.

Meerjarenperspectief Grondexploitaties

De exploitatieberekeningen worden jaarlijks bij de jaarstukken herzien. Enerzijds wordt daarbij teruggeblift op de daadwerkelijke inkomsten en uitgaven ten opzichte van de ramingen, anderzijds wordt vooruitgekeken. Door middel van (her)taxaties worden de ingeschatte opbrengsten opnieuw gewaardeerd en de ramingen voor de nog uit te voeren werkzaamheden worden geactualiseerd. Zo nodig worden de fasering en de looptijd van het project aangepast en de parameters voor rente en inflatie opnieuw beoordeeld. Voor de berekening van de financieringslasten wordt vanaf 2021 uitgegaan van een rentepercentage van 0,7% bij zowel een positieve boekwaarde (inkomsten groter dan de uitgaven) als bij een negatieve boekwaarde (uitgaven groter dan inkomsten). De geraamde kosten voor latere jaren zijn gecorrigeerd met 2% kostenstijging. Gelet op de inflatieontwikkeling zal bij de eerstvolgende actualisatie aanpassing noodzakelijk zijn.

Niet in exploitatie genomen gronden

De strategische grondposities zijn opgenomen onder de materiële vaste activa en vallen onder de zogenaamde warme gronden. Dit zijn gronden die door de gemeente zijn aangeschaft met het oog op ontwikkeling op afzienbare termijn, maar die nu nog niet in een operationele grondexploitatie zijn opgenomen. Vanwege de grote opgaven in regio op het gebied van woningbouw, heeft de gemeente enkele gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling op langere termijn. Het betreft de volgende twee locaties, te weten: percelen ten noorden van de A15 en een perceel tussen Douwes Dekkerlaan, Jacob Catslaan en Rembrandtlaan.

In exploitatie genomen gronden

Jaarlijks worden de exploitatieberekeningen van complexen geactualiseerd. Voor complexen waar een tekort wordt verwacht, wordt een voorziening gevormd. In onderstaande tabel is een prognose van het totaal in exploitatie genomen gronden opgenomen. Het totaal verwachte resultaat bedraagt ca € 578.000 miljoen positief. In dit positieve resultaat is de voorziening om het negatieve resultaat van het centrumcomplex op te vangen verwerkt.

Totaal overzicht grondexploitaties 1-1-2022

Complex	Boekwaarde 1-1-2021	Mutatie 2021	Winst- / verliesneming 2021	Boekwaarde 1-1-2022	Toekomstige uitgaven en inkomsten	Verwacht resultaat eindwaarde	Toelichting
Centrum	25.978.246	233.203	0	26.211.449	364.484	26.575.933	Nadelig
Voorziening centrum	-26.466.889	-109.044	0	-26.575.933	0	-26.575.933	Dekking nadeel Centrum
Land van Matena	2.077.036	-6.101.022	1.321.000	-2.702.986	2.124.246	-578.740	Voordelig
totaal verwacht resultaat						-578.740	voordelig

Winstneming

Winsten op grondexploitaties worden tussentijds genomen of bij afsluiting van een complex. Dit is, afhankelijk van de grootte van het complex, per deelgebied of voor het hele complex. Bij winstneming wordt het behaalde resultaat verrekend met de risicoreserve grondexploitaties. Winstneming geschiedt volgens de voorschriften van het BBV volgens de poc (naar rato van realisatie) methode.

Risicoreserve grondexploitatie

De risicoreserve grondexploitaties vormt het weerstandsvermogen voor grondexploitaties en is bedoeld om financiële risico's op te kunnen vangen en tekorten op lopende grondexploitaties af te dekken. Komt de risicoreserve boven of onder het gewenste niveau, dan zal dit in lijn met het gemeentelijk beleid worden geëgaliseerd.

Risicobepaling grondexploitaties

In lijn met de nota grondbeleid worden risico's in de grondexploitatie per complex geïnventariseerd. Van deze risico's wordt een inschatting gemaakt hoe groot de kans is dat een bepaald risico zich voordoet. Uitgangspunt bij het bijstellen van exploitatieberekening is, dat risico's waarvan de kans dat het zich voordoet groter dan of gelijk is aan 50% volledig worden verwerkt in de exploitatieopzet van betreffend complex. Risico's worden situationeel beoordeeld, en afhankelijk van het ingeschatte risico, voorzien van een wegingsfactor. Voor deze wegingsfactor wordt 10%, 20%, 30% en 40% gehanteerd. Het totaal gewogen risico (risicobedrag x kans) is berekend op € 0,5 miljoen.

Meerjarenbegroting 2019 – 2023

Budgetten van de grondexploitatie zijn onderdeel van de gemeentebegroting. In onderstaande tabel uit het MPG 21 is een specificatie opgenomen per kostensoort van de verwacht uitgaven en inkomsten. Actualisatie van de begrotingscijfers vindt steeds plaats bij herziening van het MPG als onderdeel van het jaarrekening proces.

Totaal grondexploitatie per 1-1-2022				
Kostensoort	exploitatie- opzet 1-1-2022	boekwaarde 31-12-2021	begroot 2022	begroot 2023
Rentekosten	15.799.348	15.458.108	164.559	176.680
Plankosten en VTU	14.226.560	13.730.380	320.260	175.920
Verwervingen	26.016.350	26.016.350	0	0
Sloop	155.356	155.356	0	0
Milieukosten	2.142.073	2.142.073	0	0
Bouw- en woonrijpmaken	25.859.630	22.117.765	2.458.510	1.283.355
Tijdelijk beheer	384.002	314.002	35.000	35.000
Overige	43.782	43.782	0	0
Winstneming	3.451.827	3.451.827	0	0
kostenstijging	138.633	0	55.724	82.909
Totaal uitgaven	88.217.560	83.429.642	3.034.053	1.753.865
Woningbouw	29.655.708	28.772.005	883.703	0
Bedrijventerrein	1.819.859	1.401.119	418.740	0
Kantoren	1.964.690	1.964.690	0	0
Winkels en horeca	4.821.341	3.853.769	0	967.572
Voorzieningen	8.408.959	8.408.959	0	0
Bijdragen	14.839.413	14.839.413	0	0
Rente en exploitatiebaten	681.225	681.225	0	0
Opbrengstenstijging	29.172	0	0	29.172
Totaal inkomsten	62.220.367	59.921.180	1.302.443	996.744
Totaal Saldo	25.997.193	23.508.462	1.731.609	757.121

6. Verbonden partijen

Inleiding

De uitvoering van een aantal gemeentelijke taken is overgedragen aan verbonden partijen. De gemeente ervaart een duidelijke meerwaarde van samenwerking met deze partijen. Met behoud van eigen karakter en identiteit zal continuering van regionale samenwerking plaatsvinden. Hoewel de gemeente de bij verbonden partijen belegde taken niet meer zelf uitvoert, blijft zij hiervoor wel verantwoordelijk.

Uitgangspunt is dat verbonden partijen een bijdrage leveren aan het gemeentelijk beleid. Waar verbonden partijen betrokken zijn bij de uitvoering van de speerpunten uit het collegeakkoord wordt hier extra op toegezien. Uiteraard wordt hierbij wel gekeken naar de mate van invloed. Waar de gemeente relatief weinig invloed heeft wordt minder gestuurd. Hierdoor kan de (ambtelijke) capaciteit gerichter worden ingezet op verbonden partijen waar invloed groter is. De gewenste sturing per verbonden partij is geïnventariseerd en in deze paragraaf opgenomen (paragraaf 6.1).

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Het financiële belang bestaat uit de middelen die aan de verbonden partij beschikbaar zijn gesteld en die niet verhaalbaar zijn bij een faillissement van de verbonden partij, dan wel uit een bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Het bestuurlijk belang verwijst naar hetzij de zeggenschap uit hoofde van vertegenwoordiging in bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Hieronder wordt een opsomming gegeven van dergelijke samenwerkingsverbanden:

Gemeenschappelijke regelingen

1. GR Sociaal
2. GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid
3. GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
4. GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
5. GR Bureau Openbare Verlichting Lek-Merwede
6. GR Gevudo

Vennootschappen en coöperaties

7. Stedin groep N.V.
8. Bank Nederlandse Gemeenten N.V.
9. Oasen N.V.
10. Regionale OntwikkelingsMaatschappij Drechtsteden (ROM-D)
11. Gemeente Papendrecht Slobbengors Beheer B.V.
12. Recreatie en Cultuur holding B.V.

Deze paragraaf geeft inzicht in de betrokkenheid van de gemeente Papendrecht bij door verbonden partijen uit te voeren taken en processen. Vanwege de vaak aanmerkelijke bestuurlijke en financiële belangen blijft inzicht in en effectieve sturing op deze verbonden partijen gewenst. Voor de beleidsmatige ontwikkelingen wordt verwezen naar de betreffende programma's.

De gevolgen van de inflatie en kostenstijgingen, de krapte op de arbeidsmarkt, opvang van Oekraïners in mogelijke opslaaing van Corona zijn voor de verbonden partijen nog (deels) onzeker.

De exacte financiële consequenties zijn op het moment nog niet goed in te schatten. Desondanks is het aannemelijk dat de financiële risico's toenemen door de betreffende ontwikkelingen.

6.1 Risicoprofiel

Per verbonden partij wordt volgens de stoplichtenmethode in beeld gebracht welke risico's de gemeente loopt in haar financiële, informatieverstrekken en bestuurlijke relatie met de verbonden partij. Ook algemene omstandigheden, bijvoorbeeld 'jonge' regeling, worden meegewogen. De wijze van risicobepaling is gebaseerd op basis van de Nota Verbonden Partijen 2017. Indien het bestuurlijk en/of financieel risico beperkt is, is het stoplicht groen. Kunnen enkele opmerkingen gemaakt worden, kleurt het stoplicht oranje. Mocht de relatie met de verbonden partij risicovol zijn dan is het stoplicht rood. De risico's van de verbonden partijen zijn (nader) toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen. De tabel geeft ook inzicht in de overige verbonden partijen en het in het boekjaar ontvangen dividend.

Tabel 1: Overzicht verbonden partijen

	Relatie met programma	Vertegen- woordiging	Begroting 2023 (prlm)	Rekening 2021	Kleur stoplicht
Gemeenschappelijke regelingen			* € 1.000	* € 1.000	
1. Sociaal*	3, 6, 7	AB/DB	22.683	358	Actief
2. Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland-Zuid	4, 6, 7	AB	10.968	10.685	Actief
3. Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid	7	AB	114	110	Maatwerk
4. Veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid	1	AB	2.632	2.142	Actief
5. Bureau Openbare Verlichting Lek-Merwede	2	AB	73**	81	Maatwerk
6. Gevudo	0, 7	AB	-80	-76	Passief
Totaal			€ 36.390	€ 13.300	
	Relatie met programma	Vertegen- woordiging	Geïnvesteed vermogen	Dividend 2022	Kleur stoplicht
Vennootschappen en coöperaties			* € 1.000	* € 1.000	
7. Stedin Groep N.V.	0	AVA	3.569	100	Maatwerk
8. Bank Nederlandse Gemeenten N.V.	0	AVA	15	8	Passief
9. Oasen N.V.	0	AVA	13	0	Passief
10. ROM-D Holding	0, 3, 8	AVA	150	0	Passief
ROM-D CV KIL III	0, 3, 8	AVA	194	0	Passief
11. Gemeente Papendrecht Slobbengors Beheer B.V.	0, 3	Extern	18	0	Passief
12. Recreatie en Cultuur Holding B.V.	5	AVA	450	0	Actief

* M.i.v. 2022 / ** Bijdrage van gemeente is € 11,06 per lichtmast (€ 11,06 x 6600 = € 73.000) (voorschot)

1. Gemeenschappelijke Regeling Sociaal																									
Vestigingsplaats	Dordrecht/ Sliedrecht																								
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling																								
Onderdelen	Sociale Dienst Drechtsteden (SDD): Dordrecht; Vanaf 01-01-2023 valt Drechtwerk onder het bestuur en leiding van de GRS.																								
Doel	1. De GRS heeft tot doel, binnen de kaders als genoemd in en voortvloeiend uit deze Regeling, bij te dragen aan de beleidsontwikkeling van de gemeenten op de gebieden van het sociaal domein en sociale werkvoorziening en uitvoering te geven aan het op deze gebieden vastgestelde beleid. 2. Ter verwezenlijking van de in het eerste lid genoemde doelstelling behartigt de GRS de gemeenschappelijke regionale belangen op de terreinen van sociaaleconomische versterking, sociaal domein en sociale werkvoorziening.																								
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van regionale belangen op het terrein van de sociale zekerheid en – ontwikkeling en de sociale werkvoorziening.																								
Financieel belang	De gemeente betaalt jaarlijks een gemeentelijke bijdrage. Verwezen wordt naar de in de inleiding opgenomen bijdragen gemeenschappelijke regelingen en de onderverdeling binnen de GRS																								
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur door wethouder J.L. van Erk.																								
Deelnemende partijen	Alblasserdam, Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papenrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht. <table><tr><td>Jaarresultaat 2021</td><td>€ -</td><td>€</td></tr><tr><td></td><td>31-12-2021</td><td>31-12-2020</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ -</td><td>€ -</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ -</td><td>€ -</td></tr><tr><td>Begrotingsresultaat 2023</td><td>€ - Na resultaatbestemming</td><td>€ - Voor resultaatbestemming</td></tr><tr><td></td><td>€ -</td><td>€ -</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ -</td><td>ultimo 2023</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 11.524.000</td><td>ultimo 2023</td></tr></table>	Jaarresultaat 2021	€ -	€		31-12-2021	31-12-2020	Eigen vermogen	€ -	€ -	Vreemd vermogen	€ -	€ -	Begrotingsresultaat 2023	€ - Na resultaatbestemming	€ - Voor resultaatbestemming		€ -	€ -	Eigen vermogen	€ -	ultimo 2023	Vreemd vermogen	€ 11.524.000	ultimo 2023
Jaarresultaat 2021	€ -	€																							
	31-12-2021	31-12-2020																							
Eigen vermogen	€ -	€ -																							
Vreemd vermogen	€ -	€ -																							
Begrotingsresultaat 2023	€ - Na resultaatbestemming	€ - Voor resultaatbestemming																							
	€ -	€ -																							
Eigen vermogen	€ -	ultimo 2023																							
Vreemd vermogen	€ 11.524.000	ultimo 2023																							
Relatie met programma	6. Sociaal domein																								
Achtergrondinformatie	Na de start van de 'nieuwe' GR Sociaal per 1 januari 2022 is in 2022 de stap gemaakt naar de integratie tussen de GR Sociaal en GR Drechtwerk. Hiervoor is de nodige besluitvorming door college en gemeenteraad verricht. Beide GR-zijn samengegaan onder een gezamenlijk bestuur, waarbij zowel de Sociale Dienst Drechtsteden als Drechtwerk hun eigen identiteit hebben behouden. Vanaf 1-1-2023 geldt er een gezamenlijk bestuur en een gezamenlijke leiding. In 2022 konden al veel mensen de stap naar werk zetten. De instroom in de bijstand daalde ook als gevolg van de krappe arbeidsmarkt. Keerzijde																								

1.	Gemeenschappelijke Regeling Sociaal
	van de krappe arbeidsmarkt is de uitdaging voor uitvoeringspartners in de zorg, om hun WMO-dienstverlening en vervoersdiensten op peil te houden, als gevolg van een tekort aan personeel. De krappe arbeidsmarkt zal naar verwachting hierop ook tijdens het aanstaande jaar van invloed zijn. De inflatie maakte dat de kosten voor levensonderhoud flink zijn gestegen in het afgelopen jaar. Deze inflatie en kostenstijgingen zullen ook volgend jaar aanhouden. Ook in 2023 zal het kabinet minima tegemoetkomen in hun kosten. Eind 2022 en in 2023 zullen nieuwe kaders als gevolg van de herijkingen minimabeleid, WMO en participatiewet worden vastgesteld. Eventuele financiële effecten hiervan zullen impact hebben op de begroting. Deze worden meegenomen in de reguliere P&C-cyclus. Doordat in 2022 minder mensen gebruik maakten van de bijstand vanwege de gunstige arbeidsmarkt, stelde het rijk de verwachte uitgaven op de algemene uitkering naar beneden bij. Dit wordt in 2023 ook weer verwacht, maar tegelijkertijd ontvangen de Drechtstedengemeenten een hoger aandeel loonkostensubsidie (LKS). Dit wordt verklaard doordat LKS in verhouding meer wordt toegepast in de Drechtsteden dan in de (meeste) andere gemeenten. Dat compenseert de afname van het aantal klanten. Vooralsnog wordt verwacht dat er in de kosten in 2023 binnen de begroting passen.
Kleur stoplicht Sturingsarrangement Website	Rood Actief www.socialiedienstrechtsteden.nl (vergaderstukken van het Algemeen Bestuur zijn op de site raadpleegbaar).

2.	Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid
Vestigingsplaats Rechtsvorm Onderdelen Doel Openbaar belang	Dordrecht Gemeenschappelijke regeling Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuid-Holland Zuid (GGD), Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS), Serviceorganisatie Jeugd (SOJ), Regionale Ambulancevoorziening. Het samenwerkingsverband heeft tot taak, vanuit het beginsel van verlengd lokaal bestuur, en met inachtneming van hetgeen in deze regeling is bepaald, een bijdrage te leveren aan het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten, teneinde een evenwichtige en voorspoedige ontwikkeling in het gebied te bevorderen. De behartiging van belangen geschiedt door het bepalen van de hoofdlijnen van gewenste ontwikkelingen door middel van sturing, ordening, integratie en in voorkomende gevallen uitvoering ter zake van de taakvelden publieke gezondheid, onderwijs en jeugd. Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van volksgezondheid, jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp, veilig thuis, onderwijs en welzijn.

2.	Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid																							
Financieel belang	Voor de bijdrage in de gemeenschappelijke regeling wordt verwezen naar het overzicht in de inleiding: Bijdragen gemeenschappelijke regelingen.																							
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur door wethouder J.D. van der Borg.																							
Deelnemende partijen	Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht.																							
Kerncijfers	<table><tr><td>Jaarresultaat 2021</td><td>€ -</td><td></td></tr><tr><td></td><td>31-12-2021</td><td>31-12-2020</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 2.297.000</td><td>€ 3.114.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 57.796.000</td><td>€ 44.708.000</td></tr><tr><td>Begrotingsresultaat 2023</td><td>€ - Na resultaatbestemming</td><td>€ -274.000 Voor resultaatbestemming</td></tr><tr><td>Eigen vermogen 2023</td><td>€ 1.702.000</td><td>ultimo 2023</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen 2023</td><td>€ 56.640.000</td><td>ultimo 2023</td></tr></table>			Jaarresultaat 2021	€ -			31-12-2021	31-12-2020	Eigen vermogen	€ 2.297.000	€ 3.114.000	Vreemd vermogen	€ 57.796.000	€ 44.708.000	Begrotingsresultaat 2023	€ - Na resultaatbestemming	€ -274.000 Voor resultaatbestemming	Eigen vermogen 2023	€ 1.702.000	ultimo 2023	Vreemd vermogen 2023	€ 56.640.000	ultimo 2023
Jaarresultaat 2021	€ -																							
	31-12-2021	31-12-2020																						
Eigen vermogen	€ 2.297.000	€ 3.114.000																						
Vreemd vermogen	€ 57.796.000	€ 44.708.000																						
Begrotingsresultaat 2023	€ - Na resultaatbestemming	€ -274.000 Voor resultaatbestemming																						
Eigen vermogen 2023	€ 1.702.000	ultimo 2023																						
Vreemd vermogen 2023	€ 56.640.000	ultimo 2023																						
Relatie met programma	4. Onderwijs 6. Sociaal Domein 7. Volksgezondheid en milieu																							
Achtergrondinformatie	De gemeenschappelijke regeling zorgt dat een groot aantal wettelijke taken worden uitgevoerd, zoals de GGD-taken, Veilig thuis, Bureau Leerplicht en Jeugdhulp. De onvoorspelbare impact die COVID-19 mogelijk op het takenpakket van de DG&J heeft, maakt dat het onzeker is welke inzet er na 2022 nodig is. Dat geldt ook voor de bekostiging ervan. <u>Organisatiewijziging</u> In april 2022 heeft het Algemeen Bestuur het besluit genomen dat de Serviceorganisatie Jeugd niet meer een apart onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling is, maar wordt ondergebracht bij de DGJ. Dit heeft geleid onder meer tot een wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling en aanpassen van verordeningen. <u>Kostenontwikkeling jeugdhulp</u> De kostenontwikkeling op het gebied van jeugdhulp houdt, net als voorgaande jaren, de begroting van gemeenten onder druk. Vanaf 2023 is de financiële solidariteit volledig afgebouwd (was in 2022 nog 20%), en betaalt elke gemeente de werkelijke kosten die voor de eigen inwoners worden gemaakt. Bij het opstellen van de begroting 2023 van de DG&J is rekening gehouden met de in 2022 groeiende kosten van jeugdhulp, zoals die gemeld zijn bij de 1^e bestuurs-rapportage 2022 van de DG&J, maar ook met oplopende besparingen, die door de verschillende partijen gerealiseerd moeten worden.																							
Kleur stoplicht Sturingsarrangement	Rood Actief																							
Website	www.dienstaezondheidjeugd.nl																							

3. Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid																						
Vestigingsplaats	Dordrecht																					
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling																					
Doel	De regeling wordt getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.																					
Openbaar belang	Veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en leefbaarheid.																					
Financieel belang	Voor de bijdrage in de gemeenschappelijke regeling wordt verwezen naar het overzicht in de inleiding: Bijdragen gemeenschappelijke regelingen.																					
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur door wethouder A. Kosten.																					
Deelnemende partijen	Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht en de provincie Zuid-Holland.																					
Kerncijfers	<table><tr><td>Jaarresultaat 2021</td><td>€ 267.000</td><td></td></tr><tr><td></td><td>31-12-2021</td><td>31-12-2020</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 3.056.000</td><td>€ 3.509.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 11.954.000</td><td>€ 12.363.000</td></tr><tr><td>Begrotingsresultaat 2023</td><td>€ Na resultaatbestemming</td><td>€ -123.000 Voor resultaatbestemming</td></tr><tr><td>Eigen vermogen 2023</td><td>€ 1.323.000</td><td>Ultimo 2023</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen 2023</td><td>€ 10.927.000</td><td>Ultimo 2023</td></tr></table>	Jaarresultaat 2021	€ 267.000			31-12-2021	31-12-2020	Eigen vermogen	€ 3.056.000	€ 3.509.000	Vreemd vermogen	€ 11.954.000	€ 12.363.000	Begrotingsresultaat 2023	€ Na resultaatbestemming	€ -123.000 Voor resultaatbestemming	Eigen vermogen 2023	€ 1.323.000	Ultimo 2023	Vreemd vermogen 2023	€ 10.927.000	Ultimo 2023
Jaarresultaat 2021	€ 267.000																					
	31-12-2021	31-12-2020																				
Eigen vermogen	€ 3.056.000	€ 3.509.000																				
Vreemd vermogen	€ 11.954.000	€ 12.363.000																				
Begrotingsresultaat 2023	€ Na resultaatbestemming	€ -123.000 Voor resultaatbestemming																				
Eigen vermogen 2023	€ 1.323.000	Ultimo 2023																				
Vreemd vermogen 2023	€ 10.927.000	Ultimo 2023																				
Relatie met programma	7. Volksgezondheid en milieu																					
Achtergrondinformatie	De omgevingsdienst staat voor verschillende uitdagingen. Stijgende kosten door inflatie en krapte op de arbeidsmarkt maken daar deel van uit. Over de financiering van de overgaande bodemtaken, van provincie naar gemeente, zijn nog altijd geen definitieve afspraken gemaakt. De verwachting is echter dat de beschikbare Provinciale middelen substantieel gaan afnemen. Er is daarom, op dit moment een substantieel risico dat de bodemtaken niet kostendekkend overgaan naar de gemeenten. Het jaar 2023 ziet OZHZ als een overgangsjaar. Op basis van de dan opgedane ervaringen en verkregen inzichten met de Omgevingswet zullen er op een later moment structurele afspraken over uitvoering(sbeleid) en benodigde middelen worden gemaakt.																					
Kleur stoplicht Sturingsarrangement	Oranje Maatwerk																					
Website	www.ozhz.nl																					

4.	Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
Kleur stoplicht Sturingsarrangement	Rood Actief
Website	www.zhzveilig.nl (Vergaderstukken van het algemeen bestuur zijn op de site te raadplegen)

5. Gemeenschappelijke Regeling Bureau Openbare Verlichting Lek-Merwede																									
Vestigingsplaats	Hardinxveld-Giessendam																								
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling																								
Doel	Doel is het behartigen van de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de gemeenten op het gebied van het in stand houden van de openbare verlichting van de gemeenten.																								
Openbaar belang	Het in stand houden van de openbare verlichting.																								
Financieel belang	Voor de bijdrage in de gemeenschappelijke regeling wordt verwezen naar het overzicht in de inleiding: Bijdragen gemeenschappelijke regelingen. De gemeentelijke bijdrage bestaat uit een bedrag dat wordt berekend op basis van het aantal lichtobjecten, dat zich op het grondgebied van de gemeente bevindt.																								
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur door wethouder A.M.J.M. Janssen.																								
Deelnemende partijen	Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Molenlanden, Papendrecht, Vijfheerenlanden.																								
Kerncijfers	<table><tr><td>Jaarresultaat 2021</td><td>€ 23.000</td><td></td></tr><tr><td></td><td>31-12-2021</td><td>31-12-2020</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 140.000</td><td>€ 14.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 438.000</td><td>€ 272.000</td></tr><tr><td>Begrotingsresultaat 2023</td><td>€ 24.000</td><td>€ 24.000</td></tr><tr><td></td><td>Na resultaatbestemming</td><td>Voor resultaatbestemming</td></tr><tr><td>Eigen vermogen 2023</td><td>€ 140.000</td><td>Ultimo 2023</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen 2023</td><td>€ 438.000</td><td>Ultimo 2023</td></tr></table>	Jaarresultaat 2021	€ 23.000			31-12-2021	31-12-2020	Eigen vermogen	€ 140.000	€ 14.000	Vreemd vermogen	€ 438.000	€ 272.000	Begrotingsresultaat 2023	€ 24.000	€ 24.000		Na resultaatbestemming	Voor resultaatbestemming	Eigen vermogen 2023	€ 140.000	Ultimo 2023	Vreemd vermogen 2023	€ 438.000	Ultimo 2023
Jaarresultaat 2021	€ 23.000																								
	31-12-2021	31-12-2020																							
Eigen vermogen	€ 140.000	€ 14.000																							
Vreemd vermogen	€ 438.000	€ 272.000																							
Begrotingsresultaat 2023	€ 24.000	€ 24.000																							
	Na resultaatbestemming	Voor resultaatbestemming																							
Eigen vermogen 2023	€ 140.000	Ultimo 2023																							
Vreemd vermogen 2023	€ 438.000	Ultimo 2023																							
Relatie met programma	2. Verkeer, vervoer en waterstaat																								

5.	Gemeenschappelijke Regeling Bureau Openbare Verlichting Lek-Merwede
Achtergrondinformatie	Het in 2021 ingezette verbetertraject zal in 2022 worden voortgezet, zodat er voor 2023 een goede structuur is neergezet, waardoor de samenwerking tussen Bureau-OVL, de gemeenten en de aannemer een dynamisch geheel kan zijn, gekenmerkt door de beheersbare processen en tevreden opdrachtgevers. Er is vanwege alle onzekerheden die zich momenteel afspelen op het wereldtoneel geen rekening gehouden met indexeringen. De ontwikkelingen rond de oorlog in Oekraïne en de Coronapandemie zorgen voor lange levertijden en sterk stijgende materiaalprijzen. Leveranciers werken met dagprijzen. Afhankelijk van het verloop van de ontwikkelingen zal het resultaat positief, dan wel negatief worden beïnvloed. De verdere ontwikkelingen worden vanuit de gemeente gevolgd.
Kleur stoplicht	Oranje
Sturingsarrangement	Maatwerk
Website	www.bureau-ovl.nl

6. Gemeenschappelijke Regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo)																						
Vestigingsplaats	Dordrecht																					
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling																					
Doel	Gevudo bezit 529 aandelen van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland te Alkmaar (HVC) en behartigt en coördineert de belangen van de deelnemende gemeenten richting HVC.																					
Openbaar belang	Afvalinzameling, - verwerking en straatreiniging.																					
Financieel belang	- Gevudo is aandeelhouder in de HVC met 529 aandelen (15,77%). - Gevudo heeft met ingang van 2015 haar gemeenschappelijke regeling aangepast, zij is nu een 'houdstermaatschappij': zij voert geen operationele taken meer uit.																					
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur door wethouder A.J. Kosten.																					
Deelnemende partijen	Alblasserdam, Avalex, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht, Vijfheerenlanden en Zwijndrecht.																					
Kerncijfers	<table><tr><td>Jaarresultaat 2021</td><td>€ 0</td><td></td></tr><tr><td></td><td>31-12-2021</td><td>31-12-2020</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 30.000</td><td>€ 30.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 460.000</td><td>€ 10</td></tr><tr><td>Begrotingsresultaat 2023</td><td>€ 0 Na resultaatbestemming</td><td>€ 0 Voor resultaatbestemming</td></tr><tr><td>Eigen vermogen 2023</td><td>€ 30.000</td><td>Ultimo 2023</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen 2023</td><td>€ 0</td><td>Ultimo 2023</td></tr></table>	Jaarresultaat 2021	€ 0			31-12-2021	31-12-2020	Eigen vermogen	€ 30.000	€ 30.000	Vreemd vermogen	€ 460.000	€ 10	Begrotingsresultaat 2023	€ 0 Na resultaatbestemming	€ 0 Voor resultaatbestemming	Eigen vermogen 2023	€ 30.000	Ultimo 2023	Vreemd vermogen 2023	€ 0	Ultimo 2023
Jaarresultaat 2021	€ 0																					
	31-12-2021	31-12-2020																				
Eigen vermogen	€ 30.000	€ 30.000																				
Vreemd vermogen	€ 460.000	€ 10																				
Begrotingsresultaat 2023	€ 0 Na resultaatbestemming	€ 0 Voor resultaatbestemming																				
Eigen vermogen 2023	€ 30.000	Ultimo 2023																				
Vreemd vermogen 2023	€ 0	Ultimo 2023																				
Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 7. Volksgezondheid en Milieu																					

6.	Gemeenschappelijke Regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo)
Achtergrondinformatie	In 2021 heeft een aandelenemissie plaatsgevonden voor nieuwe aandeelhouder (Avaalex) waardoor het aandelenbezit van Gevudo in HVC is teruggegaan van 18,15 % naar 15,77 % van het totaal van de aandelen. Gevudo bezit nog steeds 529 aandelen. Het vreemd vermogen (€ 460.000) betrof de door betaling van de tweede tranche van de provisie HVC. Deze provisie is in januari 2022 aan de deelnemers Gevudo uitbetaald onder aftrek kosten Gevudo.
Kleur stoplicht Sturingsarrangement	Groen Passief
Website	-

7.	Stedin Groep N.V.												
Vestigingsplaats	Rotterdam												
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap												
Doel	Stedin Groep zorgt voor een energienet in met name de Randstad aan particuliere en zakelijke klanten.												
Openbaar belang	Energievoorziening												
Financieel belang	De gemeente is voor 0,68% aandeelhouder in gewone aandelen (33.751 aandelen op totale portefeuille van ruim 4,9 mln. aandelen). De dividenduitkering is afhankelijk van de winst. Op 3 juni 2021 heeft de raad besloten om voor een bedrag van € 2,5 mln. preferent cumulatieve aandelen te werven. Het gaat om 5.381 aandelen op een totaal van 416.000 (1,29%). Stedin staat voor forse investeringen (oplopend tot € 10 mld.) om te voldoen aan de energietransitie en het netwerk geschikt te maken aan de grotere vraag via het stroomnetwerk. Om tegen goede tarieven op de kapitaalmarkt deze middelen te kunnen financieren was op de korte termijn een kapitaalinjectie nodig van € 200 mln. De huidige aandeelhouders hebben hiertoe zorggedragen voor deze kapitaalinjectie tegen uitgifte van de cumulatief preferente aandelen. Hier staat tegenover een gegarandeerde dividenduitkering. Voor Papendrecht rond de € 70.000 per jaar.												
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de aandeelhoudersvergadering door wethouder S. Keizer.												
Deelnemende partijen	https://www.stedingroep.nl/aandeelhouders												
Kerncijfers	<table><tr><td>Jaarresultaat 2021</td><td>€ 21.000.000</td><td></td></tr><tr><td></td><td>31-12-2021</td><td>31-12-2020</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 2.764.000.000</td><td>€ 2.390.000.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 5.418.000.000</td><td>€ 5.182.000.000</td></tr></table>	Jaarresultaat 2021	€ 21.000.000			31-12-2021	31-12-2020	Eigen vermogen	€ 2.764.000.000	€ 2.390.000.000	Vreemd vermogen	€ 5.418.000.000	€ 5.182.000.000
Jaarresultaat 2021	€ 21.000.000												
	31-12-2021	31-12-2020											
Eigen vermogen	€ 2.764.000.000	€ 2.390.000.000											
Vreemd vermogen	€ 5.418.000.000	€ 5.182.000.000											
Relatie met programma	0. Bestuur en ondersteuning												
Achtergrondinformatie	Stedin staat voor grote investeringen in de verbetering van het netwerk. De groei aan investeringen is het gevolg van de energietransitie. In 2021 hebben de aandeelhouders voorzien in een kapitaalbehoefte door middel van een kapitaalstorting van € 200 miljoen. Op de uitgifte van de preferente aandelen Stedin heeft de gemeente 5.381 aandelen toegewezen gekregen. Voor de komende jaren (tot 2029) zijn nog meer kapitaalstortingen nodig voor in totaal een bedrag van ruim € 1,8 MLD. Deze lange termijn financiering loopt nu en daarbij hebben de huidige aandeelhouders aangegeven niet meer te kunnen doen. Historische ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat op dit moment 44 gemeenten aandeelhouder zijn, terwijl het verzorgingsgebied van Stedin 6 provincies en 119 gemeenten telt. Kortom, circa tweederde van de gemeenten in het verzorgingsgebied is geen aandeelhouder. Op hen wordt nu een uitdrukkelijk een verzoek gedaan te participeren in het benodigde kapitaal (eigen vermogen). Daarnaast doet Stedin, samen met andere netwerkbeheerders (Alliander en Enexis) een beroep op het Rijk om te participeren. Onlangs (juli 2022) is												

7.	Stedin Groep N.V.
	door het ministerie van economische zaken en klimaat een brief aan de tweede kamer gestuurd met het voornemen om via een nader te bepalen constructie deel te nemen aan de benodigde kapitaalbehoefte voor alle grote netwerkbeheerders. Wel met als voorwaarden dat de gemeenten en provincies hun bijdrage ook leveren aan de benodigde kapitaalbehoefte. Naast het feit dat Stedin last heeft van beperkte financieringsmogelijkheden zijn er ook tekorten aan materialen en geschikte vakmensen. De verdere ontwikkelingen zullen vanuit de gemeente gevolgd worden.
Kleur stoplicht	Oranje
Sturingsarrangement	Maatwerk
Website	https://www.stedin.net/

8.	Bank Nederlandse Gemeenten N.V.														
Vestigingsplaats	Den Haag														
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap														
Doelstelling	Kredietverlening aan de publieke sector														
Openbaar belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.														
Financieel belang	De gemeente Papendrecht is aandeelhouder van 6.318 aandelen. Het totaal aantal geplaatste aandelen bedraagt 55.690.720 aandelen. Het aandeel bedraagt 0,0113%.														
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de aandeelhoudersvergadering door wethouder S. de Keizer.														
Deelnemende partijen	De BNG bank is een structuurvennootschap. Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.														
Kerncijfers	<table><tr><td>Jaarresultaat 2021</td><td>€ 236.000.000</td><td></td></tr><tr><td></td><td>31-12-2021</td><td>31-12-2020</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 5.062.000.000</td><td>€ 5.097.000.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 143.995.000.000</td><td>€ 155.262.000.000</td></tr></table>			Jaarresultaat 2021	€ 236.000.000			31-12-2021	31-12-2020	Eigen vermogen	€ 5.062.000.000	€ 5.097.000.000	Vreemd vermogen	€ 143.995.000.000	€ 155.262.000.000
Jaarresultaat 2021	€ 236.000.000														
	31-12-2021	31-12-2020													
Eigen vermogen	€ 5.062.000.000	€ 5.097.000.000													
Vreemd vermogen	€ 143.995.000.000	€ 155.262.000.000													
Relatie met programma	0. Bestuur en ondersteuning														
Achtergrondinformatie	BNG Bank voorziet het publieke domein van financiering, tegen concurrerende voorwaarden en voor alle looptijden, ongeacht de situatie op de financiële markten. Klanten bevinden zich in het publieke domein.														

8.	Bank Nederlandse Gemeenten N.V.
	Verwacht wordt dat de toenemende inflatie een drukkend effect zal hebben op de ontwikkeling van de winst. BNG Bank houdt de impact van de oorlog in Oekraïne en de daarmee samenhangende (financiële) risico's nauwlettend in de gaten.
Kleur stoplicht Sturingsarrangement	Groen Passief
Website	www.bng.nl

9.	Oasen N.V.												
Vestigingsplaats	Gouda												
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap												
Doel	Leveren van helder en betrouwbaar drinkwater												
Openbaar belang	Drinkwatervoorziening												
Financieel belang	De gemeente Papendrecht is aandeelhouder van 29 van de 748 aandelen (3,9%). De aandelen hebben een nominale waarde van € 455 per aandeel. Er zijn 748 aandelen geplaatst bij de gemeenten in het verzorgingsgebied van Oasen NV. Dit komt ongeveer neer op ongeveer 1 aandeel per 1.000 inwoners. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) bestaat uit vertegenwoordigers van aandeelhoudende gemeenten.												
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt vertegenwoordigd in de aandeelhoudersvergadering door wethouder A.J. Kosten.												
Deelnemende partijen	https://www.oasen.nl/over-oasen/bedrijfsstructuur/aandeelhouders												
Kerncijfers	<table><tr><td>Jaarresultaat 2021</td><td>€ 5.685.000</td><td></td></tr><tr><td></td><td>31-12-2021</td><td>31-12-2020</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 122.426.000</td><td>€ 116.741.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 188.121.000</td><td>€ 178.860.000</td></tr></table>	Jaarresultaat 2021	€ 5.685.000			31-12-2021	31-12-2020	Eigen vermogen	€ 122.426.000	€ 116.741.000	Vreemd vermogen	€ 188.121.000	€ 178.860.000
Jaarresultaat 2021	€ 5.685.000												
	31-12-2021	31-12-2020											
Eigen vermogen	€ 122.426.000	€ 116.741.000											
Vreemd vermogen	€ 188.121.000	€ 178.860.000											
Relatie met programma	0. Bestuur en ondersteuning												
Achtergrondinformatie	-												
Kleur stoplicht Sturingsarrangement	Groen Passief												
Website	www.oasen.nl												

10.	Regionale OntwikkelingsMaatschappij Drechtsteden																								
Vestigingsplaats	Dordrecht																								
Rechtsvorm	Binnen de ROM-D groep participeert gemeente Papendrecht direct in de: • naamloze vennootschap ROM-D holding (ROM-D Holding NV); • commanditaire vennootschap ROM-D Dordtse Kil III (ROM-D Dordtse Kil III CV).																								
Onderdelen	1. ROM-D Holding NV 2. ROM-D Dordtse Kil III CV																								
Doel	Versterken en uitbouwen regionale economie.																								
Openbaar belang	Versterken en uitbouwen van de regionale economie door: uitgifte van kavels, ontwikkeling van bedrijventerreinen, revitalisering van bestaande bedrijventerreinen en promotie van de regio Drechtsteden, als vestigingslocatie voor bedrijven.																								
Financieel belang	De gemeente Papendrecht heeft een kapitaalinbreng in - ROM-D Holding van € 150.000. - ROM-D Dordtse Kil III € 194.000. Het financiële risico omvat de kapitaalinbreng van in totaal: € 344.000. Deze inbreng bestaat uit aandelen in ROM-D Holding, respectievelijk deelname in het commanditair kapitaal van ROM-D Dordtse Kil III. De gemeente heeft binnen de ROM-D Holding N.V. een aandeel van 3% en in de ROM-D Kil III een aandeel van 2%.																								
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) vertegenwoordigd door wethouder S. de Keizer.																								
Deelnemende partijen	Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht, provincie Zuid-Holland en Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam.																								
Kerncijfers	ROM-D NV <table><tr><td>Jaarresultaat 2021</td><td>€ 226.000</td><td></td></tr><tr><td></td><td>31-12-2021</td><td>31-12-2020</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 4.341.000</td><td>€ 4.157.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 2.150.000</td><td>€ 2.150.000</td></tr></table> ROM-D CV <table><tr><td>Jaarresultaat 2021</td><td>€ 1.739.000</td><td></td></tr><tr><td></td><td>31-12-2021</td><td>31-12-2020</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 11.642.000</td><td>€ 9.903.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 4.505.000</td><td>€ 8.802.000</td></tr></table>	Jaarresultaat 2021	€ 226.000			31-12-2021	31-12-2020	Eigen vermogen	€ 4.341.000	€ 4.157.000	Vreemd vermogen	€ 2.150.000	€ 2.150.000	Jaarresultaat 2021	€ 1.739.000			31-12-2021	31-12-2020	Eigen vermogen	€ 11.642.000	€ 9.903.000	Vreemd vermogen	€ 4.505.000	€ 8.802.000
Jaarresultaat 2021	€ 226.000																								
	31-12-2021	31-12-2020																							
Eigen vermogen	€ 4.341.000	€ 4.157.000																							
Vreemd vermogen	€ 2.150.000	€ 2.150.000																							
Jaarresultaat 2021	€ 1.739.000																								
	31-12-2021	31-12-2020																							
Eigen vermogen	€ 11.642.000	€ 9.903.000																							
Vreemd vermogen	€ 4.505.000	€ 8.802.000																							
Relatie met programma	0. Bestuur en ondersteuning 3. Economie 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing																								
Achtergrondinformatie	De Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden werkt aan de economische ontwikkeling van onze regio en zet zich in voor versterken en verbeteren van bedrijfsterreinen en industriegebieden.																								

10.	Regionale OntwikkelingsMaatschappij Drechtsteden
	De belangrijkste doelstelling van de ROM-D is het meewerken aan het behoud en de creatie van werkgelegenheid, door via gebiedsontwikkeling werklocaties te ontwikkelen. Dit betreffen veelal ontwikkelingen en herontwikkelingen van bedrijfsterreinen. ROM-D is vooral een uitvoeringsorganisatie en opereert vrij autonoom en proactief in de regio. Zij spot probleemlocaties, mogelijkheden en kansen en legt nauw contact met (betrokken) eigenaren om met hen in gesprek te geraken over mogelijke (her)ontwikkelingen en/of verplaatsingen. De ROM-D onderzoekt de mogelijkheden door business case te vervaardigen, waarbij zo nodig subsidiemiddelen worden aangetrokken om onrendabele delen van de projecten te dekken. De ROM-D handelt daarbij altijd binnen de grenzen van de geoorloofde staatssteun. In de Drechtsteden gaat het vaak om vrijspelen van watergebonden locaties ten behoeve van bedrijven die daar behoefte aan hebben. De ROM-D is te typeren als het 'olierietje' tussen markt en overheid. ROM-D werkt altijd intensief samen met betrokken overheden (kent daar de weg goed) en lokale marktpartijen.
Kleur stoplicht	Groen
Sturingsarrangement	Passief
Website	www.rom-d.nl

11. Gemeente Papendrecht Slobbengors Beheer BV													
Vestigingsplaats	Papendrecht												
Rechtsvorm	Besloten vennootschap												
Doel	Deelnemen in een besloten vennootschap die participeert als beherend vennootschap in een commanditaire vennootschap ter exploitatie van een fabriek en een kantoor gelegen op het terrein Slobbengors.												
Openbaar belang	Borging werkgelegenheid.												
Financieel belang	Gemeente Papendrecht is aandeelhouder van 100% van de aandelen. Het financiële risico omvat de kapitaalinbreng van in totaal € 18.000.												
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt vertegenwoordigd door een extern bestuurder.												
Deelnemende partijen	Gemeente Papendrecht												
Kerncijfers	<table><tr><td>Jaarresultaat 2021</td><td>-/- € 1.215</td><td></td></tr><tr><td></td><td>31-12-2021</td><td>31-12-2020</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 22.000</td><td>€ 16.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 1.000</td><td>€ 1.000</td></tr></table>	Jaarresultaat 2021	-/- € 1.215			31-12-2021	31-12-2020	Eigen vermogen	€ 22.000	€ 16.000	Vreemd vermogen	€ 1.000	€ 1.000
Jaarresultaat 2021	-/- € 1.215												
	31-12-2021	31-12-2020											
Eigen vermogen	€ 22.000	€ 16.000											
Vreemd vermogen	€ 1.000	€ 1.000											
Relatie met programma	0. Bestuur en ondersteuning 3. Economie												

11.	Gemeente Papendrecht Slobbengors Beheer BV
Achtergrondinformatie	Deze vennootschap is onderdeel van de samenwerking die de gemeente en GKN/Fokker in 2011 zijn aangegaan en in 2021 is uitgebreid met de realisatie en exploitatie van twee nieuwe bedrijfshallen. De vennootschap levert de medebestuurder voor de beherend vennootschappen.
Kleur stoplicht Sturingsarrangement	Groen Passief
Website	-

12. Sport en Cultuurholding B.V.																						
Vestigingsplaats	Papendrecht																					
Rechtsvorm	B.V. (gemeente enig aandeelhouder)																					
Onderdelen	Theater, Sportcentrum																					
Doel	Exploiteren accommodaties als publieke voorziening .Hierin is tenminste inbegrepen: • het bieden van onderdak aan vaste of incidentele, binnen de gemeente aanwezige maatschappelijke organisaties en particulieren voor de uitoefening van hun sportactiviteiten ('nat&droog') • Bieden van ruimte bewegingsonderwijs scholen • Het bieden van onderdak aan vaste of incidentele, binnen de gemeente aanwezige maatschappelijke organisaties voor de uitoefening van (culturele) activiteiten. • Het verzorgen van theatervoorstellingen																					
Openbaar belang	Groot. Bewegingsonderwijs is wettelijke taak gemeente. Alternatief voor ruimte bewegingsonderwijs is niet voorhanden.																					
Financieel belang	Groot. Gemeente is enig aandeelhouder																					
Bestuurlijk belang	Groot. Zie doelstelling hierboven.																					
Deelnemende partijen	Gemeente Papendrecht																					
Kerncijfers	<table><tr><td>Jaarresultaat 2021</td><td>€ -</td><td></td></tr><tr><td></td><td>31-12-2021</td><td>31-12-2020</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 452.000</td><td>€ 501.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 1.003.000</td><td>€ 963.000</td></tr><tr><td>Begrotingsresultaat 2023</td><td>€ Na resultaatbestemming</td><td>€ Voor resultaatbestemming</td></tr><tr><td>Eigen vermogen 2023 (resp. per 1-1 en 31-12)</td><td>Nog niet bekend</td><td>Nog niet bekend</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen 2023</td><td>Nog niet bekend</td><td>Nog niet bekend</td></tr></table>	Jaarresultaat 2021	€ -			31-12-2021	31-12-2020	Eigen vermogen	€ 452.000	€ 501.000	Vreemd vermogen	€ 1.003.000	€ 963.000	Begrotingsresultaat 2023	€ Na resultaatbestemming	€ Voor resultaatbestemming	Eigen vermogen 2023 (resp. per 1-1 en 31-12)	Nog niet bekend	Nog niet bekend	Vreemd vermogen 2023	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Jaarresultaat 2021	€ -																					
	31-12-2021	31-12-2020																				
Eigen vermogen	€ 452.000	€ 501.000																				
Vreemd vermogen	€ 1.003.000	€ 963.000																				
Begrotingsresultaat 2023	€ Na resultaatbestemming	€ Voor resultaatbestemming																				
Eigen vermogen 2023 (resp. per 1-1 en 31-12)	Nog niet bekend	Nog niet bekend																				
Vreemd vermogen 2023	Nog niet bekend	Nog niet bekend																				
Relatie met programma	5. Sport en Cultuur																					

12.	Sport en Cultuurholding B.V.
Achtergrondinformatie	De holding exploiteert het theater en binnensportaccommodaties van Papendrecht. De exploitatieovereenkomst van de gemeente met de 'BV Zwembad' en 'BV Theater' lopen ultimo 2022 af, waarbij is afgesproken om eerst te evalueren om hierop mogelijk het contract te verlengen. Door corona gerelateerde omstandigheden was eerdere evaluatie niet zinvol en is het contract stilzwijgend verlengd tot ultimo 2023. Over de maanden november en december 2021 zal de gemeente bij het Ministerie van VWS een nieuwe aanvraag in het kader van de Specifieke Uitkering IJsbanen en Zwembaden indienen. Het betreft hier gedeelde inkomsten gerelateerd aan corona. Door met name de fors gestegen energieprijzen staat de begroting in het meerjarenperspectief flink onder druk. De verwachting is dat 'in de loop van 2023' het Eigen Vermogen negatief zal uitvallen (met de stijgende energieprijzen als hoofdoorzaak, waarbij de afgelopen (Corona)jaren het niet mogelijk is geweest reserves aan te vullen).
Kleur stoplicht Sturingsarrangement	Rood Actief
Website	-

7. Bedrijfsvoering

Ontwikkeling organisatie en ontwikkeling HRM

Proces

De ontwikkelingen binnen de organisatie worden in samenwerking met de HR-adviseurs en met behulp van het bestaande HRM-instrumentarium opgepakt en vorm gegeven. Dit wordt onder andere geconcretiseerd in het oppakken van speerpunten van de strategische personeelsplanning (SPP) met het doel meerjarig zicht te hebben en houden op de kwantitatieve en kwalitatieve personeelsbehoefte. Het plan dient als basis om wensen en knelpunten te vertalen in onder meer (individuele) ontwikkel- en opleidingslijnen en in te springen op ontwikkelingen zoals de krapte op de arbeidsmarkt.

Daarnaast vindt (collectief en op individueel niveau) praktische advisering en ondersteuning plaats door de P-adviseurs gericht op een juiste toepassing van het HRM-instrumentarium. Denk daarbij aan het goed voeren van de gesprekken in het kader van de jaarlijkse gesprekscyclus en aandacht voor het medewerkersprogramma als onderdeel van de lerende organisatie.

De digitalisering en optimalisatie van het HRM-systeem krijgt ook in 2023 aandacht. Zo zullen personeelsdossiers verder (digitaal) worden gemigreerd en krijgt het thema 'HR-analytics' meer vorm. Tijdens de coronacrisis is ervaring opgedaan met andere manieren van werken. In 2022 heeft plaats- en tijdonafhankelijk werken meer vorm gekregen, zowel qua werkwijze binnen de organisatie als qua faciliteiten om hybride te kunnen samenwerken. Deze lijn zal in 2023 worden voortgezet.

Personeel

Medewerkers zoeken steeds meer de samenwerking met de samenleving, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. Daarnaast verlangen inwoners ook kwaliteit van beleid en dienstverlening. Dit alles vraagt van medewerkers een bepaalde inzetbaarheid, bepaalde competenties en mogelijk een andere manier van werken.

Als werkgever willen we een spiegel zijn van wat van een participatiemaatschappij wordt verwacht. Dit betekent dat ook in het HRM-beleid flexibiliteit, verantwoordelijkheid, ruimte maar ook respect en integer handelen belangrijke waarden zijn. Dit moet blijvend leiden tot zelfstandige, goed gekwalificeerde en tevreden medewerkers die flexibel en duurzaam inzetbaar zijn.

Het gericht inzetten van het werken met competenties en de gesprekkencyclus zal een accentverandering geven in de wijze van sturing van leidinggevend en een ontwikkeling in de werkwijze/gedrag van medewerkers en leidinggevend.

In 2023 zal het tweejaarlijkse medewerker-tevredenheidsonderzoek plaatsvinden.

CAO en wetgeving

De huidige CAO kent een looptijd tot eind 2022. De onderhandelingen over een nieuwe CAO worden eind zomer 2022 opgestart. In de adviesmemo 'Arbeidsvoorwaarden' is onder meer het voorstel opgenomen van het blijvend maken van de thuiswerkvergoeding. Aanvullend op de CAO zijn in 2022 binnen de Drechtsteden stappen gezet om de regionale vervoersregeling (woon-werkverkeer) 'groener' en flexibeler te maken. Onderzocht wordt of een mobiliteitskaart onderdeel van deze regeling kan zijn.

De werknemer kan door verschillende recente regelingen meer keuzes maken ten behoeve van de werk/privé-balans. Vanuit de cao 2022 is de mogelijkheid gekomen om verlof in een verlofspaarpot te stoppen ten behoeve van toekomstige doelen en volgt er een harmonisatie op verlof per 1 januari 2023. In deze CAO is ook de thuiswerkvergoeding geïntroduceerd. Daarmee is hybride werken onderdeel van het werkpatroon geworden. Voor wat betreft het ouderschapsverlof, is er sinds augustus 2022 de nieuwe wettelijke regeling betaald ouderschapsverlof.

Arbeidsmarkt en recruitment

De werving en selectie van nieuwe medewerkers en trainees wordt voor de diverse werkgevers van de Drechtsteden opgepakt door de afdeling Recruitment van de Servicegemeente Dordrecht. In 2022 is een plan opgesteld om de huidige krapte op de arbeidsmarkt gericht het hoofd te bieden. Onderdelen van dit plan zijn: versterken en door ontwikkelen van de afdeling recruitment, employer branding meer vorm geven en campus en doelgroep-recruitment verder opzetten. De uitwerking en effecten van deze acties zullen in 2023 een rol spelen.

ARBO-dienstverlening

Op 1 april 2022 is het (regionale) contract met de huidige arbodienst, Bezig BV, ingegaan. Het contract is afgesloten voor een jaar met de optie tot verlenging.

Flexibele organisatie

De organisatie kan niet zonder inhuur van specifieke deskundigheid en extra capaciteit om alle taken op het gewenste moment uit te voeren. Om toekomstbestendig te zijn, maar ook vanuit een goede uitvoering van de nieuwe wetgeving, is wel een passend evenwicht van de capaciteitsinzet van eigen medewerkers en externe inhuur van belang. In de SPP gesprekken met de teamleiders is het aandeel en de kennis van inhuur onderwerp van gesprek.

Transitie servicegemeente

Sinds 1 januari 2022 is sprake van een vernieuwde regionale samenwerking met onder andere de vorming van de Servicegemeente Dordrecht. Dat betekent dat de HRM-dienstverlening via de servicegemeente plaatsvindt. Taken en mensen vanuit de huidige serviceonderdelen zijn één-op- één overgegaan ("as is"). Vanuit dat uitgangspunt is wel sprake van hernieuwde aandachtspunten zoals de samenwerking met de gemeenten, de aansturing en de afspraken over de dienstverlening. Mogelijk dat technische aanpassingen nodig zijn in onder andere procesbeschrijvingen en rechtspositieregelingen, daar waar dit in 2022 nog niet is afgerond.

Juridische kwaliteitszorg

Naar verwachting treedt de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wet MEBV) op 1 januari 2023 in werking. Deze wet verplicht de gemeente om het mogelijk te maken dat inwoners, bedrijven en instellingen alle formele verzoeken aan de overheid digitaal kunnen indienen. Hiervoor moeten de verschillende digitale kanalen worden aangewezen. De uitvoering van de wet zal worden gemonitord. Per 1 januari 2023 zal dat deel van de Wet elektronische publicaties (Wet EP) in werking treden, dat verplicht om alle stukken die ter inzage moeten liggen, digitaal raadpleegbaar te laten zijn. Deze stukken dienen dan ook geanonimiseerd te worden, waarvoor regionaal een tool wordt aangeschaft. Verder blijft de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) (waaronder de informatieveiligheid) onverminderd grote aandacht vragen, waarbij de nadruk ligt op bewustwording en uitvoering van risicoanalyses. Daarnaast zullen werkzaamheden met betrekking tot een verplichte audit op grond van de Wet politiegegevens (m.b.t. privacy inzake gegevens die worden bewerkt door gemeentelijke opsporingsambtenaren (BOA's) worden opgepakt.

Volgens huidige planning zal per 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking treden, hetgeen ook werkzaamheden voor het taakveld met zich meebrengt. Diverse decentrale wetgeving zal komende tijd dienen te worden aangepast.

Maatregelen

1a.	Monitoring uitvoering Wet MEBV, zo nodig vergroten toegang producten website	
1b.	Digitalisering ter inzage legging (Wet EP)	
1c.	Anonimiseringstool implementeren	
1d.	Risicoanalyses uitvoeren in het kader van AVG	
1e.	Audit o.g.v. Wpg	
1f.	Aanpassing wetgeving n.a.v. invoering Omgevingswet	

Bezwaarschriften, klachten en Wob/Woo

De afgelopen jaren is de inzet van mediationvaardigheden bij afhandeling van bezwaarschriften en klachten gemeengoed geworden. Toch blijft altijd een deel over dat op formele wijze wordt afgedaan, dat zien we vooral bij het toenemende aantal langlopende burenkwesties. De Wet openbaarheid van bestuur is per 1 mei 2022 vervangen door de Wet open overheid. Deze nieuwe wet heeft tot doel om het handelen van overheden transparanter te maken. De wet stelt regels op over toegankelijkheid en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De kern van de wet is dat overheidsorganisaties verplicht zijn om meer categorieën documenten actief openbaar te maken. Daarbij gaat het in ieder geval om informatie over het beleid, inclusief de voorbereiding, uitvoering, naleving, handhaving en evaluatie. De implementatie van deze wet zal de nodige tijd gaan vergen. Hoewel het aantal Woo verzoeken nog steeds daalt, zien we wel een toename in de omvang per verzoek.

In 2022 is de besluitvorming rondom de invoering van een regionale commissie bezwaarschriften in alle deelnemende gemeenten afgerond en worden nieuwe commissieleden geworven. Per 2023 zal deze commissie gaan functioneren en de nieuwe werkwijze zal worden gemonitord.

Maatregelen

1a.	Implementatie Woo (lokaal en regionaal oppakken)	
1b.	Werkwijze regionale commissie bezwaarschriften monitoren	

Integriteit

De gemeente is wettelijk verplicht tot het voeren van een integriteitbeleid. In het verleden is een totaalpakket aan regionale integriteitregelingen vastgesteld. Met de transitie in de Drechtsteden dient dit regionale beleid te worden aangepast en zal iedere organisatie zelf beleid gaan vaststellen. De voorbereiding hiervan wordt met regio collega integriteitcoördinatoren opgepakt. De intentie is wel een nauwe samenwerking te behouden met de verschillende Drechtstedengemeenten.

Gemeente Papendrecht voert integriteitbeleid met aandacht voor zowel de ambtelijke organisatie als politieke organen. Voor 2023 staat het onderhouden van het moreel beraad op de agenda, daarmee wordt meer bewustwording gecreëerd van mogelijke dilemma's en wordt moresprudentie gemaakt: het duiden van grijs naar zwart of wit: 'zo doen we dat hier'. In verband met een groot aantal nieuwe teamleiders staat voor 2023 een integriteitprogramma (met onder meer de training morele oordeelsvorming en een risicoanalyse kwetsbare posities) op het programma (door Corona niet in 2021 en 2022). Ook binnen de nieuwe gemeenteraad zal aandacht besteed worden aan integriteit.

Maatregelen

1a.	Training Morele Oordeelsvorming aan teamleiders en nieuwe medewerkers	
1b.	Risicoanalyse organisatie teamleiders	
1c.	Moreel beraad medewerkers agenderen	

Vertrouwenspersoon

De unieke kennis en krachten van iedere medewerker moeten voluit worden benut. Dat kan alleen vanuit een veilige werkomgeving. De Arbowet verplicht de werkgever tot het voorkomen en beperken van Psychosociale Arbeidsbelasting zoals pesten, (seksuele) intimidatie, discriminatie.

De gemeente Papendrecht heeft twee vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen en integriteit. Hier wordt ook ingezet op regionale samenwerking. De vertrouwenspersonen hebben zitting in een intervisiegroep in de regio en kunnen elkaar in bijzondere gevallen ook vervangen. Medewerkers die grensoverschrijdend gedrag ervaren, kunnen deze vertrouwenspersonen op vertrouwelijke basis benaderen voor een luisterend oor, advies en bijstand, maar de leidinggevende hebben hierin ook een rol. De vertrouwenspersoon is er in de eerste plaats voor opvang en begeleiding van medewerkers die ongewenst gedrag (hebben) ervaren.

Daarnaast zijn de vertrouwenspersonen binnen de organisatie ook van betekenis voor de voorlichting over grensoverschrijdend gedrag en voor gevraagd en ongevraagd advies aan het management over het stellen en handhaven van gedragsnormen. Voor de komende periode zal worden ingezet op trainen van leidinggevenden op zowel integriteit gebied als ongewenste omgangsvormen. Daarbij staat onder meer de training 'Leiderschap en ongewenste omgangsvormen' opgenomen die eerder door Corona niet kon doorgaan.

De vertrouwenspersoon heeft een geheimhoudingsplicht en een intern verschoningsrecht. Hij is alleen verantwoording schuldig aan het hoogste gezag van de organisatie en legt geen inhoudelijke verantwoording af aangaande individuele gevallen.

1a.	Training leidinggevende Leiderschap en ongewenste omgangsvormen	
1b.	Lunchbijeenkomst organisatie omgangsvormen	

Informatieveiligheid

Informatiebeveiliging omvat niet alleen techniek, maar ook mens en organisatie. Het gaat om de beschikbaarheid, integriteit en betrouwbaarheid van gegevens of dit nu digitaal of analoog is. Het gaat om de waarde van kennis.

Het belang van (cyber)secure gedrag is actueler dan ooit. Door COVID-19 is een groot deel van Nederland van de ene op de andere dag anders gaan werken, veelal vanuit huis, maar ook vanaf andere locaties. Cybercriminelen laten zich daar niet door weerhouden en zitten zeker niet stil.

De gemeente is uiteindelijk verantwoordelijk voor de Informatiebeveiliging en moet zich daarover verantwoorden. Belangrijk is dat de gemeente hierin de regie houdt. Als basis dient het (regionaal) strategisch informatiebeveiligingsbeleid waarin de nadruk wordt gelegd op de volgende 10 onderdelen:

1. Risicomanagement
2. Kennis & Bewustzijn
3. Compliance management
4. Klantbeleving
5. Innovatiemanagement
6. Leveranciers en contractmanagement
7. Informatiemanagement
8. Incidenten / Crisis management
9. Advisering
10. Security Governance

Lokaal houden we hier rekening mee en nemen waar nodig een aantal aanvullende en/of specifieke maatregelen.

Maatregelen

1a.	Borging en verantwoording informatiebeveiliging
1b.	Risicoanalyses maken van de (nieuwe) processen/gegevensverwerkingen en systemen
1c.	Implementeren en evalueren van de verplichte BIO-normen
1d.	Bewustzijn creëren
1e.	Riskmanagement borgen en Risk appetite bepalen

Aandacht voor de lokale bewustwording van gevoelige informatie/ informatiebeveiliging is in 2023 noodzakelijk. Ook het gemeentebreed gebruiken van een wachtwoordmanager is noodzakelijk om veilig wachtwoorden op te slaan en sterke wachtwoorden te kunnen creëren. Deze zaken kosten uiteraard geld en worden gedekt uit de standaard ICT budgetten. Dat geldt ook voor de audits i.v.m. Wet Politiegegevens (WPG).

ICT

Binnen het ICT werkveld is een aantal ontwikkelingen in gang gezet die vanuit de regio worden geleid. Wij zijn daarbij grotendeels afhankelijk van de regionale sturing en voortgang van de projecten. We zien een aantal ontwikkelingen die extra kosten en/of inzet ook van onze kant met zich brengen. Het gaat dan om de volgende onderwerpen:

a. Uitloop ICT Verandert

Een aantal jaren geleden is gestart met de implementatie van het project ICT Verandert. Daar is vertraging in opgetreden. De gevolgen van de vertraging en daarnaast een veranderde externe werkelijkheid ten opzichte van een aantal jaren geleden worden nader in kaart gebracht.

b. Inrichten rekencentrum

Regionaal wordt een rekencentrum ingericht. Dat is uiteraard een regionaal project, maar lokaal moeten we dat goed testen. Dat betekent dat ook extra inzet van onze medewerkers nodig is.

c. Invoeren en verder implementeren Office 365

Office 365 is een cloud platform. De infrastructuur is in de basis voor iedereen toegankelijk. Via authenticatie kun je al dan niet inloggen. De implementatie van Office 365 is deels een technisch traject. Dat is het echter het deel dat ons wellicht nog het minst raakt. Onze organisatie moet als gebruiker op een andere manier gaan werken. Dit vraagt om een andere mindset, nieuwe (digitale) vaardigheden en vooral ook bewustwording dat deze nieuwe manier van werken nodig is. Duidelijke communicatie, trainingen voor medewerkers en metingen van de vorderingen en tussentijdse optimalisaties van het implementatietraject zijn basisvoorwaarden voor slagen van het project. Dit kost echter ook geld en tijd. We kunnen voor een deel het huidige 'Grid' gebruiken. Office 365 stelt vanuit beveiligingsoogpunt andere vereisten aan de gebruikte devices. Met andere woorden: we moeten devices gebruiken die aan specifieke technische specificaties voldoen. Dat betekent dat een (groot) deel van de oudere in gebruik zijn de devices wordt vervangen.

d. Geo informatie

Voor het taakveld Geo informatie zijn door uitbreiding van taken extra middelen nodig. Het gaat om middelen voor een geo-data analist (0,5 fte oplopend naar 1 fte). Gezien de huidige arbeidsmarkt wordt vooralsnog capaciteit ingehuurd. Onderzocht wordt hoe zich op basis van het uit te werken geo-projectenplan de formatievraag de komende jaren ontwikkelt.

Informatieveiligheid en privacy zijn thema's die blijvende aandacht vereisen en als randvoorwaardelijk kunnen worden gezien voor (toekomstige) ontwikkelingen. Vroegtijdig vaststellen van risico's bij wijzigingen in processen en systemen moet een vast onderdeel zijn van ons handelen. Aandacht voor deze zaken is essentieel.

Inkoopbeleid

Bij het inkoopbeleid wordt door middel van diverse inkoopstrategieën beoogd dat (de uitvoering van) het inkoop- en aanbestedingsbeleid nadrukkelijk gericht is op (het leveren van een bijdrage aan) de realisatie van de Drechtsteden-doelen en de lokale doelen. De generieke aanpak is niet meer de belangrijkste inzet, maar Papendrecht richt zich op maatwerk: per aanbesteding wordt vooraf bepaald op welke doelen de aanbesteding het best gericht kan worden en of innovatief aanbesteden mogelijk en waardevol is.

FINANCIËLE BEGROTING 2023

Inhoud

Inleiding op de financiële begroting.....	119
Belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de lopende begroting.....	120
Meerjarig overzicht van baten en lasten per programma en mutaties van reserves	124
Specificatie Overhead.....	127
Opgenomen stelposten.....	127
Stand en verloop van de reserves.....	130
Financiële positie	131
Incidentele baten en lasten.....	131
Structurele toevoegingen en onttrekkingen uit reserves	134
Structureel begrotingsresultaat.....	134
Stand en verloop van de voorzieningen.....	135
Leningenportefeuille	135
Investeringsprogramma 2023-2027	136
Geprognosticeerde balans	138
EMU-saldo	139
Meerjarig overzicht baten en lasten per taakveld	140

Inleiding op de financiële begroting

De Programmabegroting 2023-2027 is opgesteld conform het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Om in 2023 weer in aanmerking te komen voor Provinciaal repressief toezicht (toezicht achteraf) gelden de volgende criteria:

- De begroting, inclusief nieuw beleid, dient structureel en reëel in evenwicht te zijn. Hieraan wordt voldaan als ieder jaar de structurele lasten worden gedekt door structurele baten en de ramingen realistisch zijn. Indien het begrotingsjaar 2023 niet structureel en reëel in evenwicht is, dient aannemelijk te zijn dat dit evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren (uiterlijk in 2026) tot stand zal worden gebracht.
- De vastgestelde jaarrekening en de begroting tijdig, respectievelijk vóór 15 juli en 15 november, ingediend te zijn bij de provincie Zuid-Holland.

Algemeen

In de begroting 2023 zijn de uitgangspunten van de perspectiefnota 2022-2027 verwerkt. Dit is inclusief de voorgenomen ombuigingsvoorstellen, loon- en prijsstijgingen en actualisatie van de verbonden partijen. Bij de berekening van de uitkering vanuit het gemeentefonds is uitgegaan van de stand van de meicirculaire 2022. Voor de inflatie hanteren we de consumenten prijsindex (cpi) en de Prijs overheidsconsumptie, beloning medewerkers uit de septembercirculaire 2021.

Uitgangspunten loon- en prijsstijging 2022 - 2026

Begrotingspost	2023	2024	2025	2026	2027
Exploitatiebudgetten ¹⁾	1,9%	1,6%	1,6%	1,6%	1,6%
Loonontwikkeling ²⁾	2,0%	1,8%	2,1%	2,1%	2,1%
Verbonden partijen ³⁾	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%

1) spt-circulaire 2021 Consumentenprijsindex (cpi)

2) Spt.-circulaire 2021 Prijs overheidsconsumptie, beloning medewerkers

3) Gekozen voor een gemiddeld percentage i.v.m. verscheidenheid in verbonden partijen

De bovenstaande inflatiecijfers hanteren we structureel voor de meerjarenbegroting 2023-2027. Het Rijk rekent hier immers ook mee, wat in feite ook de reële inflatieverwachting zou moeten zijn. Echter we moeten ons ook realiseren dat de werkelijkheid op dit moment anders is. Met name door exogene factoren (corona en Oekraïne) zien we forse prijsstijgingen bij o.a. materialen en energie. En die prijs krijgen we uiteraard doorbelast in de opdrachten die we laten uitvoeren. Om die reden zijn er extra middelen beschikbaar gesteld als stelpost.

Begrotingsresultaat

Voor 2023, 2024, 2025 en 2026 worden positieve resultaten verwacht van € 3,7 mln. in 2023 aflopend naar € 0,7 mln. in 2026. Vanaf 2027 slaat dit om in een tekort van € 0,5 mln. Door de besluiten die zijn genomen over de jaren 2021 en 2022 voor een groot pakket aan ombuigingen ter grootte van € 6 mln., de financiële doorrekening van het landelijke coalitieakkoord, de stijging van de algemene uitkering en overige financiële ontwikkelingen (zie volgend hoofdstuk) ziet het structureel bijgewerkte meerjarenperspectief er als volgt uit:

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
Stand primaire begroting 2022	497.000	-1.273.000	-2.714.000	-3.948.000	-3.948.000
Financiële ontwikkelingen					
Perspectiefnotata 2022 - 2027	2.291.000	2.933.000	3.410.000	1.625.000	-69.000
meicirculaire (RIB 29-06-2022)	2.009.000	3.443.000	5.468.000	3.284.000	4.086.000
Beginstand na Perspectiefnota 2022-2027	4.797.000	5.103.000	6.164.000	961.000	69.000
Overige ontwikkelingen na perspectiefnota 2022	-1.326.000	-569.000	-449.000	-351.000	-607.000
Saldo begroting	3.471.000	4.534.000	5.715.000	610.000	-538.000
Incidentele baten	516.000	340.000	335.000	185.000	185.000
Incidentele lasten	781.000	525.000	240.000	275.000	200.000
Structureel begrotingsresultaat	3.736.000	4.719.000	5.620.000	700.000	-523.000

Belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de lopende begroting

In onderstaand overzicht zijn de wijzigingen na de Perspectiefnota opgenomen.

Overige ontwikkelingen	2023	2024	2025	2026	2027
Stand primaire begroting 2022	497.000	-1.273.000	-2.714.000	-3.948.000	-3.948.000
Financiële ontwikkelingen					
<i>Perspectiefnotata 2022 - 2027</i>	2.291.000	2.933.000	3.410.000	1.625.000	-69.000
<i>meicirculaire (RIB 29-06-2022)</i>	2.009.000	3.443.000	5.468.000	3.284.000	4.086.000
Beginstand na Perspectiefnota 2022-2027	4.797.000	5.103.000	6.164.000	961.000	69.000
Mutaties na perspectiefnota					
Kapitaallasten	135.000	205.000	75.000	29.000	-67.000
Overheadkosten	-274.000	-378.000	-378.000	-378.000	-378.000
Onderhoud wegen	-	-	-	-	200.000
Actualisatie verbonden partijen	-174.000	-71.000	-80.000	-118.000	-277.000
Rijksbijdrage BUIG-gelden	-275.000	-275.000	-275.000	-275.000	-275.000
Wijzigingen toepassing woonplaatsbeginsel	-126.000	-126.000	-126.000	-126.000	-126.000
Stelpost minimabeleid	-60.000	-120.000	-120.000	-120.000	-120.000
renteresultaat	3.000	-49.000	-179.000	-86.000	-187.000
Ondermijning	-167.000	-167.000	-167.000	-167.000	-167.000
loon-, prijs en energiekosten beheer openbare ruimte	-450.000	-400.000	-350.000	-300.000	-300.000
Dekking stelpost loon - en prijscompensatie	450.000	400.000	350.000	300.000	300.000
Loon- en prijscompensatie subsidies	-178.000	-178.000	-89.000	-	-
Aanloopkosten Afval	-150.000	-	-	-	-
Algemene uitkering	-	550.000	550.000	550.000	550.000
Leerlingenvervoer	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000
Rijksmaatregelen besparing jeugdhulp	-	100.000	400.000	400.000	300.000
totaal wijzigingen na perspectiefnota 2022	-1.326.000	-569.000	-449.000	-351.000	-607.000
Stand resultaat 2023 - 2027	3.471.000	4.534.000	5.715.000	610.000	-538.000

Toelichting

Algemeen

Vanuit de begroting 2022 zijn de jaarschijven 2023-2026 overgebracht naar begrotingsjaar 2023 en aangevuld met de cijfers uit de perspectiefnota 2022. Ook is een jaarschijf 2027 toegevoegd.

Bij de perspectiefnota 2022 zijn nieuwe ontwikkelingen in beeld gebracht, aangevuld met de financiële gevolgen van actualisaties als bijstelling van het investeringsprogramma (kapitaallasten), urentoerekening (naar taakvelden, kredieten en grondexploitatie), onderhoudsbudgetten, bijdragen verbonden partijen en het opnemen van stelposten voor loon- en prijsstijgingen.

Na de perspectiefnota 2022 hebben zich ook nog mutaties voorgedaan. De financiële consequenties hiervan zijn opgenomen in de begrotingscijfers en zijn aanvullend toegelicht.

In de perspectiefnota 2022 zijn de volgende posten opgenomen.

	+/- voordeel begrotingsresultaat; +/- = nadeel begrotingsresultaat					
Financiële ontwikkeling	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Indexatie subsidies	€ -	€ -	€ -26.000	€ -26.000	€ -67.000	€ -153.000
Prijsstijgingen algemeen 2027	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -246.000
Stelpost compensatie inflatiecorrectie 2022	€ -700.000	€ -600.000	€ -500.000	€ -200.000	€ -200.000	€ -200.000
loonontwikkeling 2027	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -302.000
Inwerkprogramma nieuw college	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -25.000	€ -
Verkiezingen	€ -47.000	€ -	€ -	€ -40.000	€ -40.000	€ -
dekking taakmutaties	€ 47.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Inwerkprogramma nieuwe raadsleden	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -25.000	€ -
Aanpassing scholingsbudget gemeenteraad	€ -	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 5.000	€ 10.000
Invoering rechtmatigheidsverklaring	€ -	€ -90.000	€ -90.000	€ -90.000	€ -90.000	€ -90.000
Budget toekomstige investeringen	€ -	€ -120.000	€ -247.000	€ -378.000	€ -613.000	€ -853.000
OZB	€ -	€ 322.000	€ 509.000	€ 706.000	€ 913.000	€ 1.230.000
Algemene uitkering	€ 2.273.000	€ 2.935.000	€ 2.696.000	€ 2.313.000	€ 586.000	€ 716.000
Samenwerking Fokker	€ 100.000	€ 100.000	€ 370.000	€ 370.000	€ 350.000	€ 330.000
Stedin	€ -	€ -150.000	€ -150.000	€ -	€ -	€ -
Wet Open Overheid (WOO)	€ -111.000	€ -217.000	€ -231.000	€ -246.000	€ -258.000	€ -195.000
Dekking taakmutaties	€ 111.000	€ 127.000	€ 141.000	€ 156.000	€ 168.000	€ 105.000
Kapitaallasten	€ 69.000	€ 86.000	€ -1.000	€ 56.000	€ 38.000	€ -11.000
Parkeerbeheerder in eigen dienst	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Toenemend correctief onderhoud parkeergarages	€ -35.000	€ -35.000	€ -35.000	€ -35.000	€ -35.000	€ -35.000
Ondersteuning ondernemers vanuit coronagelden	€ -131.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Dekking BR coronareserve	€ 131.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Sloopkosten basisschool de Wielen	€ -232.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Dekking algemene reserve	€ 232.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Ventilatie basisschool 't Kofschip	€ -150.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Specifieke uitkering ventilatie scholen	€ 150.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Onderwijsachterstandenbeleid	€ -	€ -684.000	€ -684.000	€ -684.000	€ -684.000	€ -
Specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	€ -	€ 700.000	€ 700.000	€ 700.000	€ 700.000	€ -
Herdenkplaats 40-45	€ -8.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Uitvoering opknappen rosarium	€ -39.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Dekking kosten rosarium uit algemene reserve	€ 39.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Reparatie kunstgras Sportpark Oostpolder	€ -21.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Besteding coronagelden maatschappelijke ontwikkeling	€ -303.000	€ -5.500	€ -	€ -	€ -	€ -
Dekking resrve bestemmingsreserve corona	€ 303.000	€ 5.500	€ -	€ -	€ -	€ -
Evenementen	€ -26.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Dekking uit algemene reserve	€ 26.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Sportakkoord	€ -20.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Specifieke uitkering sportakkoord	€ 20.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Bijdrage Drechwerk groen	€ -15.000	€ -30.000	€ -18.000	€ -18.000	€ -18.000	€ -18.000
Pellerpop	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 10.000	€ -
Participatieplekken lokaal	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Inspectie kinderopvang	€ -10.000	€ -10.000	€ -10.000	€ -10.000	€ -10.000	€ -10.000
Versterking dienstverlening sociaal domein	€ -131.000	€ -133.000	€ -130.000	€ -133.000	€ -133.000	€ -133.000
Aanpak energiearmoede	€ -184.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Specifieke uitkering aanpak energiearmoede	€ 184.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Duurzaamheidsagenda	€ -90.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Onttrekking algemene reserve	€ 90.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Uitbreiding energietransitie	€ -	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000
Dekking uit Enecogelden (algemene reserve)	€ -	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ -	€ -
Dekking uit projecten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 100.000	€ 100.000
Intensivering klimaatakkoord en enrgietransitie	€ -70.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Dekking algemene reserve	€ 70.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Regeling RREW	€ -71.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Dekking SPUK-uitkering RREW	€ 71.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Lokaal preventie akkoord	€ -20.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Specifieke uitkering lokaal preventie akkoord	€ 20.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Bouw appartementencomplex Merwede	€ 530.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Aanpassen woonomgeving aptementencomplex Merwede	€ -50.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Netto opbrengst verkoop Bosch 83	€ 75.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Realisatie verkoop Markt 2	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Dubbele licentiekosten i.v.m. invoering omgevingswet	€ -25.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Omgevingswet - uitvoering omgevingsplannen	€ -	€ -40.000	€ -40.000	€ -40.000	€ -40.000	€ -40.000
ICT - publicatie omgevingsvergunningen	€ -	€ -50.000	€ -50.000	€ -50.000	€ -50.000	€ -50.000
Advisering lopende kwesties omgevingsdienst	€ -35.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -	€ -	€ -
Actualisatie rente grondexploitatie	€ -9.000	€ 7.000	€ 8.000	€ -	€ -	€ -
Actualisatie meerjarig perspectief grondexploitaties (MPG)	€ 1.303.000	€ 419.000	€ -17.000	€ -	€ -	€ -
Actualisatie meerjarig perspectief grondexploitaties (MPG)	€ -1.303.000	€ -419.000	€ 17.000	€ -	€ -	€ -
Bijstellen vastgoed portefeuille	€ 129.500	€ -30.000	€ 100.000	€ 79.000	€ 158.500	€ 158.500
Actualisering huisvestingsinstrumentarium	€ -30.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Begroting VRZH 2023	€ -147.000	€ -147.000	€ -147.000	€ -147.000	€ -147.000	€ -190.000
Begroting OZH	€ -	€ -1.000	€ -10.000	€ -5.000	€ -62.000	€ -88.000
Begroting 2023 DG&J	€ -	€ -20.000	€ -2.000	€ -	€ -5.000	€ -43.000
Begroting 2023 Soj	€ -	€ -1.072.000	€ -1.018.000	€ -1.027.000	€ -1.047.000	€ -1.217.000
Begroting 2023 Drechwerk	€ -	€ 4.000	€ 23.000	€ 32.000	€ 30.000	€ 20.000
Begroting 2023 Service gemeenten Dordrecht	€ -126.000	€ -104.000	€ -88.000	€ -73.000	€ -73.000	€ -138.000
Begroting 2023 GRS	€ -	€ 1.558.000	€ 1.878.000	€ 2.190.000	€ 2.289.000	€ 1.374.000
Totaal	€ 1.834.500	€ 2.291.000	€ 2.933.000	€ 3.410.000	€ 1.625.500	€ -68.500

Bovenstaande posten zijn toegelicht in de perspectiefnota 2022.

Programmabegroting 2023 – Gemeente Papendrecht

Toelichting mutaties na perspectiefnota

Kapitaallasten

Bij de jaarrekening wordt bepaald of de restantkredieten worden doorgezet naar het volgende jaar. In combinatie met de nieuwe investeringen voor de begroting worden de kapitaallasten geactualiseerd. Verschillen kunnen ontstaan door vertragingen in de afschrijvingen.

Overheadkosten

Jaarlijks vindt bij het opstellen van de begroting zowel de definitieve doorrekening van de CAO plaats (de huidige loopt tot en met december 2022) als ook, op basis van zo reëel mogelijke urentoerekening, de omvang van de toe te rekenen overheadkosten aan investeringen, projecten, grondexploitatie, afval en riolering plaats. De gevolgen hiervan voor het begrotingsresultaat bedraagt afgerond € 0,4 mln. nadelig (2% van het totaal aan overheadkosten).

Onderhoud Wegen

Het vrijgevalen bedrag van € 200.000 bij onderhoud wegen is een technische correctie op een incidenteel budget voor alleen 2026. Hierdoor ontstaat er vanaf 2027 een voordeel op het begrotingssaldo.

Actualisatie verbonden partijen

De hoogte van de bijstelling op verbonden partijen kan grotendeels worden toegerekend aan de indexering van de bijdrage aan de verbonden partij Recreatie en Cultuur Holding.

Rijksbijdrage BUIG-gelden

Op basis van de laatste inschatting van het macrobudget dat de Rijksoverheid aan gemeenten beschikbaar stelt voor de betaling van bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies is per gemeente de hoogte van de zogenaamde BUIG-gelden bepaald.

Wijziging toepassing woonplaatsbeginsel

Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet regelt welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de jeugdhulp. Per 1 januari 2022 is het nieuwe woonplaatsbeginsel Jeugdwet van kracht. Via de begroting 2022 is eerder hiervoor een stelpost opgenomen van € 251.000. Het uiteindelijke effect is per gemeente nog niet te bepalen. Het nieuwe woonplaatsbeginsel heeft betrekking op jeugdigen met een vorm van jeugdhulp met verblijf waarbij de verschillen in tarieven groot zijn. Gezien het risicoprofiel vindt bijstelling van deze stelpost plaats.

Stelpost lokaal minimabeleid

Met ingang van 1 januari 2022 is de Drechtraad opgeheven en de GR Drechtsteden omgevormd tot de GR Sociaal (GRS), waarvan de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) als enige nog onderdeel uitmaakt. Met deze wijziging komt middels lokale kaderstelling ruimte voor gemeente specifiek maatwerk in het beleid en de uitvoering van de SDD. Voor de financiële effecten van de herijking minimabeleid is rekening gehouden met een stelpost.

Renteresultaat

Voor de jaren 2023 tot en met 2026 dienen we voor bijna € 16 miljoen aan bestaande geldleningen af te lossen. Volgens de liquiditeitsplanning, welke jaarlijks wordt geactualiseerd, moeten we voor € 18 mln. aan nieuwe geldleningen aantrekken. Naast aflossing van bestaande leningen is ook rekening gehouden met het investeringsprogramma. Bij het opnemen van de nieuwe geldleningen is gerekend met de verwachte rentestijging op de kapitaalmarkt (2% i.p.v. de huidige 1,1% in 2022).

Ondermijning

De afgelopen jaren is ambitieus gewerkt aan het uitvoeren van het plan van aanpak ondermijning. Ambitieniveau 1 en 2 zijn bereikt. We verkennen nu de mogelijkheden om door te stromen naar een ambitieniveau 3 of 4. Met dit budget kan een extra impuls gegeven worden aan de aanpak van ondermijning in Papendrecht. Te denken valt daarbij aan extra formatie vrijmaken zodat capaciteit ontstaat voor data-analyse, het structureel actualiseren van lokaal beleid/regelgeving en projectondersteuning.

Loon-, prijs- en energiekosten beheer openbare ruimte

Vanaf begin van dit jaar laten de prijzen voor GWW en energie een forse stijging zien veroorzaakt door Corona-effecten en de effecten van de oorlog in de Oekraïne. De prijseffecten manifesteren zich over een breed terrein met uitschieters voor energie, hout, staal en bitumen. Aan de hand van daadwerkelijke prijsverhogingen, recente aanbestedingen en de marktontwikkelingen zijn de begrotingsposten 2023 voor de openbare ruimte nader geanalyseerd op de prijseffecten en de verwachte prijsstijgingen voor dit jaar. Hieruit blijkt dat een forse bijstelling nodig is.

De bijstelling kan opgevangen worden met de stelpost loon- en prijscompensatie

Loon- en prijscompensatie subsidies

De effecten van met name flink gestegen energieprijzen, hogere cao-lasten en stijgingen van huurprijzen vastgoed hebben een forse impact op de subsidiepartners van de gemeente. Op 5 juli jl. zijn de subsidieplafonds 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. Hierbij is een indexatie toegepast van 3,9% (waarvan 1,9% structureel). Aanvullend wordt voor de jaren 2023 tot en met 2025 een indexatie opgenomen van 4%. Voor het jaar 2025 kan de helft gedekt worden uit het reguliere budget indexaties.

Aanloopkosten afval

Bij de invoering van het project omgekeerd inzamelen in 2023 ontstaat in de begroting 2023 bij het onderdeel afvalinzameling eenmalige meerkosten van € 150.000. Bij het bepalen van de afvalstoffenheffing 2023 worden alle baten en lasten van de post afvalinzameling integraal doorerekend naar het tarief afvalstoffenheffing. Deze eenmalige meerkosten zouden op deze manier een eenmalige uitschieter veroorzaken in de heffing. Om dit effect te elimineren zijn deze kosten ten laste van het begrotingsresultaat gebracht.

Algemene uitkering

In de begroting zijn de kosten jeugdhulp conform de meerjaren begroting Dienst Gezondheid en Jeugd opgenomen. Het landelijke coalitieakkoord voorziet voor de jaren 2022 tot en met 2026 in extra middelen jeugd. Dit hebben wij conform afspraken met de provincie budgetneutraal opgenomen in de begroting. Vanaf 2020 ontvangen de gemeenten al jaarlijks € 300 mln. (voor Papendrecht € 550.000) extra voor jeugd en zijn ook in de plannen van het rijk als resultaat structureel benoemd. Dit bedrag wordt jaarlijks toegevoegd aan de algemene uitkering. Aangezien wij al structureel de meerjaren begroting van de Dienst Gezondheid en Jeugd in het financieel meerjarenperspectief hebben opgenomen is de structurele toevoeging van het rijk ten gunste van het begrotingsresultaat gebracht.

Leerlingenvervoer

In de afgelopen jaren zijn de lasten van leerlingenvervoer toegenomen, waarop de begroting vanaf 2023 structureel dient te worden bijgesteld. In 2021 heeft een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden, waarop nu een geactualiseerde doorberekening van de vervoerskosten heeft plaatsgevonden.

Rijksmaatregelen besparing jeugdhulp

Met betrekking tot de extra middelen jeugdhulp heeft het rijk toegezegd voor een bedrag van € 100 mln. in 2024 oplopend tot een bedrag van € 511 mln. vanaf 2026 met bezuinigingsmaatregelen te komen wat moet leiden tot een verlaging van de gemeentelijke kosten en daardoor een voordeel op de begroting. De financieel toezichthouder van de provincie heeft ingestemd om deze bezuinigingsmaatregel van het rijk in te boeken. Wij hanteren in verband met de nodige onzekerheden in onze begroting een realisatie van 50%.

Meerjarig overzicht van baten en lasten per programma en mutaties van reserves

Het Rijk heeft voor de verdeling van het gemeentefonds en het volgen van deze verdeling standaard informatie van gemeenten nodig. Hiervoor zijn o.a. de programma's ingedeeld in taakvelden.

Bedragen x €1.000	Realisatie 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Lasten	Baten	Saldo Baten -/- Lasten	Lasten	Baten	Saldo Baten -/- Lasten	Lasten	Baten	Saldo Baten -/- Lasten
Programma									
Bestuur en ondersteuning	3.439	703	-2.736	3.847	342	-3.505	3.705	312	-3.393
Veiligheid	6.295	4.364	-1.931	2.929	0	-2.929	3.938	0	-3.938
Verkeer, vervoer en waterstaat	5.545	733	-4.812	5.288	727	-4.561	5.435	757	-4.678
Economie	2.532	2.266	-266	1.241	2.188	947	2.481	2.537	56
Onderwijs	2.633	453	-2.180	2.966	756	-2.210	3.108	766	-2.342
Sport, cultuur en recreatie	8.135	1.493	-6.642	7.788	1.046	-6.742	8.357	1.115	-7.242
Sociaal domein	35.800	10.633	-25.167	35.778	9.071	-26.707	38.165	8.792	-29.373
Volksgezondheid en milieu	8.555	8.231	-324	8.759	8.807	48	9.586	9.056	-530
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	12.987	13.336	349	6.776	3.995	-2.781	5.059	3.158	-1.901
Subtotaal Programma's	85.921	42.212	-43.709	75.372	26.932	-48.440	79.834	26.493	-53.341
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	356	7.415	7.059	245	8.056	7.811	245	8.511	8.266
Algemene uitkeringen	0	52.416	52.416	131	52.845	52.714	1.146	59.245	58.099
Overige baten en lasten	710	962	252	1.842	18	-1.824	1.630	0	-1.630
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	1.066	60.793	59.727	2.218	60.919	58.701	3.021	67.756	64.735
Treasury	-1.123	324	1.447	-1.190	249	1.439	-1.261	276	1.537
Overhead	12.124	366	-11.758	11.232	200	-11.032	10.827	240	-10.587
Vennootschapsbelasting (Vpb)	47	0	-47	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	50	0	-50	50	0	-50
Totaal baten en lasten exclusief mutatie reserves	98.035	103.695	5.660	87.682	88.300	618	92.471	94.765	2.294
Toevoeging of ontrekking reserves									
Bestuur en ondersteuning	2.446	3.356	910	0	3.602	3.602	0	343	343
Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verkeer, vervoer en waterstaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Economie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sport, cultuur en recreatie	817	131	-686	3.000	469	-2.531	0	473	473
Sociaal domein	320	45	-275	1.500	150	-1.350	0	100	100
Volksgezondheid en milieu	81	0	-81	0	0	0	0	0	0
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	115	27	-88	0	265	265	0	263	263
Subtotaal mutaties reserves	3.779	3.559	-220	4.500	4.486	-14	0	1.179	1.179
Totale baten en lasten	101.814	107.254	5.440	92.182	92.786	604	92.471	95.944	3.473
Resultaat		Overschot	5.440		Overschot	604		Overschot	3.473

Bedragen x €1.000						
	Begroting 2024			Begroting 2025		
	Lasten	Baten	Saldo Baten -/- Lasten	Lasten	Baten	Saldo Baten -/- Lasten
Programma						
Bestuur en ondersteuning	3.687	312	-3.375	3.734	312	-3.422
Veiligheid	3.929	0	-3.929	3.928	0	-3.928
Verkeer, vervoer en waterstaat	5.509	757	-4.752	5.667	757	-4.910
Economie	1.147	1.200	53	1.143	1.182	39
Onderwijs	3.093	767	-2.326	3.143	768	-2.375
Sport, cultuur en recreatie	8.290	1.128	-7.162	8.428	1.142	-7.286
Sociaal domein	38.110	8.917	-29.193	38.457	9.008	-29.449
Volksgezondheid en milieu	9.901	9.502	-399	9.979	9.562	-417
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.669	1.743	-1.926	3.679	1.746	-1.933
Subtotaal Programma's	77.335	24.326	-53.009	78.158	24.477	-53.681
Algemene dekkingsmiddelen						
Lokale heffingen	245	8.161	7.916	245	8.161	7.916
Algemene uitkeringen	1.962	62.440	60.478	1.196	64.199	63.003
Overige baten en lasten	3.180	727	-2.453	3.806	1.024	-2.782
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	5.387	71.328	65.941	5.247	73.384	68.137
Treasury	-1.071	496	1.567	-982	646	1.628
Overhead	11.144	240	-10.904	11.395	240	-11.155
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	50	0	-50	50	0	-50
Totaal baten en lasten exclusief mutatie reserves	92.845	96.390	3.545	93.868	98.747	4.879
Toevoeging of ontrekking reserves						
Bestuur en ondersteuning	0	267	267	0	162	162
Veiligheid	0	0	0	0	0	0
Verkeer, vervoer en waterstaat	0	0	0	0	0	0
Economie	0	0	0	0	0	0
Onderwijs	0	0	0	0	0	0
Sport, cultuur en recreatie	0	473	473	0	473	473
Sociaal domein	0	50	50	0	50	50
Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0	0	0
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	0	200	200	0	150	150
Subtotaal mutaties reserves	0	990	990	0	835	835
Totale baten en lasten	92.845	97.380	4.535	93.868	99.582	5.714
Resultaat		Overschot	4.535		Overschot	5.714

Bedragen x €1.000						
	Begroting 2026			Begroting 2027		
	Lasten	Baten	Saldo Baten -/- Lasten	Lasten	Baten	Saldo Baten -/- Lasten
Programma						
Bestuur en ondersteuning	3.801	312	-3.489	3.606	312	-3.294
Veiligheid	3.928	0	-3.928	3.928	0	-3.928
Verkeer, vervoer en waterstaat	5.930	757	-5.173	5.748	757	-4.991
Economie	1.139	1.164	25	1.135	1.142	7
Onderwijs	3.166	769	-2.397	2.489	69	-2.420
Sport, cultuur en recreatie	8.443	1.153	-7.290	8.499	1.153	-7.346
Sociaal domein	38.372	9.088	-29.284	38.806	9.168	-29.638
Volksgezondheid en milieu	9.932	9.550	-382	10.049	9.605	-444
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.672	1.749	-1.923	3.666	1.749	-1.917
Subtotaal Programma's	78.383	24.542	-53.841	77.926	23.955	-53.971
Algemene dekkingsmiddelen						
Lokale heffingen	245	8.161	7.916	245	8.161	7.916
Algemene uitkeringen	604	60.418	59.814	877	61.560	60.683
Overige baten en lasten	5.408	1.331	-4.077	7.082	1.648	-5.434
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	6.257	69.910	63.653	8.204	71.369	63.165
Treasury	-1.084	626	1.710	-1.001	606	1.607
Overhead	11.790	240	-11.550	12.216	240	-11.976
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	50	0	-50	50	0	-50
Totaal baten en lasten exclusief mutatie reserves	95.396	95.318	-78	97.395	96.170	-1.225
Toevoeging of ontrekking reserves						
Bestuur en ondersteuning	0	62	62	0	62	62
Veiligheid	0	0	0	0	0	0
Verkeer, vervoer en waterstaat	0	0	0	0	0	0
Economie	0	0	0	0	0	0
Onderwijs	0	0	0	0	0	0
Sport, cultuur en recreatie	0	473	473	0	472	472
Sociaal domein	0	0	0	0	0	0
Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0	0	0
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	0	150	150	0	150	150
Subtotaal mutaties reserves	0	685	685	0	684	684
Totale baten en lasten	95.396	96.003	607	97.395	96.854	-541
Resultaat		Overschot	607		Tekort	541

Specificatie Overhead

Begroting 2023	
Omschrijving	(x € 1.000)
Personeel	€ 5.925
Informatievoorziening	€ 186
Organisatie	€ 100
Financiën	€ 594
Automatisering	€ 1.987
Communicatie	€ 282
Huisvesting	€ 735
Overigen	€ 778
Totaal	€ 10.587

Hierboven staat een specificatie van het taakveld overhead. Dit zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces.

Opgenomen stelposten

Specificatie stelposten (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Nieuw beleid	100	100	100	100	100
Onvoorzien	50	50	50	50	50
Cao en ABP	551	801	1.065	1.449	1.751
Buig gelden	609	733	779	797	817
Extra middelen Jeugd AU (baten)	0	-1.915	-1.147	-555	-341
Besparingsopgave middelen jeugd	0	-100	-400	-400	-300
Taakmutaties AU	1.146	1.962	1.196	604	877
Minimabeleid	60	120	120	120	120
Structureel budget toekomstige investeringen	720	847	978	1.213	1.453
Dekking projecten energietransitie	0	0	0	-100	-100
Stelpost woonplaatsbeginssel	-125	-125	-125	-125	-125
Volume ontwikkeling sociaal domein	0	338	698	1.073	1.220
Indexering algemeen	689	875	457	687	933
Indexering subsidies	178	264	264	172	258
Indexering verbonden partijen	-12	814	1.694	2.548	3.403
Onroerende zaakbelasting (baten)	0	-727	-1.024	-1.331	-1.648
Totaal lasten	3.966	4.037	4.705	6.302	8.468

Nieuw beleid

Jaarlijks wordt € 100.000 geraamd voor ontwikkeling van nieuw beleid.

Onvoorzien

Jaarlijks wordt € 50.000 geraamd voor de post Onvoorzien. Voor niet-geraamde uitgaven kan ten laste van de post onvoorzien een aanvraag worden ingediend.

Cao en ABP

Over 2027 is ten opzichte van de begroting 2026 de loonontwikkeling opgenomen. Daarbij is rekening gehouden met compensatie structurele loonindexatie vanuit de meicirculaire 2022. Het rijk rekent in de meicirculaire met de nieuwe prijsindexen van het centraal Plan Bureau (CPB). Aangezien wij begroten op lopende prijzen, dus rekening houden met de indexaties, moeten we wel zorgen dat we de verwachte

structurele prijsstijging ook daadwerkelijk doorrekenen in onze begroting. Om die reden wordt dit gecompenseerd vanuit de meicirculaire 2022.

Buig gelden

Op basis van de laatste inschatting van het macrobudget dat de Rijksoverheid aan gemeenten beschikbaar stelt voor de betaling van bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies is per gemeente de hoogte van de zogenaamde BUIG-gelden bepaald. Voor de bijstelling is een stelpost opgenomen.

Extra middelen jeugd algemene uitkering

Vanuit de provincie hebben zijn er (landelijke) afspraken voor de meerjarenraming jeugdmiddelen ontvangen. Gemeenten mogen de middelen die op de aanvullende post zijn gereserveerd meenemen in hun meerjarenraming. Vanaf 2024 hebben we deze middelen budgetneutraal aanvullend voor jeugdhulp opgenomen.

Besparingsopgave middelen jeugd

Het kabinet heeft besloten tot het realiseren van een aanvullende besparing van structureel € 511 miljoen. Naast de Het gaat daarbij om maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd worden (bv door middel van de invoering van een eigen bijdrage). Het rijk zal de maatregelen nog uitwerken. Gemeenten mogen in overleg met de provincie deze besparing opvoeren. Deze besparing is voor 50% meegenomen als stelpost in de begroting.

Taakmutaties algemene uitkering

Vanuit het Rijk worden middelen ontvangen voor uitvoering van specifieke taken. En hoewel het algemene middelen betreffen, is er wel een inspanningsverwachting van het Rijk. Een aantal van deze taken worden op termijn pas uitgevoerd en/of door derden (GRS) en is nog niet bekend wanneer, en voor welk bedrag, deze ontvangen gelden worden uitgevraagd. Tot die tijd worden deze opgenomen taakmutatiegelden opgenomen als stelpost.

Minimabeleid

Met ingang van 1 januari 2022 is de Drechtraad opgeheven en de GR Drechtsteden omgevormd tot de GR Sociaal (GRS), waarvan de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) als enige nog onderdeel uitmaakt. Met deze wijziging komt middels lokale kaderstelling ruimte voor gemeente specifiek maatwerk in het beleid en de uitvoering van de SDD. Voor de financiële effecten van de herijking minimabeleid is rekening gehouden met een stelpost.

Structurele ruimte investeringen

Om financiële ruimte te creëren om ook in de toekomst noodzakelijke investeringen te waarborgen en uit te kunnen voeren is ruimte in de begroting opgenomen.

Dekking projecten energietransitie

Dit betreft baten die vanuit projecten die vanaf 2026 in het kader van de uitwerking energietransitie worden verkregen vanuit de deelnemende partijen.

Stelpost woonplaatsbeginsel

Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet regelt welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de jeugdhulp. Per 1 januari 2022 is het nieuwe woonplaatsbeginsel Jeugdwet van kracht. Via de begroting 2023 is een stelpost opgenomen van € 125.000. Het uiteindelijke effect is per gemeente nog niet te bepalen.

Volumeontwikkeling sociaal domein

Voor volume ontwikkelingen wordt jaarlijks binnen de GRS een post voor volumeontwikkeling opgenomen. De huidige reeks is gebaseerd op de opgenomen verwachtingen in de begroting 2023 van de GRS.

Indexatie algemeen

Onder deze post worden verwachte prijsstijgingen opgenomen voor de exploitatiebudgetten van de gemeente. De prognose van het CBS (prijsindexcijfer) geldt hierbij als uitgangspunt.

Indexering subsidies

Op 5 juli 2022 zijn de subsidieplafonds 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. Hierbij is een indexatie toegepast van 3,9% (waarvan 1,9% structureel). Voor 2023 tot en met 2025 wordt er een aanvullende indexatie opgenomen van 4%.

Indexering verbonden partijen

Deze stelpost betreft geraamde indexatie percentages voor de verbonden partijen.

Onroerende zaakbelasting

Op basis van de besluitvorming over de perspectiefnota 2022-2027 is op deze stelpost de jaarlijkse verhoging van de OZB opgenomen.

Stand en verloop van de reserves

De gemeente kent een algemene reserve en bestemmingsreserves. De algemene reserve dient als dekkingsbron in het geval zich bepaalde risico's voordoen. Bestemmingsreserves zijn afgezonderde vermogensbestanddelen met een specifieke bestemming voor bepaalde doeleinden.

In onderstaand overzicht is het verloop van de diverse gemeentelijke reserves opgenomen.

STAAT VAN RESERVES 2022 - 2027

(Bedrag * € 1.000)	Saldo per 31-dec-22	Vermeer- dering 2023	Verminder- ing 2023	Saldo per 31-dec-23	Saldo per 31-dec-24	Saldo per 31-dec-25	Saldo per 31-dec-26
A. Algemene reserve							
Gerealiseerd resultaat 2021							
Algemene reserve exclusief Enecogelden	23.143		363	22.780	22.675	22.675	22.375
Gestort Enecogelden in de algemene reserve	27.634		100	27.534	27.434	27.334	27.334
Risicoreserve grondexploitatie	500		0	500	500	500	500
Totaal algemene reserves	51.277		463	50.814	50.609	50.509	50.209
B. Bestemmingsreserves							
Reserve stedelijke vernieuwing	13		13	0	0	0	0
Reserve bedrijfsvoering	258		27	231	204	177	150
Egalisatiereserve leges omgevingsvergunning	1.346		250	1.096	896	746	596
Egalisatiereserve rijksstromen taakmutaties	3.120		100	3.021	2.971	2.921	2.921
Egalisatiereserve grafrechten	72		0	72	72	72	72
Bestemmingsreserve duurzame inzetbaarheid	795		35	760	725	690	655
Bestemmingsreserve kapitaallasten	5.993		473	5.521	5.021	4.548	4.075
Bestemmingsreserve coronacrisis	1.093		5	1.088	1.088	1.088	1.088
Bestemmingsreserve kapitaallasten toekomstige investeringen	4.584		0	4.584	4.584	4.584	4.584
Totaal bestemmingsreserves	17.274		903	16.373	15.561	14.826	14.141
TOTAAL RESERVES	68.551		1.366	67.187	66.170	65.335	64.350

Algemene reserve

De algemene reserve is het weerstandsvermogen van de gemeente ter afdekking van algemene risico's. Op basis van de berekening van het benodigd weerstandsvermogen wordt gestort of onttrokken ten gunste van de algemene reserve.

Overige bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn door de raad voor een bepaald doel geormerkte gelden.

Bestemmingsreserves voor egalisatie tarieven

Om grote fluctuaties in de tarieven te voorkomen als gevolg van wisselende opbrengsten wordt gebruik gemaakt van egalisatie reserves. Hierbij wordt een gemiddelde opbrengst geraamd, waarbij afwijkingen worden gestort of worden onttrokken aan de reserve.

Financiële positie

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten (* € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Onttrekkingen uit reserves					
Algemene reserve	275	205	100	-	-
Bestemmingsreserve duurzame inzetbaarheid	35	35	35	35	35
Egalisatiereserve rijkstromen taakmutaties	100	50	50	-	-
Egalisatiereserve leges omgevingsvergunning	250	200	150	150	150
Hoofdtakveld					
Bestuur en ondersteuning	-150	-150	-	-	-
Sport, cultuur en recreatie	6	-	-	-	-
Totaal incidentele baten	516	340	335	185	185
Incidentele lasten (* € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Toevoegingen aan reserves					
Hoofdtakvelden					
Bestuur en ondersteuning	600	500	240	265	200
Sport, cultuur en recreatie	6	-	-	-	-
Sociaal domein	-	-	-	10	-
Volksgezondheid en milieu	150	-	-	-	-
Volkshuisvesting, ruimtelijk ontwikkeling en stedelijk	25	25	-	-	-
Totaal incidentele lasten	781	525	240	275	200
Saldo incidentele baten en lasten	-265	-185	95	-90	-15

BATEN

Algemene reserve

Uitbreiding energietransitie

De gemeentebegroting voorziet niet in middelen om de kosten van extra personeel (€ 100.0000 voor de genoemde werkzaamheden te dekken. In aanvang is eerst beleids- en voorbereidingscapaciteit noodzakelijk. Nadat sprake is van concrete projecten kunnen loonkosten en overhead aan de betreffende projecten toegerekend worden. Om een eerste start te kunnen maken aan deze ambitie is in de perspectiefnota 2022 één extra fte. toegevoegd. Per jaar zal bepaald worden of bijstelling noodzakelijk is. Omdat het voornamelijk initiële kosten betreffen is dekking via de Eneco reserve tot en met 2025 mogelijk en daarna kan dekking plaatsvinden via de uitvoering van investeringsprojecten. Het rijk heeft aangegeven pas in de meicirculaire 2023 met nadere duiding te komen wat de bijdrage wordt.

Implementatie omgevingswet

Voor de uitvoering van het implementatie traject van de omgevingswet zijn budgetten beschikbaar gesteld. De budgetten worden gedekt door onttrekkingen uit de algemene reserve.

Personen met verward gedrag

In de kaderbrief 2022 is voor de jaren 2022 en 2023 een onttrekking uit de algemene reserve opgenomen ter dekking van de kosten met betrekking tot passende nazorg.

Bestemmingsreserve duurzame inzetbaarheid

Deze bestemmingsreserve is gevormd om in de toekomst de kosten van maatwerk en flexibele oplossingen te kunnen dekken om medewerkers goed en duurzaam inzetbaar te houden in diverse levensfasen. Dit gebeurt onder meer door inzet van trainees.

Egalisatiereserve rijkstromen taakmutaties

Vanuit de zogenaamde decentralisatiegelden zijn van het Rijk gelden ontvangen die gestort zijn in deze egalisatiereserve.

Egalisatiereserve leges omgevingsvergunning

Om te komen tot het niveau van de leges omgevingsvergunningen na implementatie van de nieuwe Omgevingswet vindt geleidelijke afbouw van de inkomsten plaats ten laste van deze reserve.

Lagere dividendinkomsten Stedin (Bestuur en ondersteuning)

De steeds hogere investeringen als gevolg van de energietransitie, hogere inflatie, de economische groei en de daardoor veranderende energievraag, zorgen voor oplopende kosten en afschrijvingslasten van Stedin. Ondanks het reguleringskader tariefsaanpassingen staat het jaarresultaat onder druk. Voor de jaren 2021 en 2022 is de dividenduitkering incidenteel verlaagd met € 175.000 tot een bedrag van € 75.000. Voor de jaren 2023 en 2024 houden we vanuit behoedzaamheid rekening met een lagere dividenduitkering van € 150.000.

LASTEN**Stelpost compensatie inflatiecorrectie 2022 (Bestuur en ondersteuning)**

Al gedurende de coronacrisis maar nu ook extra aangewakkerd door de oorlog in de Oekraïne zijn de prijzen van grondstoffen en energie fors toegenomen. Landelijk ligt de inflatie al tegen de 10%. Voor de korte termijn zal er geanticipeerd moeten worden om de tijdelijk opstuwung van de prijzen te compenseren. Daarnaast wordt verwacht (en dat blijkt ook wel uit diverse artikelen) dat volledig herstel van de basisprijzen niet meer terugkomt, zeker ook omdat een inflatiecijfers een stijging aangeeft ten opzichte van voorgaand jaar. Er zal dus structurele prijsstijging ontstaan ten opzichte van het huidige prijspeil waarmee in de meerjarenbegroting is gerekend. De uitgaven voor zowel de opdrachten in het fysiek als het sociale domein zullen stijgen, maar in verlengde ook voor de subsidies en loonkosten. In de perspectiefnota 2022-2027 is een stelpost van € 600.000 in 2023 aflopend naar € 200.000 vanaf 2025 opgenomen om de prijsstijging daar waar het een onoverkomelijk effect heeft (deels) te kunnen compenseren.

Inwerkprogramma nieuw college (Bestuur en ondersteuning)

Na elke verkiezing wordt er voor het nieuwe college een inwerkprogramma opgesteld. Het betreft hier een incidenteel bedrag van € 25.000 voor 2026.

Verkiezingen (Bestuur en ondersteuning)

Voor het jaar 2022 zijn er extra middelen beschikbaar gesteld via de algemene uitkering om de extra uitgaven van de verkiezingen te dekken. De extra kosten zijn gemaakt omdat het stemmen over drie dagen is uitgesmeerd. Het budget van de verkiezingen wordt hierdoor verhoogd met € 47.000 met als dekking een verlaging van het budget taakmutaties waar de hogere bijdrage uit de algemene uitkering is verantwoord. Het betreft hier een budget neutrale verwerking.

Voor de jaren 2025 en 2026 zijn er respectievelijk weer landelijke en gemeentelijke verkiezingen. Voor deze jaren dient de begroting incidenteel aangepast te worden voor een bedrag van € 40.000.

Inwerkprogramma gemeenteraad 2026 (Bestuur en ondersteuning)

In het verkiezingsjaar wordt een inwerkprogramma voor de gemeenteraad georganiseerd. De jaarschijf 2026 dient hierop nog te worden aangepast met een bedrag van € 25.000

Wet Open Overheid (WOO) (Bestuur en ondersteuning)

In de meicirculaire 2021 zijn gemeenten geïnformeerd over de compensatie van de meerkosten die zij maken in verband met de uitvoering van de Wet open overheid (Woo). Het resultaat is ontstaan door overleg van BZK met de VNG naar aanleiding van de uitvoeringstoets van VNG Realisatie. De bijdrage die we ontvangen via de algemene uitkering zijn zowel incidenteel als structureel (vanaf 2026 € 105.000) van aard. Daarnaast zijn er aanvullend nog diverse wettelijke verplichtingen die ervoor moeten zorgen dat de overheid actief en transparant is in het delen en beschikbaar maken van informatie. Zo is er de Wep, de Wet elektronische publicaties die gemeenten verplicht om alle officiële publicaties via DROP (Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties) te plaatsen in het eigen gemeentebblad op www.officielebekendmakingen.nl. De bijdrage van het rijk is niet voldoende om de lasten die de nieuwe wetgeving met zich meebrengt op te vangen. Vanaf 2023 is hiervoor aanvullend € 90.000 structureel nodig om te voldoen aan de eisen die de wet stelt.

Pellerpop (Sociaal Domein)

Om het jaar wordt het zogenaamde Pellerpop evenement georganiseerd. De jaarschijf 2026 is in de perspectiefnota hierop aangepast.

Aanloopkosten afval (Volksgezondheid en milieu)

Bij de invoering van het project omgekeerd inzamelen in 2023 ontstaan in de begroting 2023 bij het onderdeel afvalinzameling eenmalige meerkosten van € 150.000. Bij het bepalen van de afvalstoffenheffing 2023 worden alle baten en lasten van de post afvalinzameling integraal doorgerekend naar het tarief afvalstoffenheffing. Deze eenmalige meerkosten zouden op deze manier een eenmalige uitschieter veroorzaken in de heffing. om dit effect te elimineren zijn deze kosten ten laste van het begrotingsresultaat gebracht.

Advisering lopende kwesties omgevingsdienst (Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing)

Voor een lopende revisie van een milieuvergunning is voor de begeleiding hiervan in 2023 extern advies nodig. De kosten hiervan voor 2023 worden geschat op € 25.000. Daarnaast is er een reële kans dat dit zal leiden tot een gang naar de rechter. De inschatting is dat er extra budget nodig is van € 25.000 per jaar tot en met 2024.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen uit reserves

Naast incidentele baten en lasten is ook inzicht gewenst in de structurele toevoegingen en onttrekkingen uit reserves. In onderstaand overzicht zijn deze gespecificeerd.

Voor een toelichting wordt verwezen de toelichting bij het hiervoor opgenomen overzicht Stand en verloop van de reserves 2023 – 2027.

Structurele reserve mutaties (* € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Totaal structurele toevoegingen aan reserve (lasten)	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve kapitaallasten	473	473	473	473	472
Reserve bedrijfsvoering	27	27	27	27	27
Totaal structurele onttrekking uit reserve (baten)	500	500	500	500	499
Saldo structurele reserve mutaties	500	500	500	500	499

Structureel begrotingsresultaat

Dit is het begrotingsresultaat gecorrigeerd met incidentele baten en lasten. Een toelichting op deze posten is opgenomen onder Financiële positie.

Structureel begrotingsresultaat (* € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Saldo begroting	3.471	4.534	5.715	610	-538
Incidentele lasten	781	525	240	275	200
Incidentele baten	516	340	335	185	185
Structureel begrotingssaldo 2023	3.736	4.719	5.620	700	-523

Stand en verloop van de voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor toekomstige verplichtingen. Voorzieningen worden dan ook beschouwd als vreemd vermogen. Dit in tegenstelling tot reserves die als eigen vermogen worden gekwalificeerd. De voorzieningen van de gemeente zijn te verdelen in voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's, egalisatievoorzieningen en voorzieningen van derden verkregen gelden die specifiek besteed moeten worden.

Stand en verloop van de voorzieningen 2020-2025						
Bedragen * € 1.000						
	2022 Saldo per 31-dec-22	2023 Saldo per 31-dec-23	2024 Saldo per 31-dec-24	2025 Saldo per 31-dec-25	2026 Saldo per 31-dec-26	2027 Saldo per 31-dec-27
A. Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's						
VZ pensioenen wethouders	5.419	5.519	5.619	5.719	5.819	5.919
VZ gemeentehuis	25	50	75	100	125	150
VZ personele verplichtingen	86	86	86	86	86	86
VZ liquidatie GR Logopedische Dienst KS	72	56	40	24	12	6
VZ verplichting woningen Markt Woonkracht10	50	50	50	50	50	50
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.652	5.761	5.870	5.979	6.092	6.211
B. Egalisatievoorzieningen						
VZ onderhoud parkeergarage De Meent en Overtoom	596	618	618	483	502	521
VZ pontons waterbus	246	255	264	273	282	266
VZ baggeren vijvers en watergangen	616	774	352	448	481	485
VZ baggeren havens	87	150	212	250	87	150
Totaal egalisatievoorzieningen	1.545	1.797	1.446	1.454	1.352	1.422
C. Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden						
VZ onderhoud ecozone polder Nieuwland	96	92	87	83	79	75
VZ calculatieverschillen afval	0	0	0	0	0	0
VZ calculatieverschillen riolering	4.862	4.264	3.675	3.083	2.554	2.023
VZ woningomzetting	0	0	0	0	0	0
Totaal van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	4.958	4.356	3.762	3.166	2.633	2.098
TOTAAL VOORZIENINGEN	12.155	11.914	11.078	10.599	10.077	9.731

Leningenportefeuille

Voor de financiering van de gemeentelijke uitgaven worden leningen afgesloten. Afhankelijk van de aard van de financiering vallen deze uiteen in kortlopende leningen (< 1 jaar) en langlopende leningen (> 1 jaar). In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) is voorgeschreven welk gedeelte met kort geld mag, en welk gedeelte met lang geld moet worden gefinancierd. Hiervoor is de hoogte van de kasgeldlimiet bepalend. Deze limiet wordt berekend op basis van een percentage (8,5 %) van het begrotingstotaal. Gestreefd wordt naar een optimale combinatie van leningen die leidt tot de laagste rentekosten.

De totale leningenportefeuille per 1 januari 2023 bedraagt € 59,8 miljoen. In onderstaand overzicht wordt het geraamde verloop van de leningen over de jaren 2023-2027 weergegeven.

Leningenportefeuille (* € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Saldo begin boekjaar	59.846	55.656	56.799	60.692	64.185
Nieuw aan te trekken leningen	0	5.000	8.000	8.000	0
Aflossing	4.190	3.857	4.107	4.507	4.907
Saldo einde boekjaar	55.656	56.799	60.692	64.185	59.278

Investeringsprogramma 2023-2027

Jaarlijks wordt een overzicht gemaakt van de geplande investeringen voor de komende jaren. In verband met de heroverwegingen worden investeringen niet alleen (opnieuw) intensief bekeken op nut en noodzaak, maar ook op het tijdstip van vervanging. Het merendeel van de investeringen betreft vervangingsinvesteringen. Als vervanging kan worden uitgesteld, wordt deze doorgeschoven. Het kan natuurlijk ook voorkomen dat een actief eerder vervangen moet worden dan gepland. Bij investeringen wordt bekeken of samenwerking met anderen mogelijk is. Na beoordeling op bovenstaande zaken is in onderstaande, gecomprimeerde tabel per categorie investering weergegeven welke investeringen voor de komende jaren staan gepland.

Investeringsprogramma (* € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Civiele kunstwerken	370	370	228	180	235
Asfaltwerken	476	734	476	490	910
Veerdam bestrating en beplanning	-	-	500	-	-
Omleggen weg de Overtoom	-	-	300	-	-
Verbetering verkeersveiligheid Andoornlaan	-	-	-	-	-7
Vervangen straatmeubilair	35	35	35	35	35
Vervangen bomen en heesters	-	215	215	215	215
Vervangen speeltoestellen	60	60	60	60	60
Vervangen speelplaatsen	50	50	50	50	50
Totaal maatschappelijk nut investeringen	991	1.464	1.864	1.030	1.498
OVL vervangingsplan armaturen	90	155	155	155	155
Vervangen automaten parkeergarages	260	-	-	-	-
Sensoren parkeergarages	-	25	-	-	-
Vervanging damwand Kooijhaven	-	2.500	-	-	-
Veiligheidsaanpassing tribune Sportcentrum	35	-	-	-	-
Vervangen installaties Sportcentrum	-	70	45	100	-
Kunstgrasveld 1 PKC	-	-	-	20	-
Kunstgrasveld 2 PKC	-	-	-	520	-
Kunstgrasveld Slobbengors fundering	314	-	-	-	-
Kunstgrasveld Slobbengors grasmat	472	-	-	-	-
Sportveld (gras) Slobbengors	36	-	-	-	-
Sportveld (hybride 1) Slobbengors	121	-	-	-	-
Sportveld (hybride 2) Slobbengors	121	-	-	-	-
Sportveld (hybride 1) Oostpolder	-	121	-	-	-
Vervanging dakafwerking Visscherbuurt 110	47	-	-	-	-
Vervanging dak Vondelllaan 158	57	-	-	-	-
Vervangen installaties theater	-	110	-	-	-
Vervangen dimmers theater	-	-	-	35	-
Vervanging AV-systeem raadzaal	-	-	200	-	-
Bestuurlijke devices	-	-	60	-	-
Reconstructie Beukmolen	695	-	-	-	-
Reconstructie Boomgaardstraat	100	-	-	-	-
Reconstructie Grondmolen	950	-	-	-	-
Persleiding Vrijheer van Esiaan	225	-	-	-	-
Reconstructie Trasmolen	380	-	-	-	-
Reconstructie De Genestraat e.o.	75	-	-	-	-
Reconstructie Elzenroom	75	-	-	-	-
Vervanging pompen riolering	100	100	100	100	100
Reconstructies riool	-	2.500	2.500	2.500	2.500
Totaal economische nut investeringen	4.153	5.581	3.060	3.430	2.755
Totaal investeringen	5.144	7.045	4.924	4.460	4.253

Werkwijze grote projecten

Naar aanleiding van Rekenkameronderzoeken is afgesproken dat bij de begroting een advies wordt afgegeven aangaande "passende" betrokkenheid van de raad bij grote projecten. Mede op basis van dit advies kan de raad bepalen welke projecten zij "relevant" acht. Deze projecten zullen vervolgens pas in uitvoering worden genomen nadat de raad in staat is gesteld vooraf kaders te stellen.

Voor bepaling van grote projecten is een afwegingskader vastgesteld en worden projecten beoordeeld op financiële en maatschappelijke impact en complexiteit.

Er zijn op dit moment geen nieuwe grote projecten te melden, waarbij de raad nog niet betrokken is.

Geprognosticeerde balans

	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Activa	2021	2022	2023	2024	2025	2026
(im) Materiële vaste activa	120.709	131.000	135.497	136.855	138.032	138.304
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	7.918	8.000	8.031	8.031	8.031	8.031
Financiële vaste activa: Leningen	18.087	17.000	16.185	15.200	14.176	13.148
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Totaal Vaste Activa	146.714	156.000	159.713	160.086	160.239	159.483
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	-2.350	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar	13.844	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Liquide middelen	156	0	100	100	100	100
Overlopende activa	3.295	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal Vlottende Activa	14.945	3.000	3.100	3.100	3.100	3.100
Totaal Activa	161.659	159.000	162.813	163.186	163.339	162.583
Passiva	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Eigen vermogen	70.647	63.000	62.350	61.623	61.170	60.739
Voorzieningen	12.887	12.000	12.307	12.240	12.207	9.497
Vaste schuld	64.084	60.000	55.656	56.799	60.692	64.185
Totaal Vaste Passiva	147.618	135.000	130.313	130.662	134.069	134.421
Vlottende schuld	7.288	14.000	17.000	19.000	9.270	10.000
Overlopende passiva	6.752	10.000	15.500	13.524	20.000	18.162
Totaal Vlottende Passiva	14.041	24.000	32.500	32.524	29.270	28.162
Totaal Passiva	161.659	159.000	162.813	163.186	163.339	162.583

EMU-saldo

Op grond van de Europese begrotingsregels mag het landelijk EMU-tekort (het gezamenlijk tekort van het Rijk, lokale overheden en sociale fondsen) van de landen die participeren in de Economische Monetaire Unie niet boven de 3% uitkomen. Een goede informatievoorziening voor het Rijk is essentieel voor het monitoren en beheersen van het EMU-saldo.

In navolgend overzicht wordt deze informatie voor wat betreft Papendrecht gepresenteerd.

Omschrijving	T-1 2022	T 2023	T+1 2024
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2022, aangevuld met raming resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2023	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2023
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	618	2.396	3.529
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	10.291	4.497	1.358
3. Mutatie voorzieningen	-887	307	-66
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	3.350	0	0
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-13.910	-1.794	2.105

Meerjarig overzicht baten en lasten per taakveld

Omschrijving (-/- =nadelig)	Realisatie 2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestuur en ondersteuning</i>							
Lasten	24.772	21.262	19.813	23.731	25.158	21.423	22.538
Bestuur	2.334	2.800	3.031	3.053	3.060	3.127	2.972
Burgerzaken	1.105	1.047	674	634	674	674	634
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	0
Overhead	12.124	11.232	10.827	11.144	11.395	11.790	12.216
Treasury	-1.123	-1.190	-1.261	-1.071	-982	-1.084	-1.001
OZB woningen	134	59	59	59	59	59	59
OZB niet-woningen	207	186	186	186	186	186	186
Parkeerbelasting	0	0	0	0	0	0	0
Belastingen overig	15	0	0	0	0	0	0
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	131	1.146	1.962	1.196	604	877
Overige baten en lasten	710	1.892	1.680	3.230	3.856	5.458	7.132
Vennootschapsbelasting (VpB)	47	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	3.779	4.500	0	0	0	0	0
Resultaat van de rekening van baten en lasten	5.440	605	3.471	4.534	5.714	609	-537
Baten	65.745	66.196	69.762	73.366	75.417	71.773	73.211
Bestuur	353	0	0	0	0	0	0
Burgerzaken	350	342	312	312	312	312	312
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	0
Overhead	366	200	240	240	240	240	240
Treasury	324	249	276	496	646	626	606
OZB woningen	3.979	5.106	5.402	5.176	5.176	5.176	5.176
OZB niet-woningen	2.362	2.896	3.055	2.931	2.931	2.931	2.931
Parkeerbelasting	44	54	54	54	54	54	54
Belastingen overig	1.030	0	0	0	0	0	0
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	52.416	52.845	59.245	62.440	64.199	60.418	61.560
Overige baten en lasten	962	18	0	727	1.024	1.331	1.648
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	3.559	4.486	1.178	990	835	685	684
Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0
Saldo	40.973	44.934	49.949	49.635	50.259	50.350	50.673

Omschrijving (-/- =nadelig)	Realisatie 2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Veiligheid</i>							
Lasten	6.295	2.929	3.938	3.929	3.928	3.928	3.928
Crisisbeheersing en brandweer	6.068	2.408	2.724	2.714	2.714	2.714	2.714
Openbare orde en veiligheid	227	521	1.214	1.215	1.214	1.214	1.214
Baten	4.364	0	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en brandweer	4.333	0	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	31	0	0	0	0	0	0
Saldo	-1.931	-2.929	-3.938	-3.929	-3.928	-3.928	-3.928

Omschrijving (-/- =nadelig)	Realisatie 2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Verkeer, vervoer en waterstaat</i>							
Lasten	5.545	5.288	5.435	5.509	5.667	5.930	5.748
Verkeer en vervoer	4.414	4.110	4.042	4.078	4.106	4.368	4.184
Parkeren	857	927	1.095	1.127	1.132	1.134	1.137
Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0	0
Economische havens en waterwegen	105	113	118	124	249	248	247
Openbaar vervoer	169	138	180	180	180	180	180
Baten	733	727	757	757	757	757	757
Verkeer en vervoer	45	4	34	34	34	34	34
Parkeren	543	580	580	580	580	580	580
Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0	0
Economische havens en waterwegen	145	143	143	143	143	143	143
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0	0
Saldo	-4.812	-4.561	-4.678	-4.752	-4.910	-5.173	-4.991

Omschrijving (-/- =nadelig)	Realisatie 2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Economie</i>							
Lasten	2.532	1.241	2.481	1.147	1.143	1.139	1.135
Economische ontwikkeling	1.624	888	763	750	746	742	738
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	604	61	1.321	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	304	292	341	341	341	341	341
Economische promotie	0	0	56	56	56	56	56
Baten	2.266	2.188	2.537	1.200	1.182	1.164	1.142
Economische ontwikkeling	1.346	849	837	821	803	785	763
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	575	960	1.321	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	324	323	323	323	323	323	323
Economische promotie	21	56	56	56	56	56	56
Saldo	-266	947	56	53	39	25	7

Omschrijving (-/- =nadelig)	Realisatie 2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Onderwijs</i>							
Lasten	2.633	2.966	3.108	3.093	3.143	3.166	2.489
Openbaar basisonderwijs	189	183	193	193	193	193	193
Onderwijshuisvesting	1.134	1.103	1.181	1.194	1.245	1.260	1.267
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.310	1.680	1.734	1.706	1.705	1.713	1.029
Baten	453	756	766	767	768	769	69
Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	26	18	23	23	23	23	23
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	427	738	743	744	745	746	46
Saldo	-2.180	-2.210	-2.342	-2.326	-2.375	-2.397	-2.420

Omschrijving (-/- =nadelig)	Realisatie 2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Sport, cultuur en recreatie</i>							
Lasten	8.135	7.788	8.357	8.290	8.428	8.443	8.499
Sportbeleid en activering	342	299	170	169	169	169	169
Sportaccommodaties	2.798	2.529	2.728	2.669	2.771	2.759	2.806
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.414	1.383	1.504	1.451	1.465	1.471	1.476
Musea	12	24	30	30	30	30	30
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0	0
Media	612	573	579	570	570	570	571
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.957	2.980	3.346	3.401	3.423	3.444	3.447
Baten	1.493	1.046	1.115	1.128	1.142	1.153	1.153
Sportbeleid en activering	26	0	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	1.243	812	838	848	861	870	870
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	102	101	106	108	109	111	111
Musea	1	0	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0	0
Media	0	0	38	38	38	38	38
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	121	133	133	134	134	134	134
Saldo	-6.642	-6.742	-7.242	-7.162	-7.286	-7.290	-7.346

Omschrijving (-/- =nadelig)	Realisatie						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Sociaal domein</i>							
Lasten	35.800	35.778	38.165	38.110	38.457	38.372	38.806
Samenkracht en burgerparticipatie	2.608	2.668	2.872	2.678	2.686	2.652	2.661
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen*	1.972	1.729	2.106	2.073	2.073	2.073	2.073
Inkomensregelingen	11.172	10.681	10.433	10.494	10.523	10.447	10.590
WSW en beschut werk**	1.976	1.963	2.058	2.036	2.096	1.887	1.889
Arbeidsparticipatie	1.585	1.975	2.168	2.311	2.375	2.427	2.487
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	499	611	595	604	612	621	641
Maatwerkdienstverlening 18+	7.267	8.053	0	0	0	0	0
Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	3.300	3.400	3.500	3.600	3.700
Begeleiding (WMO)	0	0	3.300	3.256	3.200	3.129	3.038
Dagbesteding (WMO)	0	0	100	125	150	175	200
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	1.507	1.606	1.715	1.834	2.000
Maatwerkdienstverlening 18-	7.142	6.609	0	0	0	0	0
Jeugdhulp begeleiding	0	0	1.955	1.955	1.955	1.955	1.955
Jeugdhulp behandeling	0	0	255	255	255	255	255
Jeugdhulp dagbesteding	0	0	806	806	806	806	806
Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	14	14	14	14	14
Pleegzorg	0	0	707	707	707	707	707
Gezinsgericht	0	0	333	333	333	333	333
Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	1.328	1.328	1.328	1.328	1.328
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	2.017	1.893	1.893	1.893	1.893
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	896	896	896	896	896
Gesloten plaatsing	0	0	176	176	176	176	176
Geëscaleerde zorg 18+	382	386	0	0	0	0	0
Beschermd wonen (WMO)	0	0	405	330	330	330	330
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	90	90	90	90	90
Geëscaleerde zorg 18-	1.197	1.103	0	0	0	0	0
Jeugdbescherming	0	0	688	688	688	688	688
Jeugdreclassering	0	0	56	56	56	56	56
Baten	10.633	9.071	8.792	8.917	9.008	9.088	9.168
Samenkracht en burgerparticipatie	470	373	442	449	451	454	454
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen*	108	0	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	8.448	8.058	7.470	7.622	7.771	7.877	7.957
WSW en beschut werk**	43	40	44	45	45	46	46
Arbeidsparticipatie	3	0	296	321	321	321	321
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0	0
Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Begeleiding (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18-	279	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp behandeling	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	0	0	0	0
Pleegzorg	0	0	0	0	0	0	0
Gezinsgericht	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	0	0	0
Gesloten plaatsing	0	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	1.282	600	0	0	0	0	0
Beschermd wonen (WMO)	0	0	540	480	420	390	390
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0	0
Saldo	-25.167	-26.707	-29.373	-29.193	-29.449	-29.284	-29.638

Omschrijving (-/- =nadelig)	Realisatie 2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Volksgesondheid en milieu</i>							
Lasten	8.555	8.759	9.586	9.901	9.979	9.932	10.049
Volksgesondheid	1.459	1.456	1.492	1.488	1.475	1.471	1.467
Riolering	1.706	2.041	2.346	2.452	2.571	2.620	2.731
Afval	3.872	3.973	4.185	4.391	4.389	4.387	4.385
Milieubeheer	1.219	1.006	1.127	1.137	1.111	1.021	1.033
Begraafplaatsen en crematoria	299	283	436	433	433	433	433
Baten	8.231	8.807	9.056	9.502	9.562	9.550	9.605
Volksgesondheid	328	297	287	275	265	254	243
Riolering	2.415	2.930	3.094	3.152	3.223	3.224	3.292
Afval	4.912	5.172	5.267	5.667	5.666	5.664	5.662
Milieubeheer	169	0	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	407	408	408	408	408	408	408
Saldo	-324	48	-530	-399	-417	-382	-444

Omschrijving (-/- =nadelig)	Realisatie 2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing</i>							
Lasten	12.987	6.776	5.059	3.669	3.679	3.672	3.666
Ruimtelijke ordening	243	282	500	500	500	500	500
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	9.262	3.206	1.772	404	404	411	411
Wonen en bouwen	3.482	3.288	2.787	2.765	2.775	2.761	2.755
Baten	13.336	3.995	3.158	1.743	1.746	1.749	1.749
Ruimtelijke ordening	53	51	51	51	51	51	51
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	10.435	2.064	1.418	0	0	0	0
Wonen en bouwen	2.848	1.880	1.689	1.692	1.695	1.698	1.698
Saldo	349	-2.781	-1.901	-1.926	-1.933	-1.923	-1.917